

**HÄÄDEMEESTE VALLA
ARENGUKAVA**

2011-2020

SISUKORD

1. ÜLDOSA	3
2. HETKESEISUND	5
2.1. PÕHIANDMED	5
2.2. ASUSTUS JA RAHVASTIK	5
2.3. LOODUSRESSURSID JA KESKKONNASEISUND	5
2.3.1. LOODUSLIKUD TINGIMUSED	5
2.3.2. MAA JA PLANEERINGUD	6
2.3.3. LOODUSTURISM JA PUHKEMAJANDUS	7
2. 5. SOTSIAALTÖÖ JA TERVISHOID	12
2.5.1. SOTSIAALTÖÖ	12
2.5.2. TERVISHOID	12
2.6. MAJANDUS	12
2.6.1. ETTEVÕTLUS	12
2.6.2. TÖÖHÕIVE	13
2.7. TEHNILINE INFRASTRUKTUUR	13
2.7.1. INFOTEHNOLOOGIA	13
2.7.2. TEED, TÄNAVAD JA BUSSITRANSPORT	14
2.7.3. VEEMAJANDUS	14
2.7.4. SOOJAMAJANDUS	14
2.7.5. JÄÄTMEKÄITLUS JA HEAKORD	15
2.8. TURVALISUS	15
2.8.1. TULETÕRJE- JA PÄÄSTETEENISTUS	15
2.8.2. KORRAKAITSE	15
2.9. OMAVALITSUS JA HINNANG ÜLDOLUKORRALE	15
2.9.1. VALITSEMINE	16
2.9.2. KOHALIKUD EELARVED	16
2.9.3. KOOSTÖÖ ja SÕPRUSOMAVALITSUSED	17
2.9.4. VALLA ARENGUEELDUSTE JA PROBLEEMIDE ANALÜÜS	17
2.9.5. KOKKUVÕTTEV HINNANG	18
3. STRATEEGIA	20
3.1. STRATEEGILISED EESMÄRGID	20
3.2. STRATEEGILISTE EESMÄRKIDE SAAVUTAMISEKS VAJALIKUD TEGEVUSSUUNAD	21
3.3. KÜLAKOOSOLEKUD	22
4. TEGEVUSKAVA	24

1. ÜLDOSA

Käesolev arengukava on edasiarendus 2004. aastal vallavolikogu poolt vastu võetud Häädemeeste valla arengukavast aastateks 2004-2010, mis 2007 aastal kaas ajastati ja 19.03.2008 määrusega kinnitati aastateks 2007-2016. Vahepealsed aastad on toonud muudatusi nii riiklikul kui kohalikul tasandil, osa planeeritud tegevustest on edukalt teostatud, mitmed probleemid säilitanud oma aktuaalsuse, muutunud teravamaks või leidnud lahendused.

Arengukava olemasolu on Häädemeeste vallale vajalik selleks, et

- 1) Kujundada tuleviku vallaelu eelkõige vallaelanike soovide kohaselt ja tagada elukvaliteedi pidev tõus.
- 2) Suunata inim-, rahalisi ja muid ressursse tulemuslikumalt.
- 3) Vähendada riske ning tagada stabiilne ja turvaline areng.
- 4) Muuta ressursikasutus säästvaks, arvestades tulevaste põlvete huve.
- 5) Tagada tervikuna Häädemeeste valla kiirem areng.
- 6) Saavutada kaasrahastamise printsiibil riiklikke või rahvusvahelisi rahapaigutusi.

Käesolevas arengukavas kasutatavad põhimõisted:

Arengukava – omavalitsusüksuse pika- ja lühiajalise arengu eesmärgid määratlev ja nende elluviimise võimalusi kavandav dokument, mis tasakaalustatult arvestab majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise keskkonna ning looduskeskkonna arengu pikaajalisi suundumusi ja vajadusi ning on aluseks erinevate eluvaldkondade arengu integreerimisele ja koordineerimisele.

Visioon – soovitatav tulevikupilt, mille poole eesmärgistatud tegevuste kaudu püüeldakse.

Eesmärk – soovitatav seisund prioriteetses valdkonnas, milleni kavatakse jõuda.

Proгноos – olemasolevatele andmetele tuginev tulevikuseisundi hinnang.

Prioriteet – kokkulepitud eelistus eesmärkide, valdkondade ja tegevuste osas.

Tegevuskava – eesmärkide saavutamiseks vajalike tegevuste kogum.

Valla arengukava õiguslik taust

Valla jaoks kohustusliku dokumendi - arengukava koostamist ja vastuvõtmist reguleerivad "Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus" ja Häädemeeste valla põhimäärus.

Arengukava on omavalitsusüksuse pika- ja lühiajalise arengu eesmärgid määratlev ja nende elluviimise võimalusi kavandav dokument, mis tasakaalustatult arvestab majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise keskkonna ning looduskeskkonna arengu pikaajalisi suundumusi ja vajadusi ning on aluseks erinevate eluvaldkondade arengu integreerimisele ja koordineerimisele. Arengukava sisaldab hetkeolukorra analüüsi. Arengukavas kajastatakse kuni arengukava perioodi lõpuni strateegilised eesmärgid ja tegevused eesmärkide saavutamiseks.

Kõik seaduse alusel kohalikule omavalitsusele kohustuslikud valdkonnapõhised arengukavad, valla arengukava ning üldplaneering peavad olema omavahel seotud ning ei tohi olla vastuolus.

Mis tahes eelarveaastal peab kehtiv arengukava hõlmama vähemalt nelja eelseisvat eelarveaastat. Kui vallal on pikemaajalisi kohustusi või neid kavandatakse pikemaks perioodiks, esitatakse arengukavas andmed arengukava kehtivusaega ületavate kohustuste kohta.

Arengukava koostatakse kogu valla territooriumi kohta. Täiendavalt võib arengukava koostada:

- 1) valla territooriumi osa kohta kehtiva arengukava täpsustamiseks või täiendamiseks;
- 2) valdkonnapõhise arengukavana kehtiva arengukava täpsustamiseks või täiendamiseks;
- 3) mitme valla või linna või nende territooriumi osade kohta huvitatud kohalike omavalitsusüksuste omavahelisel kokkuleppel.

Arengukava koostamise protsessi kaasatakse huvitatud isikud, selle tagamiseks on korraldatakse avalikke arutelusid.

Teated arengukava või selle muutmise eelnõu avalikustamise kohta avaldatakse valla veebilehel ja need on enne arengukava kinnitamist avalikult kättesaadavad vähemalt kolm nädalat. Arengukava ning volikogu ja volikogu komisjonide istungite protokollid arengukava menetlemise kohta avaldatakse kohaliku omavalitsuse üksuse veebilehel. Arengukava ja arengukava muudatused avalikustatakse seitsme tööpäeva jooksul, arvates nende vastuvõtmisest vallavolikogu poolt. Informatsioon arengukava või selle muudatuste vastuvõtmise kohta esitatakse maavanemale ja Siseministeriumile kahe nädala jooksul arengukava või selle muudatuste vastuvõtmisest arvates. Vallavolikogu kinnitab arengukava või selle muudatuste vastuvõtmise vallavolikogu määrusega enne, kui vallavalitsus esitab eelarve eelnõu vallavolikogule, või hiljemalt eelarveaastale eelneva aasta 1. oktoobriks.

Arengukava on aluseks:

- 1) vallaelarve koostamisele;
- 2) kohustuste võtmisele;
- 3) investeringuprojektide kavandamisele ja nende jaoks rahaliste ja muude vahendite taotlemisele, sõltumata nende allikast.

Arengukava ajaline ulatus:

Euroopa Liidus on programmiperiood määratletud 7-aastase perioodina, mille tarbeks on koostatud kogu EL eelarve 2007 – 2013, järgmine koostatakse aastateks 2014-2020, valla on laenukohustusi aastani 2016. Sellega on põhjendatud ka arengukava ajaline vahemik 2011 - 2020. See on piisavalt ulatuslik periood, et planeerida pikemaajalisi arenguid ning küllalt kompaktned, et vältida kaugemas tulevikus tekkida võivate mõjude mitteametust. Tegevuskava on koostatud kolme järgneva aasta kohta, mis võimaldab konkreetseid plaane iga-aastaselt täpsustada. Suuremate investimisprojektide puhul on võimalik planeerida kulutusi ka aastateks 2011 – 2020. Suur osa tegevustest ei nõua eraldi investeringuid ning need on pikemaajalise perspektiiviga. Arengukava ajaline ulatus ei lange kokku vallavolikogude valimisperiodidega, mis kindlustab arengute stabiilsuse ja väiksema sõltuvuse poliitiliste vahetõrgete muutumisest.

Arengukava koostamine toimus järgmistes etappides:

- 1) **Septembris 2010 otsustas Häädemeeste valla volikogu Häädemeeste valla arengukava aastateks 2006-2016 ja Häädemeeste valla jäätmekava aastateks 2006-2016 ülevaatamise.**
- 2) 2004.a. koostatud ja 2007 täiendatud hetkeolukorra kirjelduse ajakohastamine Häädemeeste Vallavalitsuses 2010.a. detsembris ja 2011 jaanuaris SWOT analüüsi uuesti läbi ei viidud, kuna möödunud on suhteliselt vähe aega. Kasutati 2004.a. tulemust. Hetkeolukorra kirjelduses on keskendutud suundumustele ja elualadel esile kerkinud probleemidele, statistika ja objektide loetelud ning elualade põhjalikumad kirjeldused on koondatud arengukava lissasse, mida on sellisena võimalik pidevalt täiendada ja uuendada.
- 3) Rahvakoosolekute läbiviimine toimus 2007 jaanuaris-veebruaries külakeskustes ja 07.02. 2011.a. Häädemeeste seltsimajas.
- 4) Tegevuskava ajakohastamine vallavalitsuse ning volikogu arengu- ja planeeringukomisjoni ettepanekute alusel.
- 5) Arengukava arutelu vallavolikogu istungil I lugemisel jaanuaris 2011.a.
- 6) Arengukava visiooni, strateegiliste eesmärkide, tegevussuundade ja prioriteetide määratlemine volikogu komisjonide poolt ning nende esitamine arutamiseks volikogu istungil.
- 7) Arengukava avalikustamine toimus 21.01 kuni 11.02.2011 Häädemeeste vallamajas ja Häädemeeste valla veebilehel.
- 8) Arengukava arutelu vallavolikogu istungil II lugemisel märtsis 2011.a.

2. HETKESEISUND

2.1. PÕHIANDMED

Häädemeeste vald sai omavalitsusliku haldusüksuse õigused 6. detsembril 1990.a. Valla pindala on 390,2 km², sellest on 17% põllumajandusmaa, 58% metsamaa.

Elanikke rahvastikuregistris 1.1.2011 – 2891.

Kaugus suurematest linnadest: Tallinn 180, Tartu 170, Riia 140, Viljandi 90, Pärnu 40 km.

Häädemeeste vald asub Mandri-Eesti edelanurgas. Vallal on üle 30 km rannajoont Liivi lahe kaldal ning ühine piir Läti Vabariigiga. Häädemeeste vald on huvipakkuv eelkõige oma loodusliku mitmekesisusega – mererand ja männimetsaga kaetud liivaluited, rannaniidud ja rabad. Valda läbib 1980.a. olümpiamängudeks valminud Via Baltica maantee. Välja on kujunenud 4 keskust, kus on õppeasutus, kultuuriasutused, kauplused - Häädemeeste, Kabli, Treimani ja Massiaru.

2.2. ASUSTUS JA RAHVASTIK

Asustus Häädemeeste vallas on suhteliselt ebahütlane ja koondunud eelkõige mere lähedusse, olles tihedaim Häädemeeste alevikus ning Kabli ja Treimani külates. Kõige hõredam on asustus Nepste, Uuemaa, Orajõe ja Pulgoja külade maa-alal. Keskmine asustustihedus Häädemeeste vallas on 8,3 elanikku km² kohta (võrdluseks: Pärnumaa keskmine, mis arvestab ka linnalisi asulaid, on 20,7 elanikku km² kohta). Vallas on 1 alevik ja 20 küla.

Elanike arv Häädemeeste vallas on seisuga 1.1.2011.a. 2891, moodustades Pärnumaa rahvastikust 3,2%. Aluseks on elanike register, tegelikult valla territooriumil elavate inimeste arv ei ole täpselt määratletav. Rahvastikuprotsessides valitseb rahvaarvu vähenemise ja elanike vanuselises koosseisus vanemaalise elanikkonna osatähtsuse suurenemise trend. Kui Pärnumaa rahvaarv on vähenenud peamiselt negatiivse loomuliku iibe tõttu, siis Häädemeeste vallas on viimasel kuuel aastal lisandunud ka väljaränne.

Sündivus vallas on viimastel aastatel olnud 14- 35 last aastas, olles suurim 2005.a. (35 last aastas) ja väiksem 2009.a. ja 2010.a. (14 last aastas).

Vanuselisel on 1.1.2011.a. seisuga kuni 19-aastaseid elanikke 609 (21%), tööelisi 1722 (59,6%) ja üle 64-aastaseid 560 (19,4%).

1.1.2007.a. olid vastavad näitajad 729 (23%), tööelisi 1884 (59,7%) ja üle 64-aastaseid 545 (17,3%).

2001.aastal olid vastavad näitajad 991 (28,6%), 1969 (56,8%) ja 509 (14,7%). Võrdlus ei ole täpne, kuna vahepeal on korrastatud elanike register. Oluliselt on vähenenud laste ja noorte osakaal ning tõusnud vanema elanikkonna osatähtsus. Tööelise elanikkonna osa on suhteliselt stabiilne kuni aastani 2015, võimalik on mõõdukas kasv.

Probleemid:

- 1) Stabiilselt madal sündivus;
- 2) Väljarände jätkumine, eriti noorte ja haritumate osas on vähe tagasipöördujaid;
- 3) Elanike keskmine vanus suureneb;
- 4) Kooliminevate laste vähesus;
- 5) Suureneb mittetöökõiguste elanike (vanurid ja lapsed) osakaal võrreldes töökoostajatega;

Rahvastikuprognosi stsenaariumid näitavad valla rahvaarvu vähenemist aastaks 2015 kuni 10%. Põhjalikum olukorra kirjeldus ja rahvastikuprognos on kättesaadav dokumendis: Häädemeeste Valla rahvastikuprognos 2000 – 2015 (Pärnu Maavalitsus 2003).

2.3. LOODUSRESSURSID JA KESKKONNASEISUND

2.3.1. LOODUSLIKUD TINGIMUSED

Häädemeeste vald jääb kahe maastikurajooni aladele: enamus valla territooriumist asub Liivi lahe rannikumadalikul, Metsapoole madalikul paiknevad Uuemaa ja osaliselt Urissaare küla alad.

Maastikku ilmestavad kaks suuremat luitevööndit, mille vahele jääb laguunitekkeline Tolkuse raba. Rannavööndis vahelduvad pikemad liivarannad (Kabli ja Treimani piirkond), roostikud ja rannaniidud. Kõrge looduskaitse väärtusega on Häädemeeste - Pulgoja rannaniit. Territooriumile on iseloomulik kõrge metsasus, ca 58% kogu valla territooriumist). Vaheldusrikas ja kaunis loodus soodustab turismi ja puhkemajandust.

Looduskaitse. Häädemeeste vallas asub 10 looduskaitseala (moodustab hinnanguliselt ligi 25 - 30% valla territooriumist) ja 6 kaitsealust üksikobjekti. Kaitsealade valitseja on Pärnumaa Keskkonnateenistus, kaitsekorralduslikke tegevusi teostab Riikliku Looduskaitsekeskuse Pärnu-Viljandi regiooni administratsioon. Luitemaa ja Põhja-Liivimaa on vallas paiknevad linnu- ja loodusladad, mille kaitseks ja arendamiseks on läbi viidud, teoksil ja kavandamisel olulisi EL poolt toetatavaid projekte.

Kalandus. Kalavarude seisund ja looduslik taastumine on tihedas seoses nende elukeskkonna kvaliteediga ja väljapüügi suurusega. Kaladest on enim esindatud räim, ahven, koger ja vimb. Kalanduse arendamine toimub edaspidi osaliselt LEADER- programmi toel.

Metsandus. Maakatastri andmetel (seisuga 31.10. 2006) on Häädemeeste vallas 21852,3 ha metsamaad. Metsamajandust korraldavad valla territooriumil Riigimetsa Majandamise Keskuse (RMK) Orajõe, Laiksaare ja Surju metskonnad ning erametsade omanikud.

Jahimajandus. Nigula kaitsealal on jahipidamine keelatud (ka ulukite arvukuse reguleerimine ja kiskjate ohjeldamine). Luitemaa kaitsealal toimub jahipidamine vastavalt kaitse-eeskirjadele ja kooskõlastatult kaitseala valitsejaga. Valla territooriumiga on seotud kolme jahiseltsi tegutsemine.

Maavarad. Valla territooriumil leidub savi, turvast, kruusa, liiva, ravimuda, mineraalvett.

Savi: Arumetsa leiukohas, on ehitusmaterjalide tootmiseks väärtuslik savi; sealne savimaardla on kasutusel, võimalus toota kergkruusa ja kergkruusast ehitusplokke.

Kruusliiv: Teaste, Massiaru, Urissaare ja Nepste leiukohtades. Vähesel määral on kasutusel Teaste karjäär.

Liiv: Võiduküla – Sooküla leiukoht. Kasutati ehitusliiva kaevandamiseks, praegu ei ole kasutusel.

Turvas: Tolkuse rabas ja Maasika soos, ei kaevandata.

Mineraalvesi: Vallas on kaks uuritud varudega mineraalvee leiukohta, Ikla ja Häädemeeste. Peale aastatepikkust huvipuudust on ilmunud soovijaid leiukohtade uuesti kasutuselevõtmiseks.

Ravimuda: Ikla lähedal Ainaži lahes on Ikla ravimuda leiukoht. Seni pole kasutamist leidnud. Eesti-Läti merepiiri kokkuleppega on mudavarud jäänud täies ulatuses Läti Vabariigi territooriumile.

Vesi. Põhjaveet on vähe uuritud, põhilised kasutatavad andmed on saadaval puurkaevude passidest. Põhjaveele on iseloomulik raua suur sisaldus. Majandustegevusega kaasnevat põhjaveereostust ei ole kindlaks tehtud.

Viimastel aastatel on pinnaveekogude omadused märgatavalt paranenud. Tööstus- ja põllumajandustootmise languse tulemusena on veekogude reostuskoormus vähenenud. Eelvooludesse juhitud heitvesi on rahuldavalt või hästi puhastatud.

2.3.2. MAA JA PLANEERINGUD

Maa: Häädemeeste valla üldpindala on 39 034 ha. Põllumaade mullaviljakuse boniteet jääb vahemikku 23-45, kõrgema mullaviljakusega piirkonnad on Massiaru, Uuemaa, Majaka ja Orajõe külades. Põllumajandustoetuste süsteemi rakendamise tulemusel võetakse kasutamata põllumaid uuesti kasutusse. Suurima osa maast moodustavad metsamaa, ehitistega seotud ning teede ja õuemaa ning kultuurmaa.

Planeeringud: Planeerimistegevus hõlmab valla üldplaneeringu, osaüldplaneeringute ja detailplaneeringute alusel Häädemeeste valla ruumilise arengu kavandamist ja suunamist, arvestades majandusliku, sotsiaalse, kultuurilise ja looduskeskkonnaga. Maakonna tasandil on koostamisel:

- Pärnu maakonna planeeringut täpsustava teemaplaneering „Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn-Pärnu-Ikla (Via Baltica) trassi asukohta täpsustamine km 92,0-170,0“.
- Pärnu maakonna tuuleenergeetika teemaplaneering

Häädemeeste vallas on koostamisel:

1. Häädemeeste valla üldplaneering;
2. Häädemeeste valla rannaalade osaüldplaneering.

Kehtestatud on järgmised osaüldplaneeringud:

1. Lemme telkimisala osaüldplaneering;
2. Krapu telkimisala osaüldplaneering.
3. Kabli ja Treimani supelrandade osaüldplaneering – Kabli ja Treimani supelrandade teemaplaneering.

Häädemeeste valla üldplaneering, osaüldplaneeringud ja teemaplaneeringud on detailplaneeringute koostamise aluseks.

2.3.3. LOODUSTURISM JA PUHKEMAJANDUS

Pärnumaa väärtuslikumad puhkealad on seotud mere, rannamaastike, metsade ja rabadega, mistõttu kuulub Häädemeeste vald maakonna enimväärtuslike ranniku puhkelade hulka. Loodusturismi käsitlevad valla turismi arengukava (Phare CBC 2000.a.), Pärnu maakonna puhke- ja turismimajanduse arengukava aastateks 2005-2008 ning Põhja-Liivimaa ühine turismi, ettevõtluse ja turundusstrateegia (INTERREG, 2006.a.). Jaagupi ja Treimani sadamate väljaarendamist eelkõige mereturismi (jahtlaevad) silmas pidades on käsitletud Põhja-Liivimaa ühises jahisadamate strateegias (INTERREG, 2006.a.). Samas on perspektiivne Häädemeeste valla väikesadamate polüfunktsionaalne kasutamine nii kalanduse kui ka mereturismi otstarbel.

Puhkemajanduse arenguks on koostatud Rannametsa-Soometsa LKA turismikorralduskava 2003-2010 ja RMK Pärnu-Ikla puhkeala kasutus-korralduskava.

Turismiarendus, eelkõige loodusturismiga seonduv on eelloetletud dokumentide alusel valla üks prioriteetseid tulevikualasid.

Olulisemad turismiobjektid, loodusrajad, vaatamisväärsused, teenindusasutused on tähistatud ja viitadega varustatud. Paigaldada tuleb infotahvleid objektide juurde, samuti arendada tutvustavate trükiste väljaandmist ja levitamist. Perspektiivikas on ühiste loodusturismimarsruutide koostamine naabervaldadega ja piiriüleselt koos Ainaži piirkonnaga Lätis. Suuresti on kasutamata võimalused Pärnusse saabuvate turistide organiseeritud suunamiseks Häädemeeste valda. Oluliselt saab edasi arendada potentsiaalsete külastajate teavitamist meediakanalites ja osalemisega rahvusvahelistel turismimessidel ja koostöövõrgustikes. Oluline on võrgustiku väljakujunemine erinevaid turismiteenuseid pakkuvate ettevõtjate, valla asutuste ning kolmanda sektori vahel. Uute ettevõtjate puhul on vajalik vallapoolne abi nende suunamiseks mitmesuguste turismiettevõtluse toetuste taotlemisele.

Planeeringud Kabli ja Treimani avalike randade väljaehitamise ettevalmistamiseks on koostatud ning Kabli rand on supelrannana väljaehitatud. Mõlemad rannad on perspektiivikad puhkealad, arvestades Pärnu ranna ülekoormatust kõrghooajal.

Viimastel aastakümnetel on Häädemeeste valla rannapiirkond muutunud prestiižikaks seosonseks elukohaks, mis tähendab, et rannapiirkonna hooajaline kasutamine elukohana järjest

intensiivistub ning suureneb huvi hooajaliselt kasutatavate elamute rajamise osas. Rannikupiirkonnas mõjutab sotsiaal-majanduslikke protsesse sh hooajalist elamist ja puhkeotstarbelist kasutamist aastaajaline sesoonsus ja eripära. Arvestades eeltoodut, vajavad hooajaliste kodude (elamute) kasutamisest tulenevad sotsiaal-majanduslikud aspektid ja mõjud ning uute hooajaliste elamute edasine planeerimine ja ehitamine täiendavaid uuringuid ja analüüsi.

2.4. SOTSIAALNE INFRASTRUKTUUR

2.4.1. HARIDUS

Häädemeeste vallas tegutsevad õppeasutused:

Häädemeeste Keskkool	236 õpilast (2010/2011 õ.-a.)
Metsapoole Põhikool	65 õpilast
Massiaru Algkool	6 õpilast
Kabli Lasteaed	39 last
Häädemeeste Muusikakool	45 õpilast
Häädemeeste Lasteaed	61 last

Haridusasutuste puhul on suundumused otseselt seotud üldiste arengutega vallas. Seoses stabiilselt madala sündivusega väheneb igal aastal koolide õpilaste arv. 2008. a suleti õpilaste vähesuse tõttu Kabli Lasteaed-alkkooli kooliosa. Massiaru Algkoolis on siiski toimunud õpilaste arvu mõningane suurenemine, olles 2010/11 õppeaastal 6 (viimase 5 aasta madalaim õpilaste arv oli 2). Vastavalt riigi poolt hariduse tarbeks eraldatava raha jaotuskorrale tagab 6 õpilast ühe klassikomplekti puhul täielikult pedagoogide personalikulu katmise.

Kooliastujate arv vallas tervikuna on prognoosi kohaselt järgmine:

2011	25
2012	28
2013	27
2014	23
2015	28
2016	21

Vastavalt põhikooli- ja gümnaasiumiseadusele on põhikoolis klasside täituvuse normiks 24. Seega on järgnevatel aastatel kooli astumas terve valla peale ligikaudu vaid ühe klassikomplekti jagu uusi õpilasi.

Metsapoole Põhikoolis on lähiaastatel ilmselt möödapääsmatud liitklassid. Häädemeeste Keskkooli gümnaasiumiossa astujate minimaalne arv (20) on eelnevatel aastatel suudetud saavutada, kuigi toimub konkureerimine Pärnu gümnaasiumidega. 2010/11 õppeaastal astus 10. klassi 12 õpilast ning gümnaasiumiosas on kokku õpilasi 50. Riigipoolne rahaeraldus katab erinevatel hinnangutel pedagoogide personalikulud, kui gümnaasiumiklassis on keskmiselt 23 õpilast. Seega on käesoleval ajal gümnaasiumiosas vaja tähelepanu pöörata õpilaste arvu suurendamisele või vähemalt stabiliseerimisele.

2010/11 õppeaastal omandab üldharidust väljaspool Häädemeeste valda 97 õppurit. Neist 28 Pärnu linna gümnaasiumiklassides ning 17 põhikooli klassides. Lisaks 16 Pärnu Täiskasvanute Gümnaasiumis. Ülejäänud õpilased on kas erivajadustega õpilaste koolides või käivad teiste KOV koolides perekondlikel või muudel põhjustel.

Lasteaiakohti on viimaste aastate sündivuse vähenemist arvestades piisavalt. Kuues olemasolevas lasteaiarühmas on kohti kokku 110 ning hoolekogu otsusega rühmade suurendamise võimalusega koos 128. Märtsis 2011 on lasteaedade nimekirjades 100 last (61 Häädemeeste lasteaias ja 39 Kabli lasteaias). Üksikud eelkooliealised lapsed on jätkuvalt kodused, peamisteks põhjusteks on transpordiprobleemid kaugematest küladest ja lastevanemate piiratud tööhõive. Koostöös lasteasutuste ja valla sotsiaaltöötajatega on tagatud nende laste arengu ning koolivalmiduse jälgimine.

Olulisemateks probleemideks lasteaedades on füüsilise keskkonna jätkuvalt halb olukord ja sellega seotud ettekirjutused kontrollivatelt asutustelt ning vähesed võimalused uute mänguasjade ja õpevahendite muretsemiseks.

Õpetajate keskmine vanus tõuseb, see asjaolu põhjustab lähitulevikus noorte pedagoogide töölevõtmise vajaduse ning sellega seotud võimaliku elamispinnaprobleemi. Olukorda tasakaalustab õpilaste arvu vähenemisest tingitud klassikomplektide ja sellega seotud õppetöö koormuse vähenemine. Mitmed nii Häädemeeste Keskkooli kui Metsapoole Põhikooli pedagoogidest on juba praegu pensioniealised, neil on võimalus lähiaastatel töötamisest loobuda. Õpetajate keskmine haridustase on viimastel aastatel tõusnud, 2011.a. on 80 % kõigist valla üldhariduskoolide õpetajatest kõrgharidusega (35 pedagoogi 44-st).

Haridusasutuste hooned on ehitatud aastaid tagasi ning nende olukord on erinev. Häädemeeste Keskkooli hoone renoveeriti 2005.a., Metsapoole Põhikooli oma 1999. Lähiaastatel vajavad põhjalikku remonti (sh terviseameti ja Veterinaar- ja Toiduameti ettekirjutuste täitmiseks) Häädemeeste Lasteaia ja Kabli Lasteaia ning Häädemeeste Muusikakooli hooned. Remonti vajab Massiaru Algkooli hoone, mis on kooli tegevuseks kasutatud väikeses osas. Viimase suhteliselt kõrgest õpilaskoha maksumusest moodustavad kuni 60% kulutused, mis tekivad sõltumatult kooli tegutsemisest majas. 2011.a teostati muudatused kooli personali osas, mis vähendasid otseselt õppegevusega mitteseotud kulusid. Oluline ülesanne on leida Massiaru ajaloolisele koolimajale sobiv ja tasuv kasutus. Metsapoole Põhikoolile on õppekava täitmiseks vajalik võimalik ehitamine, mis on 2011.a. kavandatud ellu viia. Arutusel on olnud õpilaskodu loomise vajadus nii Metsapoole PK kui Häädemeeste KK juurde. Viimaste aastate riiklike õpilaskodu toetuste süsteem pole selleks võimalusi andnud. Samuti on korduvalt tõstatatud ideed Metsapoolele pikemaajast ravi- ja rehabilitatsiooni vajavate õpilaste kooli loomiseks.

Edasiõppimine

2010. aastal gümnaasiumi lõpetanud 19 noorest asus kõrgharidust omandama 10, neist 5 bakalaureuseõppes ja 5 rakenduskõrgharidust andvas asutuses. Kutseõppega keskhariduse baasil jätkas 3 lõpetanut. 2010. aastal Häädemeeste Keskkooli põhikooliosa (9. klassi) 26 lõpetanust asus samas gümnaasiumiosas edasi õppima 9, teistesse maakonna gümnaasiumidesse suundus 5 õpilast ning kutseharidusse 12 õpilast. 2010. aastal Metsapoole Põhikooli lõpetanud 8 õpilasest asus 2 õppima Häädemeeste Keskkooli gümnaasiumiosas, 3 Pärnu gümnaasiumides ning 1 kutsehariduses. Edasiõppimise struktuur on viimastel aastatel olnud suhteliselt sarnane ning 2010. a. andmed kirjeldavad üsna hästi üldisemat tendentsi. Põhikooli lõpetanute hulgas on seoses Pärnu Kutsehariduskeskuse uuendamise ja populaarsust kogumas kutsehariduse omandamine. Suhteliselt suur osa gümnaasiumilõpetajatest (keskmiselt ligikaudu 50%, mõnel aastal kuni 80%) jätkavad õpinguid kõrgkoolis. Ligikaudu pooled põhihariduse omandanutest suunduvad teistesse maakonna või vabariigi gümnaasiumidesse. Üldhariduse riiklik rahastamine tagab veel 2011.a. koolidele piisavad vahendid pedagoogide töö tasustamiseks täies ulatuses. Õpilaste arvu jätkuval vähenemisel võib osutada vajalikuks gümnaasiumiosa toetamine kohalikest eelarvevahenditest.

Muusikakooli õpilaste arv on viimastel aastatel langenud, olles 2010/11 õppeaastal 45 (kõrgeim õpilaste arv koolis on olnud 65). Õpetajad sõidavad suures osas igapäevaselt kohale Pärnust. Võrreldes avamisega 1992.a. on lisandunud viiuli ja mandoliini ning kitarr ja rahvapillide lisaerialad. Suund on võetud muusikalisele üldharidusele, mis ei keskendu hilisemale kontserttegevusele. Muusikakooli suurimaks probleemiks on koolihoone mitterahuldav seisukord nii üldiselt kui muusikaõpetuse erivajadusi arvestades (heliisolatsioon, ruumide paigutus, saali väiksus). Huvikoolist saadav muusikaharidus on võimaldanud mitmel õpilasel jätkata haridusteed muusikalist kesk- ja kõrgharidust andvates õppeasutustes.

Noorsootöö korraldamiseks on Häädemeeste huvikeskuse koosseisus loodud avatud noortekeskus (ANK), mis on avatud 20 tundi nädalas ja tegutseb avatud noorsootöö meetodil. Vallas ei ole eraldi noorsootöötajat. Noortetöoga tegelevad koolid, kultuuriasutused ja sotsiaalkeskus.

Probleemid:

Õpilaste arvu vähenemine;

Õpetajate vanemaealisus;

Mitme haridusasutuse õppehooned vajavad renoveerimist;

Noorsootõtaja puudumine

2.4.2. KULTUUR JA MUINSUSKAITSE

Häädemeeste valla kultuurielu on koondunud nelja keskusesse: Häädemeeste alevikus tegutseb huvikeskus, mis kasutab 2007.a. noortemaja ruume ning 2010. aastast ka taas kasutusele võetud seltsimaja hoonet. Kablis on seltsimaja, Treimanis rahvamaja. Massiarus korraldab kultuuritööd algkooli direktor koostöös kohalike seltsidega.

Häädemeeste vallas on tuntust kogunud puhkpilliorkestrid, vokaalansamblid ja rahvatantsurühmad, heal tasemel on õpilaskollektiivid. Kultuuritegevuseks sobivad ruumid (hooned) on suuremates keskustes olemas. Häädemeeste seltsimaja on antud tasuta rendile Suurküla MTÜ-le, kes on suuremate projektide tulemusena hoonet renoveerimas ning sisustamas. 2011-2012. a. on kavas renoveerida ja sisustada seltsimaja teine korrus. Treimani rahvamaja ja Kabli seltsimaja vajavad kiiret renoveerimist. Selle tegevuse käigus on otstarbekas leida hoonetele lisafunktsioone, eelkõige turismi ja puhkemajanduse valdkonnas.

Elanike osalemine huvi- ja isetegevusringides on suhteliselt stabiilne, märgata võib teatud vähenemist. Noorte rockbändid on jõudnud tasemele, mis äratub tähelepanu professionaalide hulgas. Vajalik on toetus kvaliteetsete helisalvestuste tegemiseks.

Raamatukogud

Häädemeeste vallas on 4 rahvaraamatukogu (Häädemeestel, Kablis, Massiarus ja Treimanis) ja kooliraamatukogu (Häädemeeste Keskkoolis). Metsapoole ja Massiaru koolides on kooliraamatukogud õpikute fondide hoidmiseks. Rahvaraamatukogud saavad teavikute hankimiseks toetust riigieelarvest vastavalt elanike arvule ning võimaluste piires vallaeelarvest.

Kõigi rahvaraamatukogude juures on avatud internetipunktid (AIP), mis kasutavad erinevate teenusepakujate internetiühendust. Viimastel aastatel on ühenduse kvaliteet paranenud, kuid Treimanis ja Kablis esineb aeg-ajalt katkestusi. Häädemeeste ja Treimani raamatukogudes on ka traadita interneti leviala (WiFi). Kõigis raamatukogudes on teavikud kantud või kandmisel internetikataloogi (URRAM). Kõigis raamatukogudes ei ole koopiade valmistamise võimalust. Treimani raamatukogu ruumid renoveeriti 2006.a. ja sellest on kujundatud kohalik infokeskus, mis pakub ka turismiinfoteenust. Häädemeeste raamatukogul on pooleli õppeklassi projekt, mille jaoks on 1990-ndate lõpul hangitud mööblit ja tehnikat. Käesoleval ajal kasutatakse õppeklassina lasteaiateisel korrusel asuvat endist rühmaruumi.

Häädemeeste muuseum

Häädemeeste muuseum on munitsipaalmuuseum, mis loodi 1991.aastal. Alates 2004.a. märtsist on muuseum eraomandis olevas hoones Häädemeeste alevikus, vallavalitsus rendib seal muuseumipinda. Museaalide kuuluvus on vajalik kiiremas korras lahendada. Aastas külastab muuseumi ja muuseumi poolt korraldatud näitusi-üritusi üle 2000 inimese. Kablis asuvat nn. Marksoni maja, mis oli aastaid muuseumi filiaaliks, on omanikel kavas hakata taas kasutama eramuuseumina.

Muinsuskaitse objektid

Kultuurimälestiste riiklikus registris on Häädemeeste vallast 185 objekti, neist suurema osa moodustavad ikoonid ja kirikuesemed (vt. Muinsuskaitseameti koduleheküljelt internetis).

Ajaloolis- kultuurilised vaatamisväärsused

Valla territooriumil on 5 kirikuhoonet ning mitmeid mälestusmärke, s.h. esimestele suurtele purjelaevadele. Olemasolevate vaatamisväärsuste tähistamisega on alustatud, kuid puudulik on kohapeal saadav kirjalik info. Koostatud on mitu erineva suunitlusega turismimarsruuti, mis haaravad ka looduslikke vaatamisväärtusi. Kablis kui rikkalike merendustraditsioonidega külas on

perspektiivikas teemapargi väljaarendamine koos tegevusturismi võimalustega. 2006.a. toimus I Põhja-Liivimaa Festival INTERREG-programmi toetusel pilootprojektina. Festival on nüüdseks toimunud juba 6 korda, 2011.a. toimus VI festival. Rahalisi vahendeid ürituse läbiviimiseks on saadud mitmesuguste projektide tulemusel. Kablis on korraldatud Päikeseloojangu festivale kahel korral ning kavandatud on traditsiooni jätkumine 2011. aastast.

Probleemid:

Kultuurimajade renoveerimisvajadus

Kultuurisündmuste korraldamiseks puuduvad eelarves rahalised vahendid.

2.4.3. KODANIKUÜHISKOND JA SELTSITEGEVUS

2011.a. on vallas registreeritud 51 mittetulundusühendust (nende hulgas ka korteriühistus, maaparandusühistus jms.) ja 1 sihtasutus. Nende tegevus katab mitmeid valla elukorralduses olulisi teemavaldkondi: kultuur, sport, külaliikumine, harrastused, keskkonnakaitse. Lisaks tegutsevad vallas mitmed seltsingud.

Hetkel on vallas olemas kaks külade poolt valitud külavanemat - Rannametsa ja Pulgoja külas. Soometsa küla, Pulgoja küla ja Massiaru külade piirkond on koostanud oma arengukavad, milles on keskendunud konkreetset antud küla või piirkonna elu arendamisele. Suurküla MTÜ on koostanud Häädemeeste aleviku arengukava. Soometsa Külaselts korraldab külamaja ehitust, Suurküla MTÜ on võtnud vallavalitsuselt rendile endise Köstrimaja Häädemeeste alevikus eesmärgiga renoveerida see seltsimajaks. 2011.a on aktiivselt kasutuses seltsimaja esimene korrus ning rahastamisotsus on olemas 2. korruse väljaehitamiseks.

Kodanikuühenduste peamiseks probleemiks on olnud rahaliste vahendite vähesus oma tegevuste korraldamiseks. Vallalt soovitakse toetust püsikulude katmiseks ja mitmesuguste projektide elluviimiseks. Viimastel aastatel on olukorda leevendanud LEADER-programm, millest ka meie valla kodanikuühendused on aktiivselt toetusi taotlenud ja saanud.

Häädemeeste alevikus on algatatud aiandusühistu moodustamine. Selle eesmärgiks on omandada praegu korterelamute elanike kasutuses olevate aiamaatükkide alune maa ning arendada seal aianduslikku ühistegevust.

2.4.4. KEHAKULTUUR

Häädemeeste valla kehakultuuriliikumise aluseks on tervisespordialane tegevus, millega luuakse võimalikud eeldused ka võistlusspordiks. Head tingimused kehakultuuri harrastamiseks looduses on kõigis piirkondades. Ametlike tervisespordiradasid pole välja ehitatud. Häädemeestel, Massiarus, Treimanis on rajatud pallimänguplatsid. Vajalik on sportimiskohtade edasine rajamine ja täiustamine külades.

Vallas on registreeritud 2 spordiklubi: Häädemeeste Spordiselts KAJAK ja Häädemeeste Amburite klubi. Kehakultuur on alevikukeskne, sest väljaspool pole ühtegi spordisaali ja vaid Metsapoole kooli juures on osaliselt mitterahuldavas seisukorras staadion. 2011.a.on kavas ehitada EAS poolt antava toetusega Metsapoolele koolivõimla, mis lahendab piirkonna vajadused kehakultuuri ja spordi alal pikemaks ajaks. Teistes keskustes on lihtsamad spordiplatsid. Oluliseks eelduseks aktiivsele sporditegevusele on aastal 2003 valminud väga hea põrandaga kaasaegne spordihoone keskkooli juures. Pallimängudest on populaarsed korvpall, jalgpall, võrkpall. Spordielu paremaks korraldamiseks on moodustatud administraator-sporditöötaja ametikoht spordikeskuse koosseisus. Alevikus asuv staadion vajab põhjalikku renoveerimist või rajamist uues asukohas kooli ja spordikeskuse vahetus läheduses.

Noortespordiga tegelevad treenerid koolides ning on avatud spordiringid – nii lapsevanemate kui vallaelarve kulul. Mitmed valla noored on asunud treenima Pärnu Linna Spordikoolis või spordiklubides.

2.5. SOTSIAALTÖÖ JA TERVISHOID

2.5.1. SOTSIAALTÖÖ

Sotsiaaltöö valdkonna arengu kavandamise ja vastavate tegevuste elluviimise aluseks on sotsiaalhoolekande arengukava.

2.5.2. TERVISHOID

Meditsiinilist esimese etapi arstiabi osutab 2 perearsti. Arsti vastuvõtt toimub igal tööpäeval, vajalik on etteregistreerimine. Kohapeal on võimalik teostada vereanalüüse, EKG uuringuid. Raskematel juhtudel on võimalik tellida arsti koduviisi. Perearstikeskuse arsti vastuvõtt toimub kord nädalas Treimani arstipunktis,

Eriarstiabi ja hambaraviteenuseid pakutakse Pärnus. Erakorralise arstiabi teenust osutab Pärnu Kiirabi.

Kooliarst- ja õde puuduvad, teenust osutab Perearstikeskus. Lasteaias on osalise koormusega meditsiinitöötaja. Perearstide vastuvõtu vähesust või puudumist külades võib kompenseerida koduõenduse väljaarendamine. Seda võimalust tuleb koostöös perearstikeskusega kaaluda.

Perearstikeskuse majanduskulud kaetakse baas- ja pearahade arvelt. Vald on andnud perearstikeskusele ruumid kasutada 0- rendiga.

Probleemid

Perearstikeskuse hoone vajab remonti. Kuna perearstikeskus asub II korrusel, on puuetega inimestel takistatud iseseisvalt ligipääs perearstikeskusesse. Eriarstide järjekorrad on pikad ja haigel tuleb kaua oodata. Kiirabi sõidab maapiirkonda vaid äärmisel vajadusel. Vajalik oleks vähemalt parameedikute olemasolu Päästeameti juures.

2.6. MAJANDUS

2.6.1. ETTEVÕTLUS

Äriregistri andmetel on vallas registreeritud 4 aktsiaseltsi, 2 tulundusühingut, 138 osühingut ning 126 füüsilisest isikust ettevõtjat.

Hetkel puudub omaette andmebaas tegutsevate ettevõtete kohta, samuti nende jaotus tegevusalade järgi. Puudulik on ülevaade olemasolevatest ja loodavatest töökohtadest, ettevõtjate edukusest, koolitusvajadusest.

Põhilised tööandjad vallas:

Vallavalitsus allasutustega,

Metsa- ja puidutöötlemisettevõtted

Teenindus- ja kaubandusettevõtted

Olulisemad tegevusalad: metsandus, teenindus, puidu töötlemine, põllumajandus, tööstuslik tootmine, ehitus

Investeeringuteks on vähe omakapitali ja välisinvesteeri- jaid, samuti on puudu laenutagatistest. Ettevõtlikkust pidurdab tööjõu madal kvaliteet, põllumajanduse vähene tasuvus, vähene kogemus turgude otsimisel ja investeerijate leidmisel, tehnilise infrastruktuuri puudused.

Ettevõtlust soodustavad kohalike ressursside olemasolu (põllumajanduseks sobiv haritud maa, mets, maavarad, loodus turismiks), sadama lähedus, hea teedevõrk, toimiv ettevõtluse tugisüsteem. Perspektiivne on Hädemeeste mineraalvee tootmise taaskäivitamine ja mineraalveega seotud (turismi)teenuste arendamine.

Turismi arendamiseks tulevikus on vajalik väikesadamate arendamine, sh Jaagupi sadama väljaarendamine jahi- ja kalasadamana.

Ettevõtlusinfot vahendab ja koolitusi korraldab Pärnumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskus. Ettevõtjate ja ettevõtlust alustada soovivate elanike huvi korral on võimalik vastavad tegevused korraldada vallas.

Probleemid:

Kvalifitseeritud tööjõu, aga ka äriideede ja ettevõtlikkuse puudus.
Vabade maade, investeerimisobjektide vähesus

2.6.2. TÖÖHÕIVE

Puuduvad andmed töökohtade struktuuri kohta majandusharude lõikes.

Tööeas elanike arv 1.1.2011 seisuga 1722 (59,6% elanikkonnast). Üksikisiku tulumaksu maksab keskmiselt 1100 isikut. Paljud käivad tööl mujal, peamiselt Pärnu linnas või välismaal. 31.01.2011.a seisuga on Töötukassa andmetel registreerinud end töötuks 150 Häädemeeste valla kodanikku, kellele lisanduvad registreerimata pikaajalised töötud. Elanike keskmine sissetulek on madalam kui Pärnumaal keskmiselt ja tunduvalt väiksem Eesti keskmisest.

Väikeettevõtluse toetamiseks maapiirkondades, sealhulgas tööjõuküsimuste lahendamiseks on võimalik saada toetust LEADER-programmist, mis teostub läbi Pärnu Lahe Partnerluskogu.

Probleemid:

- töökohtade vähesus;
- alkoholiprobleemid;
- mujal töölkäimine inimestele kulukas;
- motivatsiooni puudumine;
- rahaliste võimaluste piiratus enda koolitamiseks;
- kvalifitseeritud ja motiveeritud tööjõu vähesus.

Kaugtöö ja e- õppe võimalused

Häädemeestel elades võib töötada või õppida ka mujal, seda soosib eelkõige rahulik, looduslähedane ja turvaline elukeskkond, hea transpordiühendus keskustega, aga ka heatasemeline internetiühendus. Eelnimetatu annab eelkõige võimaluse paindlike töötingimustega haritlastele – näiteks projekterijad, teadlased, loometöötajad jt., kes võivad elada Häädemeeste vallas kas aastaringselt või sesoonselt.

2.7. TEHNILINE INFRASTRUKTUUR

2.7.1. INFOTEHNOLOOGIA

Internetiühenduse tagamisel viimastel aastatel probleeme ei ole olnud, lisaks püsiühenduste võimalustele on saadaval ka mobiilse interneti lahendused. Vajalik on toetus ja IT alased koolitused elanikele internetikasutuse osas.

Raamatukogud kuuluvad ühtsesse raamatukogude tarkvarasüsteemi, mis tagab infovahetuse nii omavahel kui keskraamatukogude andmebaasidega. Pidevat kaasajastamist vajab raamatukogudes asuvate avalike internetipunktide riist- ja tarkvara.

2.7.2. TEED, TÄNAVAD JA BUSSITRANSPORT

Riigiteed

Häädemeeste valda läbib rahvusvaheline Tallinn-Pärnu-Ikla põhimaantee (Via Baltica), lisaks tugimaantee Kilingi-Nõmme suunas. Koostamisel on Pärnu maakonna planeeringut täpsustav teemaplaneering „Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn-Pärnu-Ikla (Via Baltica) trassi asukoha täpsustamine km 92,0-170,0“ Paikkondade keskusi ühendavad alevikuga kõvakattega riigiteed, kruusatee (on osaliselt kaetud tolmuva kattega) on Soometsa ja aleviku vahel. Riigiteed on üldiselt heas seisukorras ning neid hooldatakse pidevalt, ka lumetõrje on tasemel. Riigiteid haldab vallas Pärnu Teedevalitsuse Häädemeeste teemeister.

Kohalikud teed

Vallateid on kokku üle 100 kilomeetri, need vajavad kõik investeeringuid. Vallateed on kantud Teederegistrisse, toimub protsess nende kandmiseks katastrisse. Teid haldab vallavalitsus, kusjuures ekspluatatsiooni- ja remonditööd teostatakse konkursi korras.

Toimub protsess erateede avalikuks kasutuselevõtuks ja vastavate lepingute sõlmimine.

Valla teed on õhukese kruusakatte ja nõrga liivavalliga, mistõttu nende kandevõime on väike, eriti kevaditi. Aleviku tänavate kvaliteet on rahuldav, puudu on kõnnitee peatee (Rannametsa-Ikla maantee) ääres. Teede-tänavate korrashoiuks kulutati 2004.-2010. a. keskmiselt 0,9 miljonit krooni aastas.

Vajalik on kergliiklusteede rajamine Rannametsa-Ikla maantee ääres, kus turismiperioodil toimub intensiivne jalgrattaliiklus. Treimani ja Metsapoole vahel on vajalik kergliiklustee kui õpilaste ohutu koolitee osa.

Ühistransport

Pärnu-Ikla liinil on liiklustihedus enamiku sõitjate esmaseid vajadusi rahuldav. Halvem on olukord Massiaru ja Soometsa liinidega, eriti nädalavahetustel. Samas ei peeta võimalike reisijate arvu neis piirkondades piisavaks lisaliinide avamiseks või sõiduplaanide tihendamiseks. Bussitransport on tihedalt seotud koolide tööajaga ning sõiduplaanide muutmine nõuab koostööd bussifirmade ja maavalitsusega.

Tänavavalgustus on Häädemeeste alevikus, Kablis, Treimanis ning Iklas. Häädemeeste alevikus on vajalik tänavavalgustuse kaasajastamine ja mõningane laiendamine.

Positiivne on külaseltside initsiatiiv eratänavate ja -teede tänavavalgustuse rajamisel teede ja tänavate rajamisel ning remontimisel ja korrashoiul. Eelnimetatud tegevuste rakendamiseks on külaseltsidel võimalik taotleda projektipõhiseid finantsvahendeid.

2.7.3. VEEMAJANDUS

Ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni valdkonna tegevused on määratud Häädemeeste valla ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arengukavaga aastateks 2008-2019, mis on aluseks rahalise toetuse taotlemiseks EL fondidest ja programmidest.

2.7.4. SOOJAMAJANDUS

Soojuse tootmise elumajadele Häädemeeste alevikus ja külades on majade valdajad lahendanud individuaalselt, kaugküte puudub.

Valla asutustel on iseseisvad küttesüsteemid, sealhulgas elektri- ja ahjuküte ning vedel- ning tahkekütusel töötavad katlad.

Ümberehitused kortermajade küttesüsteemides küttepuidu kasutamiseks ei ole alati teostatud kehtivaid tuleohutuseeskirju arvestades.

Hoonete ehitamisel ja renoveerimisel tuleb eelistada energiasäästlikke lahendusi.

2.7.5. JÄÄTMEKÄITLUS JA HEAKORD

Valdkonna arendamist käsitleb Hädemeeste valla jäätmekava 2011-2020, mis on valla arengukava osaks.

Vallas on viimaste aastate jooksul läbi viidud konkursse „Kaunis Kodu“ ja „Värvid Valda“, mille rahalised auhinnad on välja pannud vallavalitsus. Nende konkursside tulemusena on täheldatav edasimineku üldises heakorras, kuid on siiski mitmeid väga korrast ära krunte ja ehitisi.

Heakorda reguleerib Hädemeeste valla heakorra eeskiri. Üldise heakorraseme tõstmiseks ja tiheasustusalade haljastuse väljaarendamiseks on vajalik tegeleda endiste ja uute pargialade määratlemisega ning nende korrastamise ja hooldamisega.

2.8. TURVALISUS

2.8.1. TULETÖRJE- JA PÄÄSTETEENISTUS

Hädemeeste I grupi päästekomandos on organiseeritud ööpäevane valveteenistus, mis peab tagama 3- liikmelise tulekustutus- ja päästemeeskonna väljasõidu ning osalemise tulekustutus- ning päästetöödel.

Komando depoohoone on rajatud endisesse töökoja ruumidesse, kus garaaži põrand on liivakattega ja ei vasta nõuetele.

Päästetehnika:

Täna sel päeval on Hädemeeste päästekomandol kasutada kolm tulekustutus- ja päästeautot: põhiauto, paakauto(vana), GAZ-66(vana) ja paat. Hädavajalik on luua ja korrastada aastaringseks kasutamiseks märkidega tähistatud ja tsentraalse veevarustusega tuletõrje veevõtukohtade alevikus ja küldes, et igas kohas oleks minimaalselt 1 veevõtukoht. Selleks on võimalik paigaldada 50 tonnised veemahutid maa alla ja korrastada ka looduslikud veevõtukohtade. Samuti on vajalik viia nõuetega vastavusse lasteaedade ja koolide juures olevad veevõtukohtade. Veevõtukohtade korrastamine on vajalik ka valla ehitustegevuse nõuetele vastavusse viimiseks.

Vallavolikogu otsusega on eraldatud maa-ala uue päästekomando hoone ehitamiseks Hädemeeste alevikus, millele on kehtestatud detailplaneering endise katlamaja territooriumil.

Vajalik on uue depoohoone ehitamine riigi poolt.

2.8.2. KORRAKAITSE

Hädemeeste konstaablijaoskonna teeninduspiirkonda kuuluvad Hädemeeste ja Tahkuranna vald, hõlmates 635 ruutkilomeetrit ca 5400 elanikuga. Konstaablijaoskonnas töötavad konstaablid ja noorsoopolitseinik. Abipolitseinike tööd tasustab Hädemeeste Vallavalitsus.

Politseitöö paremaks korraldamiseks on vajalik vallapoolne regulaarne toetus, võimaluse korral ka rahaline.

Alaealiste õigusrikkujatega tegeleb vallavalitsuse poolt moodustatud alaealiste komisjon, mis tegutseb tihedas koostöös politsei, kriminaalhooldaja ja prokuratuuriga.

Vallas on kehtestatud avaliku korra eeskiri, heakorraeeskiri samuti koerte ja kasside pidamise eeskiri.

Hädemeeste vallas Hädemeeste aleviku lõunaosas ja Jaagupi külas asuva Kalevi Naabrivalve Sektoriga (asutatud 2007) on liitunud 9 majapidamist. Perspektiivikas on kasutada kolmanda sektori osalust naabrivalve tõhustamiseks ja uute sektorite moodustamiseks ning laienemiseks.

2.9. OMAVALITSUS JA HINNANG ÜLDOLUKORRALE

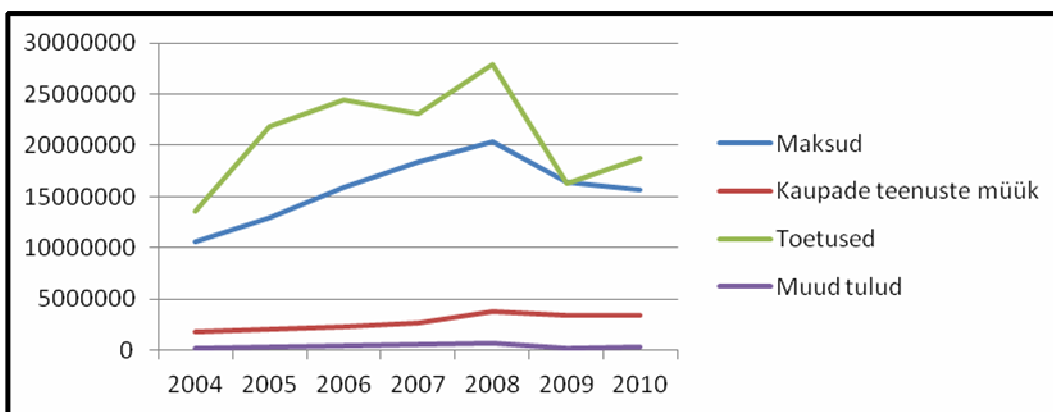
2.9.1. VALITSEMINE

Häädemeeste Vallavolikogu on 15-liikmeline. 2009.a. toimunud kohalike omavalitsuste volikogude valimisel osales 64,23 hääleõiguslikest vallaelanikest. Valitud volikogu liikmetest 10 kuuluvad valimisliitudesse ja 5 erakondade nimekirjadesse.

Vallavalitsus on 4-liikmeline. Olulisemate elualade (raamatupidamine, maakorraldus, arendustöö ja keskkond, ehitus, majandus) jaoks on olemas spetsialistid abivallavanema, vallasekretäri, nõunike ja vanemametnike näol.

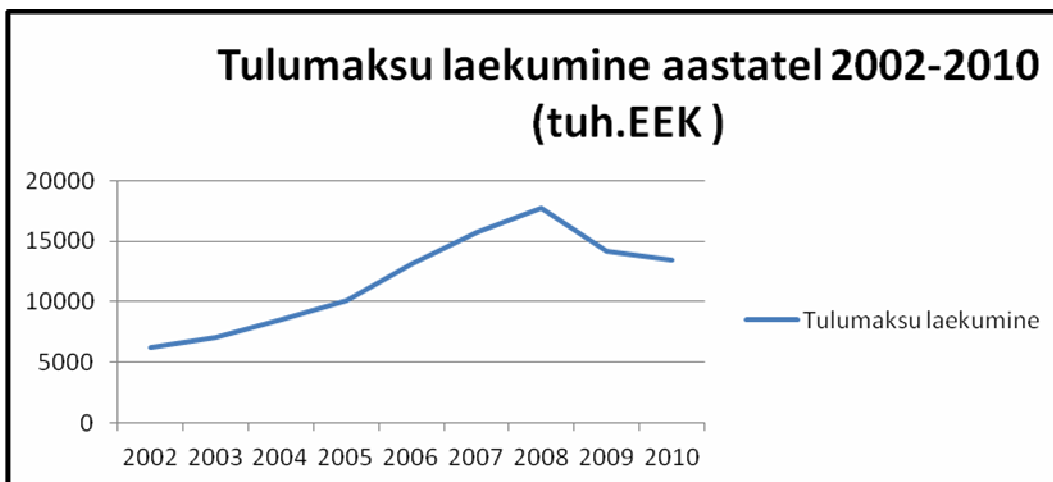
2.9.2. KOHALIKUD EELARVED

Vallaelarve tulude maht on aastatel 2004-2008 kasvanud, kuid aastatel 2009-2010 on toimunud langus sh maksude laekumise osas (joonis 1).

Joonis 1. Vallaelarve tulude maht 2004-2010.

Üksikisiku tulumaksu osa tuludes moodustab 2010 aastal ligikaudu 35%, samas toetused on 49 % aasta eelarvetuludest.

Joonis 2. Tulumaksu laekumine Häädemeeste vallas aastatel 2002-2010.

2010. aastal oli tulumaksu laekumine 13 427 000 krooni. Tulumaksu laekumise dünaamika aastatel 2002-2010 on esitatud joonisel 2.

Teostatud investeeringute maht on 2 miljonilt kroonilt 2004.a. kasvanud 8,7 miljonini 2006.a. Viimases summas on oluline osa EL toetusega turismi- ja keskkonnaprojektidel (kokku 4,1 miljonit) ja seltsimaja renoveerimisel (2,4 miljonit). 2005.a. tehti keskkoolihoone renoveerimisega seoses (8 miljonit kr.) investeeringuid kogusummas 9,7 miljonit krooni.

Vallaeelarve kulude osas moodustavad suurima osa kulud haridusele (keskmiselt 1/3). Järgnevad majandus- ja valitsemiskulud. Personalikulud moodustasid 2010.a. eelarvekuludest 67%, 2009. aastal oli osakaal 61 %.

2.9.3. KOOSTÖÖ ja SÕPRUSOMAAVALITSUSED

Häädemeeste vald kuulub Eesti Linnade Liitu.

Häädemeeste vald on MTÜ Pärnu Lahe Partnerluskogu ja MTÜ Liivi Lahe Kalanduskogu liige.

Häädemeeste vallal on sõprusuhted [Hankasalmi](#) vallaga Soomes (sõprusleping 1992.a.), [Mjölby](#) kommuniga Rootsis (leping 1998.a.), Ainaži linnaga Lätis (koostööleping aastast 2000) ning Karmøy kommuniga Norras (koostööleping 2006).

Olulisematest koostööprojektidest tuleb nimetada (ajalises järjestuses) Häädemeeste noortemaja rajamist koostöös Mjölby kommuniga, INTERREG-i programmist toetatud piiriülese turismi ja ettevõtlusalast NICE-projekti koos Ainažiga, nelja riigi noorsoovahetusprojekte, aga ka INTERREG-i programmi projekti „Ühtlustatud piiriülene kaitsekorraldus ja seire Põhja-Liivi kaitsealadel kui tugi kohalikule arengule“. Osaletakse Eesti-Läti programmi projektides „Sinilipu poole Läänemere randadel“ (Beach Hopping) ja tuleohutusosalases koostööprojekti FireSafe.

Ainaži linnaga jätkub aktiivne kultuurialane suhtlemine, regulaarselt korraldatakse Põhja-Liivimaa Festivali. Iga kahe aasta järel toimuvad sõprusvaldade tippkohtumised. Võimalikud on uued koostööprojektid INTERREGi ja teiste EL programmide raames.

Vallavalitsus ja kohalikud ettevõtjad ning kolmanda sektori esindajad osalevad MTÜ Pärnu Lahe Partnerluskogu ja MTÜ Liivi Lahe Kalanduskogu projektides.

2.9.4. VALLA ARENGUEELDUSTE JA PROBLEEMIDE ANALÜÜS

Analüüs viidi läbi 2004.a. SWOT-analüüsi meetodil, millega selgitati välja valla tugevused ja nõrkused ning võimalused ja arenguga kaasnedavad võivad ohud. 2007.a. toimusid paikkondlikud koosolekud, mille tulemusena selgus, et analüüsi tulemustes olulisi muudatusi ei ole vajalik teha.

SWOT-analüüsi eelistused

TUGEVUSED	NÕRKUSED
1 Soodne asend Via Baltica maantee ja rannaluidetega mere ääres	1 Noorte lahkumine ja negatiivne iive
2 Puhas ja omanäoline looduskeskkond koos looduskaitsealadega (Litemaa, Nigula) ning mereranna turismiettevõtlusega	2 Kvalifitseeritud tööjõu puudus
3 Haridussüsteem võimaldab I kooliastmel haridust omandada kodu lähedal ning kogu vallas on õppehooneid piisavalt	3 Vallateede halb seisukord ja hooldamine
4 Turvaline elukeskkond ja hea hoolekandesüsteem – sotsiaalkeskus, päevakeskus ja hooldekodu Häädemeestel	4 Nõrk ettevõtluskeskkond
5 Tugevad paikkonnakeskused ja külaliikumiste eestvedajad	5 Valla äärekülade mahajäämus võrreldes paikkonnakeskuste ja alevikuga
6 Valdavalt kogu valda kattev infrastruktuur - teedevõrk, kommunikatsioonid	6 Suured sotsiaal- ja hariduskulud ning väike tulu ettevõtluselt
7 Ajaloolisele kultuuripärandile toetuv arenev seltsitegevus	7 Vähene kohapealsete teenuste pakkumise oskus ressursside kasutamiseks (toitlustamine, suveniirid, majutus)
8 Head sportimisvõimalused uue spordikeskuse näol	8 Sotsiaalobjektide (koolid, lasteaiad, kultuuriasutused) kehv seisukord
9 Muusikakooli tegevus	9 Veemajanduse baasi amortiseerumine
10 Loodus ja maavarad: mets, savi, liiv	10 Vallasisene ettevõtjate, kolmanda sektori ja omavalitsuse vaheline nõrk koostöö
	11 Puudulik heakord
	12 Põllumaade madal boniteet ja vähene kasutamine (eriti vallakeskuses)
	13 Kasutamata tootmishooned
	14 Puudulik tänavavalgustus

11 Teenuste võrk: toidukaubandus, postiside, perearst, avatud internetipunktid raamatukogudes	15 Lavaga suure saali puudumine 16 Munitsipaalkorterite puudumine oluliste töötajate (õpetajad) jaoks
VÕIMALUSED	OHUD
1 Via Baltika majanduskoridori aktiivsem kasutamine 2 Väikeettevõtluse ja turismi arendamine läbi EL struktuurifondide 3 Naaberomavalitsustega ühisprojektide algatamine 4 Keskkonnaorganisatsioonidega koostöö 5 Rahvusvahelistes koostööprojektides osalemine 6 Välisinvestorite meelitamine 7 Omavalitsuse aktiivne osalemine riigitasandi otsustusprotsessides 8 Koolivõrgu optimeerimine	1 Puudulik riigi õigusloome ja poliitikate heitlikkus, mis hoiab kindlusetuse tunnet 2 Väikekoolide sulgemise järel sealse elanikkonna vähenemine 3 Seoses piiride avanemisega kuritegevuse kasv ja narkootikumide levik 4 Valla piiride muutumine seoses haldusreformi kavadega 5 Võimalik bussiliinide vähendamine äärealadel

SWOT-analüüsi tulemuse põhjal saab vallavalitsus alati tegutseda nii, et tugevusi ja võimalusi ära kasutada, nõrkusi vähendada ja ohte vältida.

2.9.5. KOKKUVÕTTEV HINNANG

Peamine murettekitav suundumus on elanikkonna vähenemine. Kõik meetmed laste sünni, hea hariduse omandamise, töökohtade tekke, kultuurse ja sportliku vaba aja veetmise võimaluste, korrastatud infrastruktuuri ja puhkemajanduse toetuseks on vajalikud, et pidurdada elanike arvu vähenemist ja panna alus arengule.

Haridussüsteem rahuldab kohalikke vajadusi, ent laste arv väheneb. Väikekoolide õpilaste arv on langenud allapoole üldtunnustatud miinimumi. Gümnaasiumiklasside ülalpidamine vallas on tulevikuarutelude teemaks.

Põllumajandusliku suurtootmise asemele pole tekkinud piisavalt uusi suuri tööandjaid. Ettevõtjad vajavad tuge ning alustajad koolitust.

Vallavalitsus saab vahendada ettevõtlusinfot ja Euroopa Liidu toetusvõimalusi.

Arvestades valda läbivat suurt inimhulka ja külalisi köitvat mereäärset loodust, kätkeb endas suurt potentsiaali puhkemajanduse laiendamise, sealhulgas turismitalude teke.

Infrastruktuuri osas on oluline vallateede korrashoid ning talvine lumetõrje. Järjest olulisem on kaasa aidata internetiühenduse jõudmiseks kõigisse küladesse ja taludesse.

Jäätmekava tegevuste elluviimise eelduseks on elanike teadlikkus ja koostöövalmidus sel alal.

Sotsiaalteenustega ollakse üldjoontes rahul. Eakad ja üksi elavad vanurid ootavad rohkem moraalset toetust ja abi majapidamise korraldamisel. Muret valmistab esmatasandi arstiabi kvaliteet ja kättesaadavus külades.

Uus spordihoone on üks parimaid maakonnas. Elementaarsete sportimistingimuste paranemist ootavad nüüd teised paikkonnad, nende seas vajab Metsapoole kool eluliselt võimlat.

Oma küla eest seismine ja hoogne seltsitegevus viib mitmesuguste tegevustega külakeskuste rajamisele.

Valitud külavanemate olemasolu igas külas aitaks kaasa paremale ühistegevusele, võimaldaks kohalikku aktiivsust paremini realiseerida (Kabli, Ikla).

Vajalik on Kabli supelranna jätkuv arendamine ja Treimani supelranna väljaehitamine avalikuks supelrannaks.

Üldplaneeringus tuleb tähelepanu pöörata eelkõige elamualade arendamisele ning tootmiseks sobivate maade määratlemisele.

Suurte investeerimisvajaduste ja olemasolevate laenude juures on lähiaastatel vaja tõsiselt tegeleda vallaeelarve kulutuste kokkuhoiuga, et investeeringud kiiremini võimalikuks teha.

Paikkondlikel aruteludel osales 2004.a.150 inimest, kes olid osavõtlikud ja koostöövalmid, 2007.a. toimusid arutelud külakeskustes ja 2011 toimus arutelu Häädemeeste Seltsimajas.

3. STRATEEGIA

Häädemeeste valla visioon väljendab seisundit, milles soovime Häädemeeste valda näha. Visiooni saavutamiseks määratletakse strateegilised eesmärgid ja nendeni jõudmiseks vajalikud tegevussuunad. Tegevussuunad on aluseks lähiaastate tegevuskava, see omakorda aastaeelarvete koostamiseks.

VISIOON:

Häädemeeste on kasvava elanikkonna* ja mitmekülgse ettevõtluse ning kauni loodusega turvaline vald.

** Häädemeeste vallas on märkimisväärne hooajaliste (sesoonsete) elanike kogukond, millest tulenevalt võib siinkohal elanikkonna kasv tähenda ka hooajaliste elanike kasvu.*

3.1. STRATEEGILISED EESMÄRGID

1. Konkurentsivõimeline ja turvaline elukeskkond

Tulemused: väljaränne on peatunud, täheldada võib hooajaliste elanikkonna kasvu ja vanemaealiste tagasipöördumist (elamaasumist) koduvalda.

2. Aktiivne eneseteostus

Tulemused:

- Töötus vähenenud, suurenenud on edukate mikro- ja perettevõtete (nn elustiili ettevõtted) osakaal.

- Hooajalised elanikud osalevad sotsiaalmajanduslikes protsessides ja kohalikus ettevõtluses.

- Valla ettevõtjad osalevad ettevõtlust ja piirkondlikku arengut tugivates koostöövõrgustikes (nt turismi valdkonnas erinevaid teenuseid pakkuv koostöövõrgustik - Romantilise Rannatee kaubamärk).

- Vallas on võimalused harrastada kultuurilisi ja vabahariduslikke tegevusi sh kolmanda sektori toetusel ja initsiatiivil.

3. Kvaliteetne haridussüsteem

Tulemused:

- Valla haridusasutused pakuvad elukestva õppe teenuseid nii tasemeõppes kui ka vabahariduse valdkonnas. Tasemehariduses, sh gümnaasiumiastmes toimub pidev õppekava(de) arendamine ja kaasajastamine, lähtudes muutuva sotsiaalmajandusliku keskkonna vajadustest. Maakonna tasandil toimiv koostöö annab täiendavaid võimalusi õppekava(de) arendamiseks ja täitmiseks.

- Õpilased täidavad koolikohustust, põhihariduse järgselt õpib edasi enamus noortest, valla koolide õpilased osalevad edukalt maakondlikel olümpiaadidel.

- Eelkooliealistele lastele on tagatud alusharidus.

4. Atraktiivne üleestiliselt tunnustatud puhkepiirkond

Tulemused:

- Rannakupiirkonnast on kujunenud sõbralik ja terve elukeskkond, sh tarkadel lahendustel ning huvitavatel teenustel põhinev turismi – ja puhkepiirkond.

- Kasvanud on turistide kohaloleku päevade arv vallas paiknevates turismiettevõtetes; vallas on mitmeid erinevatele sihtgruppidele suunatud majutuskohi.

5. Tõhus omavalitsus

Tulemused:

- Kohaliku omavalitsuse tegevusega on elanikud valdavalt rahul. Trendina võib täheldada kohaliku omavalitsuse populaarsuse tõusu.

- Toimib ettevõtluse, kodanikuühiskonna ja avaliku sektori vaheline mitmekülgne koostöö.

6. Rahvusvaheline koostöö - „piirkond Euroopa ja maailmakaardil“

Tulemused:

- Häädemeeste vald on tuntud regionaalsel ja rahvusvahelisel tasandil.
- Häädemeeste vald on tunnustatud partner ja osaline rahvusvahelistes koostöövõrgustikes, sh on avardunud võimalused koostööks ettevõtluse, hariduse, teaduse, kultuuri ja noorsootöö valdkonnas, nt Põhja- ja Baltimaade Aalborgi kokkuleppe koostöövõrgustik, kultuuri ja haridusalased koostöövõrgustikud.

3.2. STRATEEGILISTE EESMÄRKIDE SAAVUTAMISEKS VAJALIKUD TEGEVUSSUUNAD

1. Konkurentsivõimeline ja turvaline elukeskkond

- 1.1. Töökohtade loomise soodustamine
- 1.2. Elanikkonna toimetulekut toetava hoolekandesüsteemi tagamine
- 1.3. Kvaliteetse esmatasandi arstiabi kindlustamine
- 1.4. Jäätmemajanduse korraldamine ja saaste vältimine
- 1.5. Kaasaegse infrastruktuuri kujundamine
- 1.6. Turvalisuse tagamine
- 1.7. Hooajaliste kasutusega elamupiirkondade arengusuundade ja kasutustingimuste väljatöötamine (planeeringud, rakendusuuringud)

2. Aktiivne eneseteostus

- 2.1. Avaliku ja kolmanda sektori ning ettevõtete tegevusel investeringute ja toetuste aktiivne taotlemine
- 2.2. Täiend- ja ümberõppe korraldamiseks võimaluste pakkumine ja investeringute taotlemine
- 2.3. Huvialategevuseks võimaluste suurendamine ja investeringute taotlemine

3. Kvaliteetne haridussüsteem

- 3.1. Kõikidele lastele alushariduse omandamise võimaldamine lasteaedade kaudu
- 3.2. Õppekava täitmiseks vajaliku õppekeskkonna tagamine ja õppekava arendamine
- 3.3. Õppekvaliteedi tagamine
- 3.4. Haridust toetavates koostöövõrgustikes osalemine
- 3.5. Elukestva õppe ja vabahariduse valdkonnas võimaluste pakkumine ja investeringute taotlemine

4. Atraktiivne puhkepiirkond

- 4.1. Keskkonnainvesteeringute suurendamine
- 4.2. Loodusressursside hoidmine ja säästev kasutamine
- 4.3. Puhketeenuste hulga suurendamine ja kvaliteedi parandamine

5. Tõhus omavalitsus

- 5.1. Paremate võimaluste loomine otsustusprotsessis osalemiseks
- 5.2. Tegevuskeskkonda mõjutava teabe kiire hankimine ja elanikele edastamine
- 5.3. Valla tugevamaks kujundamine

6. Rahvusvaheline koostöö „piirkond Euroopa ja maailmakaardil“

- 6.1 Väärtuste esile toomine turundust ning positiivne infolevi, mis hõlmab loodusväärtusi rannikuala, erinevaid ja ainulaadseid loodusmaastikke, kultuurilist eripära ja tuntud ning traditsioonilisi üritusi, loomemajandust ja valdkondlikku kompetentsi, kaugtöö võimalusi.

6.2 Transpordikoridoride olemasolu ja vastavates protsessides osalemine (Via Baltica, Rail Baltica, kergliiklusteede arendamine).

6.3 Läti jt partneritega siduspiirkonna ja koostöö arendamine.

3.3. KÜLAKOOSOLEKUD

Külakoosolekud arengukava uuendamiseks toimusid jaanuaris-veebruaris 2007. Koosolekutel tõsteti üles ka probleeme, mille lahendamine ei kuulu kohaliku omavalitsuse võimaluste hulka, kuid mille teadvustamisel asjaosalistele saab vald kaasa aidata. Neid teemasid ei ole loeteludest välja jäetud. Olulised probleemid ja ettepanekud tegevuste kohta olid järgmised:

MASSIARU

- Joogivee madal kvaliteet – veeproovide tulemuste avaldamine
- Veetorustiku halb olukord – vajalik torustiku kaardistamine
- Liigvesi, eriti koolimaja juures
- Internetiühendus on ebastabiilne
- Staadioni väljaehitamine kooli juures
- Meditsiiniõe või arsti vastuvõtt 1 kord kuus
- Koolimaja edasine kasutamine

TREIMANI

- Metsapoolse kooli võimla ja õpilaskodu rajamine
- Metsapoolse kooli peamaja katuse renoveerimine
- Treimani rahvamaja remondi jätkamine ja lõpetamine. Kaaluda külastuskeskuse väljakujundamist puhkepiirkonnas.
- Jalgrattateede rajamine
- Looduskaitsete tegevuste arendamine Treimani-Ikla piirkonnas, s.h Treimani oja süvendamine ja puhastamine
- Treimani jahi- ja kalasadama arendamine
- Arstipunkti tegevuse jätkamine, kriitiline olukord kiirabi kohalejõudmisega

HÄÄDEMEESTE

- Hooldekodu renoveerimine
- Suurküla veetrassi renoveerimine
- Tänavavalgustuse renoveerimine
- Õpilaskodu rajamise võimaluste väljaselgitamine
- Erateede munitsipaliseerimise väljaselgitamine
- Jäätmemajanduse korrastamine, transpordivõimaluse tagamine

SOOMETSA

- Vallateede olukord Soometsa ja Võidu piirkonnas
- Riigiteede halb olukord
- Elektrivarustuse häired
- Ühisveevärgi ja kanalisatsiooni arendamine
- Koostöö looduskaitseala valitsejaga
- Perearsti- või õe vastuvõtt Soometsas
- Külakeskuse arendamine
- Valla rahaline tugi külamaja ülalpidamiseks
- Munitsipaali- ja sotsiaalmaa reserveerimine
- Jäätmemajanduse korrastamine
- Bussiühenduse sagedus, ootepaviljonid, nende valgustamine.

KABLI

- Museoloogilise pargi rajamine seltsimaja juurde koos tegevusturismi võimalustega (laevaehitusplats, lõkkeplats, parkimisvõimalus turismibussidele, tualetid ja pingid)
- Seltsimaja renoveerimine
- Raamatukogu laiendamine ja tingimuste parandamine
- Avaliku ranna rajamine
- Vee- ja kanalisatsioonisüsteemide korrastamine
- Tänavavalgustuse korrastamine (taastamine)
- Lasteaia renoveerimine, II korruse väljaehitamine
- Kilingi-Nõmme TK kauplusehoone kasutuselevõtmise ettepaneku tegemine – näiteks noortekeskuse rajamiseks
- Kõnniteede ja kergliiklusteede rajamine
- Bussiootepaviljonide renoveerimine, ümbruse korrastamine

Enim esines kõikide paikkondade eelisvajaduste seas veemajanduse korrastamine ja vallateede olukorra parandamine. Muret tegi tänavavalgustuse puudulikkus.

4. TEGEVUSKAVA

Arengukavas seatud eesmärkide elluviimiseks on vallarahva ettepanekute alusel koostatud tegevussuundadele vastavate tegevuste kogumik. Tegevuskava tabelis (lisa) on tegevuste maksumused antud eurodes. Tegevused, mille järel maksumus puudub, on võimalik ellu viia vallavalitsuse töötajate igapäevaülesannete raames. Tabelis puudub vastutaja lahter, sest selgeks vastutuse koondumiseks lasub ülesanne arengukava elluviimiseks nagoonii valla täitevorganil – vallavalitsusel. Veerus pealkirjaga *Osalised* on nimetatud tegevuste elluviijad ning rahastajad. Tegevuskava suuremate investeeringutega seotud tegevused on kõik uued ettevõtmised, samuti sisaldub igas mitterahalises tegevuses lisaväärtust loov moment. Üksikud kulutusi nõudvad tegevused on jätkutegevused.

Valla investeerimisvõime seab kavandatavale tegevusele piirid. Oluline on kulutusi kavandada reaalses mahus. Vastasel korral tekib laenuvõtmise vajadus.

Tegevuskava lõpus olev investeeringute järjestus väljendab valla eelistusi. Kogu tegevuskava täpsustatakse järgnevas neljaks aastaks igal kevadel. Arengukava muutmine on aluseks järgmise aasta eelarve koostamise protsessile.

Häädemeeste valla arengukava 2011 – 2020 koostamist koordineeris vallavolikogu Haridus-, kultuuri ja sotsiaalkomisjon koosseisus: Aire Koop – esimees, Merle Loring, Toomas Abel, Esta Vesik, Raimu Pruul, Tiiu Savi, Ülle Sulu, Ülle Iir, Marie Iir, Tiina Laidla, Ene Ilves, Evi Laarents, Maia-Liisa Kasvandik, Viljar Soomre, Lembit Künnapas. Arengukava aruteludel osalesid aktiivsed vallaelanikud.

Häädemeeste valla arengukava aastateks 2011-2020
TEGEVUSKAVA

Ees- märk	Tege- vus-	Tegevus	Tegevus- aeg	Maksumus					KOV	Osalejad
				2011	KOV	2012	KOV	2013-2020		
1. Konkurentsivõimeline ja turvaline elukeskkond										
		1.1. Töökohtade loomise soodustamine								
		1.2. Keskkonna-alased tegevused ja investeeringud								
		1.2.1. Valla jäätmekava tegevuste elluviimine	2011-2020	2 700,00	275,00	2 900,00	295,00	320 000,00		EL, KIK, KOV
		1.2.3. Ühisveevärgi ja kanalisatsiooni projekteerimine vastavalt ÜVK arengukavale	2011 -	69 000,00	13 800,00					KIK, KOV
		1.2.4. Veemajanduse korrastamine, joogi- ning reovee tarneks vajaliku infrastruktuuri (taristu) rekonstrueerimine, loomine vastavalt ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni seadusele	2011 -							EL, KOV
		1.3. Kaasaegse infrastruktuuri kujundamine								
		1.3.1. Vallateede remont ja hooldus vastavalt kinnitatud kavale	2011 -	80 000,00	80 000,00					KOV
		1.3.2. Tänavavalgustuse parandamine ja uuendamine	2011							KOV, MTÜ-d
		1.3.3. Häädemeeste alevikku kõnniteede rajamine	2012-2020							Teedevalitsus, KOV
		1.3.4. Kergliikluse tänavate rajamine	2011-2020							KOV, teedevalitsus
		1.4. Turvalisuse tagamine								
		1.4.1. Politsei tegevuse toetamine	2011-2016							Politsei, KOV
		1.4.2. Tuletõrje veevõtukohtade korrastamine	2011-2020							KOV, Päästeamet
		1.4.3. Kiirabi- ja kohapeale taotlemine	2011-2020							KOV, Terviseamet, SA Pärnu Haigla
		1.4.4. Naabrivalve organiseerimine külaliikumise abil	2011 -							külaseltsid ja seltsingud
		1.4.5. Vabatahtliku tuletõrjeühingu loomine	2011 -							Päästeamet, KOV, MTÜ, VTÜ
		1.4.6. Päästetepoo rajamise toetamine	2011 -							Päästeamet, KOV, EL
2. Aktiivne eneseteostus										
		2.1. Keskvõime poolt tasustatavate ametikohtade olemasolu soodustamine								

3.3. Oppekvaliteedi tagamine									
		3.3.1. Õpi- ja käitumisraskuste ennetamine	2011-						haridusasutused, alaealiste komisjon
		3.3.2. Võimetekohaste õpivõimaluste pakkumine (ka raamatukogudes)	2011-						koolid, raamatukogud
4. Atraktiivne puhkepiirkond									
4.1. Loodusressursside hoidmine ja säästev kasutamine									
		4.1.1. Avalike randade loomine Treimanis ja Kablis	2011-						EL, KIK, INTERREG
		4.1.2. Kabli ranna-ala programm	2011-						KOV, EL, LEADER, külaselts
		4.1.3. Loodushoidliku ja vastutustundliku ettevõtjate arendamine	2011-						ettevõtjad, KIK, PRIA
		4.1.4. Pargialade määratlemine ja korrastamine	2011-						KOV, KIK
4.2. Puhketeenuste hulga suurendamine ja kvaliteedi parandamine									
		4.2.1. Turismitoetuse vahendamine puhketeenuste uute pakkujateni	2011-						EAS
		4.2.2. Puhketeenuste hulga suurendamine ja kvaliteedi parandamine	2011-						ettevõtjad, EAS
		4.2.3. Koostöö RMK-ga loodushoiu ja -kasutuse vallas	2011-						RMK, KOV
		4.2.4. Põhja-Liivimaa Festivali korraldamine	2011-						KOV, sponsorid, külalastajad
5. Tõhus omavalitsus									
5.1. Paremate võimaluste loomine otsustusprotsessis osalemiseks									
		5.1.1. Vastastikune infovahetus külavanemate ja vallavalitsuse vahel	2011-						KOV, kolmas sektor
		5.1.2. Kolmanda sektori toetamine ja koostöö	2011-						KOV
5.2. Tegevuskeskkonda mõjutava teabe kiire hankimine ja edastamine									
		5.2.1. EL fondide tutvustamine	2011-						EAS, KOV, kolmas sektor
		5.2.2. Pärnumaa arengutes osalemine	2011-						KOV, maavalitsus
		5.2.3. Kohaliku ajalehe väljaandmine 1 kord kuus	2011-						KOV
5.3. Valla tegevumaks kujundamine									
		5.3.1. Üldplaneeringu kehtestamine	2011 -						KOV, planeerija

	5.3.2. Valla arenguks vajalike munitsipaalmaade taotlemine	2011-								KOV, maa-amet
	5.3.3. Vallamaja renoveerimine	2013 -								KOV
	5.3.4. LEADER- tüüpi tegevuste toetamine	2011-								PLPK, ettevõtjad, kolmas sektor
	5.3.5. Osalemine MTÜ Pärnu Lahe Partnerluskogu tegevuses	2011-	1917	1917						PLPK,
	5.3.6. Osalemine MTÜ Liivi lahe Kalanduskogu tegevustes	2011 -	192	192						KOV,LLKK
6.	Sotsiaalvaldkonna arengukava tegevuste ellurakendamine									
	KOKKU:									
	Tegevuskavaga kokku 2011-2020:									
	KOKKU		1614302	357380	2 900,00	295	320000	0	0	
	KOKKU EEK		25 258 337,67	5 591 781,91	45 375,14	4 615,75	5 006 912,00			

Investeeringute soovitud prioriteetsus:

1. Metsapoolse Põhikooli võimla ehitamine
2. Häädemeeste Lasteaia hoone renoveerimine
3. Hooldekodu renoveerimine
4. ÜVK tegevuste ellurakendamine
Treimani Rahvamaja , Kabli Seltsimaja, Häädemeeste Muusikakool,
Massiaru kooli baasil külakeskuse loomine, Häädemeeste Keskkool,
- 5.-11 vallamaja renoveerimine

Häädemeeste valla arengukava aastateks 2011-2020
TEGEVUSKAVA

Ees- märk	Tege- vus-	Tegevus	Tegevus- aeg	Maksumus					KOV	Osalejad
				2011	KOV	2012	KOV	2013-2020		
1. Konkurentsivõimeline ja turvaline elukeskkond										
1.1. Töökohtade loomise soodustamine										
1.2. Keskkonna-alased tegevused ja investeeringud										
		1.2.1. Valla jäätmekava tegevuste elluviimine	2011-2020	2 700,00	275,00	2 900,00	295,00	320 000,00	EL, KIK, KOV	
		1.2.3. Ühisveevärgi ja kanalisatsiooni projekteerimine vastavalt ÜVK arengukavale	2011 -	69 000,00	13 800,00				KIK, KOV	
		1.2.4. Veemajanduse korrastamine, joogi- ning reovee tarneks vajaliku infrastruktuuri (taristu) rekonstrueerimine, loomine vastavalt ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni seadusele	2011 -						EL, KOV	
1.3. Kaasaegse infrastruktuuri kujundamine										
		1.3.1. Vallateede remont ja hooldus vastavalt kinnitatud kavale	2011 -	80 000,00	80 000,00				KOV	
		1.3.2. Tänavavalgustuse parandamine ja uuendamine	2011						KOV, MTÜ-d	
		1.3.3. Häädemeeste alevikku kõnniteede rajamine	2012-2020						Teedevalitsus, KOV	
		1.3.4. Kergliikluse tänavate rajamine	2011-2020						KOV, teedevalitsus	
1.4. Turvalisuse tagamine										
		1.4.1. Politsei tegevuse toetamine	2011-2016						Politsei, KOV	
		1.4.2. Tuletõrje veevõtukohtade korrastamine	2011-2020						KOV, Päästeamet	
		1.4.3. Kiirabibrigaadi kohapeale taotlemine	2011-2020						KOV, Terviseamet, SA Pärnu Haigla	
		1.4.4. Naabrivalve organiseerimine külaliikumise abil	2011 -						külaseltsid ja seltsingud	
		1.4.5. Vabatahtliku tuletõrjeühingu loomine	2011 -						Päästeamet, KOV, MTÜ, VTÜ	
		1.4.6. Päästetepoo rajamise toetamine	2011 -						Päästeamet, KOV, EL	
2. Aktiivne eneseteostus										
2.1. Keskvõime poolt tasustatavate ametikohtade olemasolu soodustamine										

3.3. Oppekvaliteedi tagamine									
		3.3.1. Õpi- ja käitumisraskuste ennetamine	2011-						haridusasutused, alaealiste komisjon
		3.3.2. Võimetekohaste õpivõimaluste pakkumine (ka raamatukogudes)	2011-						koolid, raamatukogud
4. Atraktiivne puhkepiirkond									
4.1. Loodusressursside hoidmine ja säästev kasutamine									
		4.1.1. Avalike randade loomine Treimanis ja Kablis	2011-						EL, KIK, INTERREG
		4.1.2. Kabli ranna-ala programm	2011-						KOV, EL, LEADER, külaselts
		4.1.3. Loodushoidliku ja vastutustundliku ettevõtluse arendamine	2011-						ettevõtjad, KIK, PRIA
		4.1.4. Pargialade määratlemine ja korrastamine	2011-						KOV, KIK
4.2. Puhketeenuste hulga suurendamine ja kvaliteedi parandamine									
		4.2.1. Turismitoetuse vahendamine puhketeenuste uute pakkujateni	2011-						EAS
		4.2.2. Puhketeenuste hulga suurendamine ja kvaliteedi parandamine	2011-						ettevõtjad, EAS
		4.2.3. Koostöö RMK-ga loodushoiu ja -kasutuse vallas	2011-						RMK, KOV
		4.2.4. Põhja-Liivimaa Festivali korraldamine	2011-						KOV, sponsorid, külastajad
5. Tõhus omavalitsus									
5.1. Paremate võimaluste loomine otsustusprotsessis osalemiseks									
		5.1.1. Vastastikune infovahetus külavanemate ja vallavalitsuse vahel	2011-						KOV, kolmas sektor
		5.1.2. Kolmanda sektori toetamine ja koostöö	2011-						KOV
5.2. Tegevuskeskkonda mõjutava teabe kiire hankimine ja edastamine									
		5.2.1. EL fondide tutvustamine	2011-						EAS, KOV, kolmas sektor
		5.2.2. Pärnumaa arengutes osalemine	2011-						KOV, maavalitsus
		5.2.3. Kohaliku ajalehe väljaandmine 1 kord kuus	2011-						KOV
5.3. Valla tugevamaks kujundamine									
		5.3.1. Üldplaneeringu kehtestamine	2011 -						KOV, planeerija

	5.3.2. Valla arenguks vajalike munitsipaalmaade taotlemine	2011-								KOV, maa-amet
	5.3.3. Vallamaja renoveerimine	2013 -								KOV
	5.3.4. LEADER- tüüpi tegevuste toetamine	2011-								PLPK, ettevõtjad, kolmas sektor
	5.3.5. Osalemine MTÜ Pärnu Lahe Partnerluskogu tegevuses	2011-	1917	1917						PLPK,
	5.3.6. Osalemine MTÜ Liivi lahe Kalanduskogu tegevustes	2011 -	192	192						KOV,LLKK
6.	Sotsiaalvaldkonna arengukava tegevuste ellurakendamine									
	KOKKU:									
	Tegevuskavaga kokku 2011-2020:									
	KOKKU		1614302	357380	2 900,00	295	320000	0	0	
	KOKKU EEK		25 258 337,67	5 591 781,91	45 375,14	4 615,75	5 006 912,00			

Investeeringute soovitud prioriteetsus:

1. *Metsapoolse Põhikooli võimla ehitamine*
2. *Häädemeeste Lasteaia hoone renoveerimine*
3. *Hooldekodu renoveerimine*
4. *ÜVK tegevuste ellurakendamine*
Treimani Rahvamaja , Kabli Seltsimaja, Häädemeeste Muusikakool, Massiaru kooli baasil külakeskuse loomine, Häädemeeste Keskkool,
- 5.-11 *vallamaja renoveerimine*

SOTSIAALHOOLEKANDE

ARENGUKAVA

(2011- 2020)

Sisukord:

SISSEJUHATUS	3
1. SOTSIAALHOOLEKANDE ARENGUKAVA EESMÄRGID	4
2. SOTSIAALHOOLEKANDE STRUKTUUR	5
3. OSUTATAVAD TEENUSED	6
3.1 Sotsiaalnõustamine	6
3.2 Koduteenused	6
3.3 Eluasemeteenused.....	6
3.4 Hooldamine hoolekandeesutustes.....	7
3.5 Muud toimetulekut toetavad sotsiaalteenused	8
4. ASUTUSED	9
4.1 Hooldekodu	9
4.2 Päevakeskus.....	10
4.3 Sotsiaalkorterid.....	11
5. OLUKORRA ÜLDISELOOMUSTUS	12
5.1 Elanikkonna paigutus valla territooriumil vanusegruppide kaupa.....	12
5.2.1 Lapsed ja lastega pered.....	13
5.2.2 Puuetega inimesed	16
5.2.3 Eakad	17
6.1 Toimetulekutoetus	18
6.2 Täiendavad sotsiaaltoetused:	18
6. TÖÖHÕIVE	19
7. TERVIS JA TERVISHOID	20

SISSEJUHATUS

Sotsiaalhoolekande arengukava on Hädameeste valla arengukava eraldiseisev osa, mille koostamisel on lähtunud Hädameeste valla arengukava üldeesmärkidest ja arvestatud õigusaktidest tulenevaid kohaliku omavalitsuse kohustusi sotsiaalhoolekande alase töö korraldamisel.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seadusega on kohaliku omavalitsuse pädevuses korraldada sotsiaalabi ja –teenuseid, vanurite hoolekannet, noorsootööd (*KOKS § 6*).

Rahvatervise seaduse §. 10 alusel on kohaliku omavalitsuse ülesandeks elanikkonna haiguste ennetamisele ja tervise edendamisele suunatud tegevuse korraldamine kohaliku omavalitsuse maa-alal. (*Rahvatervise seadus § 10*).

Sotsiaalhoolekande seaduse alusel on kohaliku omavalitsuse ülesandeks kohaliku sotsiaalhoolekande arengukava väljatöötamine valla arengukava osana, sotsiaalteenuste, -toetuste ja muu abi andmise korraldamine ning sotsiaaltoetuste määramine ja maksmine (*Sotsiaalhoolekande seadus § 8*).

Käesolev arengukava kirjeldab ja analüüsib sotsiaalhoolekande hetkeolukorda ja toob välja sotsiaalhoolekandega seonduvad probleemid. Arengukava puudutab põgusalt ka tervishoiu ja rahvatervisega seonduvaid probleeme.

Käesolev arengukava püstitab Hädameeste valla sotsiaalhoolekande eesmärgid aastateks 2011- 2020 ning esitab nende eesmärkide elluviimise tegevuskava.

Käesolevas arengukavas on sotsiaalhoolekande seisukohalt jaotatud hoolekandega hõivatud kliendid riskigrupidena alljärgnevalt:

- 1) lapsed ja lastega pered
- 2) eakad
- 3) puuetega inimesed
- 4) töövõimelises eas toimetulekuraskustega isikud ja pered

Kasutatud meetodika:

Arengukava ülesehitus lähtub sotsiaalhoolekande seaduses sätestatud teenuste ja toetuste selgitamisest ja hetkeolukorra kirjeldusest. Seejärel on probleemid esitatud hoolekande seisukohalt väljatoodud riskigruppidest lähtuvalt ning kirjeldatud võimalikud lahendused.

Lõplik tegevuskava on esitatud silmas pidades eesmärgi püstitamisel aluseks võetud ülesandeid. Tegevuskavas märgitud kulud on prognoositud ideaalvariandina. Tegevuste läbiviimise lõplikul rahastamisel lähtutakse kohaliku omavalitsuse tegelikest võimalustest eelarveaastal.

Arengukava koostamisel ja kirjeldati sotsiaalhoolekande hetkeolukorda riskigrupiti 01.01. 2011 a. seisuga, toodi välja probleemid ja võimalikud lahendused.

Arengukava vaadatakse läbi igal aastal ja tehakse täpsustusi tegevuskava täitmise, tegevuste rahastamiseks kuluvate vahendite olemasolu ja seaduste muudatusi või täpsustusi arvesse võttes.

1. SOTSIAALHOOLEKANDE ARENGUKAVA EESMÄRGID

Arengukava üldeesmärgiks on arendada Hädemeeste vallas toetavate teenuste ja toimiva tugivõrgustiku kaudu elanikkonna toimetulekut soodustav hoolekandesüsteem, mis järgiks võrdsete võimaluste loomist kõikidele riskigrupi inimestele, soodustaks tervislikke eluviise ja tagaks konkurentsivõimelise ja turvalise elukeskkonna.

Eesmärgi saavutamiseks vajalikud ülesanded valla sotsiaalhoolekande arendamisel aastateks 2011 - 2020 on:

1. sotsiaalteenuste mitmekesistamine, kättesaadavuse ja kvaliteedi tõhustamine ;
2. preventiivse töö edendamine sotsiaalprobleemide ennetamiseks;
3. puuetega inimestele võrdsete võimaluste tagamine;
4. terviseedendusliku töö tõhustamine;
5. kolmanda sektori kaasamine sotsiaalteenuste osutajatena ja toetajatena.

Visioon- Hädemeeste vald on elanike iseseisvat toimetulekut toetav, oma elanikkonnast hooliv, tervislikke eluviise propageeriv arenenud hoolekandeteenustega omavalitsus.

2. SOTSIAALHOOLEKANDE STRUKTUUR

Sotsiaalhoolekanne on sotsiaalhoolekande seaduse mõistes sotsiaalteenuste, sotsiaaltoetuste, vältimatu sotsiaalabi ja muu abi osutamise või määramisega seotud toimingute süsteem.

Sotsiaalhoolekandetööd juhib Sotsiaalkeskuse juhataja. Vallavalitsuse koosseisus on veel sotsiaaltöö vanemspetsialist, kelle ülesanneteks on toetuste ja teenuste üle arvestuse pidamine, aruandluse korraldamine, dokumentide arhiveerimine, sotsiaalregistri pidamine lastekaitse spetsialist, eripedagoog.

Sotsiaalhoolekandeteenuseid osutab Sotsiaalkeskus.

Alus: („Häädemeeste Sotsiaalkeskuse põhimäärus“ - Häädemeeste Vallavolikogu 21.03.2007.a määrus nr 4, muudetud Häädemeeste Vallavolikogu 20.01.2010 a. määrusega nr.1).

Lastekaitse spetsialist vastutab laste- ja perekaitse valdkonna eest, valmistab ette dokumendid eestkoste ja hoolduse seadmiseks, osaleb alaealiste mõjutusvahendite komisjoni töös, korraldab perede koolitusi ja nõustamist toimetulekuprobleemide lahendamiseks.

Eripedagoog teenindab kõne- ja arengupuuetega lapsi valla koolides ja koolieelsetes lasteasutustes.

Koduhooldustöötaja osutab koduteenust seda vajavatele isikutele.

Hooldekodu osutab ööpäevaringset hooldus- ja põetusteenust. Personal moodustub 13 töötajast: 1 juhataja, 7 hooldustöötajat, 2 kokka, 0,75 ametikohaga meditsiiniõde, 0,5 ametikohaga majanduse juhataja ja 0,5 ametikohaga pesupesija.

Päevakeskus osutab teenust psüühiliste erivajadustega isikutele. Päevakeskuse raames osutatakse 3 teenust: igapäeaelu toetamine (teenusel 5 isikut), töötamise toetamine (1 isik) ja toetatud elamine (teenusel 3 isikut). Toetatud elamise teenust osutatakse sotsiaalmaja baasil, mis asub Massiarus. Päevakeskuses töötab tegevusjuhendaja, kelle ülesandeks on psüühiliste erivajadustega isikute iseseisva toimetulekuoskuste arendamine.

3. OSUTATAVAD TEENUSED

3.1 Sotsiaalnõustamine

Sotsiaalnõustamine on isikule vajaliku teabe andmine sotsiaalsetest õigustest ja seaduslike huvide kaitsmise võimalustest ning abistamine konkreetsete probleemide lahendamisel edaspidise toimetuleku soodustamiseks.

Sotsiaalnõustamist osutatakse sotsiaaltöötajate poolt isikute pöördumise korral.

3.2 Koduteenused

Koduteenused on isikule kodustes tingimustes osutatavad teenused, mis aitavad tal harjumuspärasel keskkonnas toime tulla.

Hetkel osutatakse teenust 1 isikule 1 koduhooldustöötaja poolt.

(Alus: „Koduteenuste osutamise tingimused ja kord Hädemeeste vallas”- Hädemeeste Vallavolikogu 01.11. 2000 a. määrus nr 19)

Probleemid:

Puudub ülevaade koduteenuse tegelikust vajadusest; hooldustöötaja transpordiprobleemmillega ja kuidas hooldustöötaja pääseb hooldatava juurde, et viia talle kauplustest vajalikke kaupu või apteegist rohtu; hooldustöötajal võib tekkida ootamatu vajadus abi kutsuda, kuid tal puudub sidevahend.

Meetmed:

- Koduteenuse tarbijate tegeliku vajaduse väljaselgitamine.
- Koduhooldustöötaja(te) transpordi ja sidevahendite korraldamine (sotsiaalkeskus, ja/või teenuse osutamine FIE-de, MTÜ-de poolt lepingu alusel).
- MTÜ-de, FIE-de, vabatahtlike kaasamine koduabi teenuse osutajatena.

3.3 Eluasemeteenused

Kohalik omavalitsus on kohustatud andma eluruumi isikule või perekonnale, kes ise ei ole suuteline ega võimeline seda endale või oma perekonnale tagama, luues vajaduse korral võimaluse sotsiaalkorteri üürimiseks.

Eluasemeteenuse osutamine Massiaru sotsiaalmaja baasil (8 korterit), lisaks 1 3-toaline korter Võidu külas 8- korteriga elamus, mida saab kasutada sotsiaalelupinnana.

Probleemid:

- Eluasemeteenuse osutamine on ebapiisav, sotsiaalelupindade vajadus on suurem. Valla vanemliku hoolitsuseta lastest on paigutatud lastekodudesse 6 last. Nendele on kohalik omavalitsus kohustatud tagama eluaseme, kui nad täiskasvanutena saavad tagasi kohalikku omavalitsusse.

- Noored, pöördudes lastekodust iseseisvasse ellu vajavad teatavat tuge, sotsiaalsete toimetulekuoskuste õpetamist ja ettevalmistust. Lisaks lastekodulastele vajavad ettevalmistust ja sotsiaalsete oskuste arendamist iseseisvasse ellu pöördumiseks ka praegu kodudes elavad toimetulekuraskustega peredest pärinevad noored.
- Sotsiaalmaja ja korterid vajavad kapitaalremonti.

Meetmed :

- Olemasoleva Massiaru sotsiaalmaja kapitaalremont.
- Võidu küla korteri renoveerimine ühiselamu põhimõttel eluasemeta isikutele.
- Sotsiaalelupindade arvu suurendamine.

3.4 Hooldamine hoolekandeesutustes

Hoolekandeesutus on päevaselt või ööpäevaringselt tegutsev asutus, kus viibivatele isikutele tagatakse nende eale ja seisundile vastav hooldamine, sealhulgas ravimine, põetamine, rehabilitatsioon, kasvatamine ja arendamine.

Päevane hoolekandeesutus (eakate päevahooldus) toetab isikute või pereliikmete iseseisvat toimetulekut, ööpäevaringses hoolekandeesutuses viibivad isikud, kes ei suuda iseseisvalt elada ning nende toimetulekut ei ole võimalik tagada teiste sotsiaalteenuste või muu abi osutamisega.

Ööpäevaringset hooldusteenust pakub Häädemeeste Hooldekodu, mis mahutab maksimaalselt 30 isikut. Hooldustasu suuruseks on 2011. a 415.43 eurot kuus, s.o 6500 krooni kuus.

Võimalus kasutada ka eakate päevahoiuteenust hooldekodu juures.

Probleemid:

- Hooldekodu teenuse järele on vajadus järjest suurenenud, üha rohkem paigutatakse ööpäevaringset hooldust ja põetust vajavad eakad inimesed hooldekodusse, kuna pereliikmed töötavad või on ise haiged ega suuda seetõttu piisavalt tagada nende iseseisvat toimetulekut, järelevalvet või hooldamist.
- Probleemid on psüühiliste erivajadustega (psüühiliselt haiged, dementsed) isikute ööpäevaringse hooldamise ja järelevalve tagamisega. Üldhooldekodu pakub küll vanurite hooldus- ja põetusteenust, kuid ei suuda korraldada psüühiliste probleemidega isikute ööpäevaringset järelevalvet ja ravi, praktiliselt puuduvad võimalused eakate dementsete ja/või psüühiliste haigustega isikute paigutamiseks hoolekandeesutustesse.

Hooldekodu klientuuri hooldusvajadus suureneb aasta-aastalt ja hooldekodusse satuvad kõige raskemad kliendid, see tähendab, et hooldekodu töötajate töökoormus (füüsiline ja vaimne) suureneb; töötajad peavad omandama uusi teadmisi ja oskusi klientide hooldamisel

Meetmed:

- Olemasoleva hooldekodu renoveerimine.
- Kaaluda hooldekodu suurendamist, sh. eriosakonna rajamist psüühiliste haigustega ja dementsetele eakatele.
- Hooldustöötajate arvu suurendamine, töötajate erialase ettevalmistuse täiendamine.

3.5 Muud toimetulekut toetavad sotsiaalteenused

Võimalus on dushi ja sauna kasutamiseks ning pesu pesemiseks hooldekodus.

Probleemid:

- Vähe on toimetulekut toetavaid teenuseid: välja on arendamata isikliku abistaja, pere tugiisikuteenus perede toimetuleku toetamiseks, sotsiaal- ja invatransport.

Meetmed:

- Toimetulekut toetavate teenuste vajaduse väljaselgitamine ja kaardistamine.
- Isikliku abistaja teenuse väljatöötamine, isikute koolitamine.
- Tingimuste loomine *sotsiaal*transporditeenuse käivitamiseks.
- Pere tugiisiku teenuse käivitamine toimetulekuraskustega lastega peredele.
- Koduabi toimingute osutamise tagamine puuetega isikutele ja üksikvanuritele.

4. ASUTUSED

4.1 Hooldekodu

Ööpäevaringset hooldusteenust pakkuv asutus maksimaalse mahutavusega 30 inimest (seisuga 01.01.2011 on täituvus 27 isikut), sh. teistest omavalitsustest 8 isikut.

Hooldusaluseid	Töötajaid		Hooldusaluste arv töötaja kohta
	Naisi	Mehi	
27	Meditisiiniõde (1)		27
	Kokk (2)		
	Abitöoline (2)		
	Hooldustöötajad (5,4kohta)		5
	Pesupesija-abitöölised (0,5)		
		Remonditöoline (0,1)	
	Majandusjuhataja (0,5)		
27	10,4 kohta/ 13 isikut	0,1	

Olukorra kirjeldus:

Hooldekodu on valminud 1988. a, elektriküte paigaldati 1995. a ,kõetavat pinda on 760 m², 1999 a. ehitati ümber köögiblokk, 2004. a korrastati elektrisüsteem, 2006. a valmisid keldrikorrusel sauna ja pesumaja ruumid.

Hoones on 8 2-inimese ja 12 1- inimese tuba, köögiblokk, keldrikorrusel asuvad sauna ja pesumaja ruumid .Töötajaid on hooldekodus 13 inimest, neist 6 hooldustöötajat. Hooldekodu pakub teenust eelkõige Häädemeeste valla elanikele, vabade kohtade olemasolul võetakse kliente ka teistest omavalitsustest.

Alus: („Häädemeeste Hooldekodu põhimäärus“ - Häädemeeste Vallavolikogu 20.01.2010.a määrus nr 2, muudetud Häädemeeste Vallavolikogu 18.05.2011 a. määrusega nr.8).

Probleemid:

- Hooldekodu on töötanud maja valmimisest (1988 a.) suurema remondita. 2003. a ja 2005. a tormid on oluliselt kahjustanud maja katust, aknad ja ukсед pole soojapidavad, majal puudub välissoojustus, korduvalt on tehtud ettekirjutusi puuduva tulekahjusignalisatsiooni ja avariivalgustuse tõttu. Hoonel puudub II korrusel tagavaraväljapääs, maja soojapidamatuse tõttu on elektrikulu eriti talvekuudel suur.

- Raskete liikumispuuetega inimesed ei pääse keldrikorrusel asuvasse sauna ega iseseisvalt õue, kuna liikumine treppidest on iseseisvalt liialt raske, ratastoolis inimestel võimatu. Kliendid saavad õue vaid kõrvalist abi kasutades, st kui kantakse.
- Hooldekodusse saavad järjest suurema abivajadusega kliendid, töötajate töökoormus suureneb, paljud kliendid vajavad tõstmist ratastooli, potitooli, istuma, arsti juurde minekuks abistajaid, kes suudavad klienti tõsta või kanda.
- Hooldekodus puuduvad praegu tingimused ja personal erivajadustega (dementsete) isikute ööpäevaringse hooldamise ja järelevalve teenusele võtmiseks, vajadus teenuse järele on suur.

Meetmed:

- Vajadus vähendada küttekulusid tingib hoone kapitaalremondi planeerimise. Vajalik on planeerida trepikodade ümberehitus nii, et tekiks otsepääs keldriruumidesse, kus asub saun jm. abiruumid.
- Teenuse kvaliteedi tõstmiseks vajadus paigaldada trepitõstuk, et tagada liikumispuuetega ja ratastoolis olevatele klientidele iseseisva liikumise võimalus.
- Kuna rohkem kliente asub II korrusel, on töötaja suurema osa ajast hõivatud II korruse tubades. Õnnetusjuhtumi või tulekahju märkamine võib jääda liiga hiljaks. Turvalisuse tagamiseks on vaja paigaldada toimiv avariivalgustus ja toimiv tulekahjusignalisatsioon.
- Töötajate tervise kaitseks ja teenuse kvaliteedi parandamiseks on tekkinud vajadus hooldustöötajate arvu suurendamiseks, et kliendi tõstmine oleks võimalik 2 inimese toel. Vajalik on hooldustöötajate erialaste teadmiste ja oskuste täiendamine, töötajate koolitamine.
- Hooldekodu juurdeehitus, välja ehitada eraldi osakond psüühiliste erivajadustega ja geriaatriliste probleemidega (dementsed) isikutele.

4.2 Päevakeskus

Asub hooldekodu hoone ühes sektsioonidest. Hetkel osutab teenust psüühiliste erivajadustega isikutele . Päevakeskuse kaudu osutatakse igapäevaelu toetamise teenust (5 isikut), toetatud elamise teenust (3 isikut), toetatud töötamise teenust (1 isik).

Päevakeskuses töötab 0,5 kohaga tegevusjuhendaja.

Päevakeskuse tegevuskulud kaetakse riigieelarvest, ülalpidamiskulud kohaliku omavalitsuse eelarvest.

(Alus: „Häädemeeste Päevakeskuse põhimäärus” Häädemeeste Vallavalitsuse 07.02. 2002. a määrus nr 2)

Probleemid:

Päevakeskus oleks valmis osutama igapäevaelu toetamise teenust suuremale arvule klientidele, on olemas ka potentsiaalseid kliente, kuid elukoha kauguse tõttu ei soovi nad teenust kasutada; ka on olnud teavitustöö pakutava teenuse kohta ebapiisav, peredes elavad psüühiliste erivajadustega isikud ja pereliikmed ei tea, mida teenus sisaldab; igapäevaelu toetamise teenusel viibivatele klientidele oleks vajalik luua võimalus osaleda töösarnases tegevuses (nn töökoda), raskused tekivad juhendaja leidmisega.

Meetmed:

- Teenust vajavate klientide ja pereliikmete teavitamine ja aktiveerimine.
- Transpordi korraldamine.
- Töötoa loomine, juhendaja leidmine ja koolitamine.

4.3 Sotsiaalkorterid

Sotsiaalkorteritena kasutatakse 8- korteriga Massiaru Sotsiaalmaja, mille juurde kuuluvad eraldi ehitustena saun ja puukuurid. 01.01.2011. a seisuga on saun kasutuskõlbmatu. Korterid on hõivatud, vabu sotsiaalelupindu ei ole. Massiaru Sotsiaalmaja on osaliselt renoveeritud 2008/2009 a, elanikel pesemisvõimalused puuduvad. (Alus: „Sotsiaalkorteri andmise ja kasutamise kord” Häädemeeste Vallavolikogu 22.03. 2000. a määrus nr. 9)

Probleemid:.

- Massiaru sotsiaalmaja on halvas seisundis, vajab üldist remonti, sotsiaalmaja juurde kuuluv saun vajab samuti remonti.

Meetmed:

- Võidu korteri renoveerimine nn. ühiselamuna eluaseme pakkumiseks elamispinnata isikutele.
- Massiaru Sotsiaalmaja ja sauna renoveerimine.

5. OLUKORRA ÜLDISELOOMUSTUS

5.1 Elanikkonna paigutus valla territooriumil vanusegruppide kaupa

Häädemeeste vald asub Eesti edelaosas. Valla pindala on 390, 2 km², millest 58% hõlmab metsamaa, 17% põllumajandusmaa. Vald piirneb lõunas Läti Vabariigiga.

Valla elanikkonna keskmine asustustihedus on 8 in/ km². Tihedama asustusega on 3 keskust: Häädemeeste, Kabli, Treimani. Kui lähtuda külade võimalikust lähedusest suurematele keskustele, siis Treimani, Ikla ja Metsapoole küla moodustab rahvastikust 19%; Häädemeeste, Pulgoja, Rannametsa, Papisilla, Arumetsa, Krundiküla, Penu ja Jaagupi küla moodustab 48% rahvastikust, Soometsa-Sooküla-Võidu 10%, Massiaru-Urissaare- Nepste-Uuema 8%, Kabli-Orajõe, Majaka 15% rahvastikust.

Tabel nr. 1. Elanikkonna paigutus valla territooriumil

PAIKKOND	01.10.2008	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011
HM ümbrus Arumetsa küla, Jaagupi küla, Krundiküla küla, Papisilla küla, Pulgoja küla, Rannametsa küla	606	596	587	551
Treimani küla Metsapoole küla, Ikla küla	594	576	565	551
Massiaru küla Urissaare küla Uuema küla, Nepste küla	262	261	249	243
Soometsa küla Võidu küla, Sooküla küla	316	313	299	287
Kabli küla Majaka küla, Orajõe küla, Penu küla	506	503	493	474
Maarahvastik kokku	2284	2249	2193	2106
Häädemeeste alevik	808	810 +1 (kov täpsusega)	790 + 4 (kov täpsusega)	775 + 10 (kov täpsusega)
KOKKU	3092	3060	2987	2891

Tabel nr. 2 Rahvaarv aastate lõikes

Aasta	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Elanike arv	3425	3379	3327	3305	3195	3157	3092	3060	2987	2891

Tabel nr. 3 Elanikkonna sotsiaalne koosseis:

Aasta	Elanike üldarv	Lapsi(18a.)	Töövõimel.	Pensioni- ealisi (64+....)	Neist üksielavaid (64+....)
2002	3425	812	1793	820	
2003	3379	791	1774	814	
2004	3327	880	1731	716	
2005	3305	815			
2006	3195	708	1763	724	115
2007					
2008					
2009	3060				
2010	2987	514	1910	510	

Tabel nr. 4 Sündide ja surmade arv.

Aasta	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Sünde	37	20	30	30	19			14	13
Surmasid								37	31
Iive									

Elanikkonna sotsiaalse koosseisu andmetest nähtub, et vallas toimub jätkuvalt negatiivne iive. Elanikkonnast moodustavad lapsed kuni 18 eluaastani 22%; pensioniealised 19 %, töövõimelises eas isikud 59%. Väheneb sündide arv ja töövõimelises eas isikute arv.

5.2 Olukorra kirjeldus riskigrupiti:

5.2.1 Lapsed ja lastega pered

2010.a novembrikuu andmetel on Häädemeeste vallas kuni 18-aastaseid lapsi kokku 514, neist koolieelses eas 153, kooliealisi (vanuses 7- 18 a.) 361. Kooliealistest lastest õpib Häädemeeste valla koolides 305 last.

Lasteaiaaalistest lastest käib lasteaias 100 last.

Tööd laste ja peredega teostavad lastekaitse spetsialist sotsiaalkeskuses ja sotsiaaltöötaja Häädemeeste Keskkoolis. Töötab ka valla alaealiste mõjutusvahendite komisjon.

Hea on koostöö kohaliku konstaablijaoskonnaga, kes sotsiaaltöötajat teavitab probleemidest alaealiste õigusrikkumiste korral.

Tabel nr. 5 Õpilaste arv koolides, sh. hariduslike erivajadustega õpilaste osakaal :

	kokku	1-4	5-9	10-12	Erivajadustega õpilasi kokku	1.-4.	5.-9.	10.-12.
2002	529	219	254	56				
2003	505	184	270	51				
2004	477	161	265	51				
2005	464	149	257	58	50	6	44	
2006	437	130	248	59	59/145	8/45	51/99	1
					33%	35%	40%	2%
2007					42	7	35	
2008					37	8	29	
2009					38	17	21	
2010					31	17	14	

Tabelist nähtub, et 1/3 õpilastest omavad õpiraskusi või lugemis-kirjutamispuudeid. Seega peaks tähelepanu pöörama erinevatele tugisüsteemidele, et tagada õpiraskustega laste positiivsed õpitulemused. Suurt tähtsust omab kooliks hea ettevalmistus ja vajadusel eripedagoogiline abi koolieelses eas, mis võimaldab teataval määral hilisemaid õpiraskusi ennetada.

Tabel nr. 6 Erivajadustega õpilaste hulk vajaduste kaupa

Erivajadus	1.-4. kl.	5.-9.kl.	10.-12.kl.	Erivaj. õpil.arv
Meelepuuded (kuulmine, nägemine)				
Liikumispuue	3		1	4
Lugemis-kirjutamispuue	9	56		65
Muud õpiraskused	30	39+		69
Koolikohustuse mittetäitmine		6		
Indiv.õppekava	3	2+ 2		7
Õpil .arv	45	99	1	145

Õpiraskustega õpilastega töötavad koolides parandusõppe kursused läbinud õpetajad ja eripedagoog- logopeed.

Spetsiifiliste erivajadustega õpilased (nägemis- ja kuulmispuuded) käivad erikoolides Tartus, erivajadustega koolieelses eas lastele ostetakse teenus Pärnu linna lasteaedade erirühmadest. Erikoolidesse suunatakse Pärnu Õppenõustamiskeskuse otsuse põhjal.

Tabel nr. 7 Alaealiste mõjutusvahendite komisjonis arutletud probleemid:

Aasta	Kooli-kohustuse mittetäitmine	Vargus	Avaliku korra rikkumine	Alkoholi tarbimine	Vägivald	Kokku
2003						
2004	1	18	4		1	22
2005	4	3	8		3	18
2006	6	2	1	2	1	12
2007	11			1	2	14
2008	1	3		1		5
2009	3	3	2	1		9
2010	4		5			9

Tabel nr. 8 Põhikooli poolijäänud õpilaste arv

	2003	2004	2005	2006
Metsapoole	1	2		2
Häädemeeste	3	1	2	4
Kokku	4	3	2	6

Probleemid:

- Ikla, Metsapoole, Treimani, Majaka küla lapsed viiakse Kabli Lasteaeda, kuid bussi sõidugraafikust tulenevalt kulub vanemal lapse toomiseks lasteaeda ja õhtul koju viimiseks praktiliselt 4 tundi päevast, st. tühja ooteaega ja lapsevanemale kulu, kuna ta peab sõitma kodu-lasteaia vahet 4 korda päevas.

- Mõningates piirkondades (Sooküla, Võidu, Urissaare, Massiaru) on lapse tee bussipeatuseni liialt pikk või ei käi üldse bussiliini.
- Erivajadustega laste varane väljaselgitamine ja eripedagoogiline ning meditsiiniline abi koolieelses eas on ebapiisav. Varane sekkumine aitaks ennetada või vähendada hiljem koolieas tekkivaid õpiprobleeme.
- Kõnepuuetega lastega valla lasteaedades ja koolides töötab eripedagoog. Kõneravi tundides osaleb lasteaiast 15 last, koolidest 59 õpilast, mis on liialt suur laste hulk 1 eripedagoogi kohta. Ajanappuse tõttu ei ole võimalik pöörduda logopeedi vastuvõtule või konsultatsioonile koduste laste vanematel.
- Erivajadustega õpilastel pole võimalik saada piisavalt head haridust kodukoolis, kuna puudub eriväljaõppe saanud kaader ja vahendid tööks (eriti meelepuuetega- kuulmis- või nägemispuuetega lastega); individuaalseid lihtsustatud õppekavasid on üldklassi tingimustes väga raske täita, sest õpetaja töökoormus kahekordistub ja selle all kannatavad ülejäänud õpilased; lihtsustatud õppekavaga õpilased kodukoolis jäävad vähese tähelepanuga ja ei omanda programmi, kuna õpetaja ei suuda tegelda klassis üheaegselt kõiki erinevaid tasemeid arvestades.
- Õpilaste haaratus huvitegevusega piirdub suurel määral ringidega kooli juures, vähe on võimalusi kooliväliseks huvitegevuseks, eriti poistel, mistõttu tekivad õiguskorra rikkumised ja väärteod noorte poolt. Kesised on võimalused sisustada vaba aega tervistedendavate tegevustega (rullisurada, skate-park jm.).
- Lapsed ja noored sooviksid suvevaheajal töötada ja taskuraha teenida, võimalusi vähe.
- Noorte väljalangemine põhikoolist, probleemid koolikohustuse täitmiseks. Kuna kõik saab alguse kodust, siis vajalik tõhustada tööd peredega, koostöös peredega saavutada olukord, kus põhikool ei jääks lõpetamata (kooli sotsiaaltöötajad, nõustamine, sh. perenõustamise osakaalu suurendamine). Peretöös kasutatakse vähe juhtumikorralduslikke ja võrgustikutöö meetodeid.
- Noorsootööd pole siiani koordineeritud, tegevus toimub noortekeskuse juures Häädemeestel, kuid pole olnud initsiaatorit, kes ärgitaks noorte omaalgatuslikkust ja haaraks tegevusse noored teistest valla piirkondadest (Kabli, Treimani, Ikla).
- Laste ja peredega tegelevate töötajate arvates on suurimateks probleemideks alkoholi liigtarvitamine peres; majanduslikud raskused ja raha vähesus, mistõttu laste võimalused osutuvad piiratumateks; vanemate vähene huvi laste tegemiste ja toimetamiste vastu jätab lapsed vähese järelevalvega; ebaõiged kasvatusemeetodid kodudes ja valed väärtushinnangud mõjutavad noorte käitumiskultuuri.

Meetmed:

- Tagada kõigile soovijatele lasteaia või lastehoiu võimalused (kohtade vajaduse uuring, transpordiprobleemi lahendamine).
- Tõhustada eripedagoogilist abi koolieelses eas ja luua eripedagoogilise – logopeedilise abi võimalused ka kodustele lastele (täiendav logopeedi-eripedagoogi ametikoht).
- Rakendada koolides abiõpetaja.
- Tõhustada probleemsete laste ja noortega ning eriti peredega tehtavat koostööd perede koolituste, tugiisikute, perenõustamise kaudu, et vältida edaspidi laste sattumist lastekodudesse või kinnipidamisasutustesse.
- Tõhustada peredega tehtavat võrgustikutööd ja kasutada rohkem juhtumikorralduslikke meetodeid.

- Rakendada abinõud, et kõik noored omandaksid põhihariduse.
- Laiendada noorte vaba aja sisustamise võimalusi (skatepark, tehnikaringid, mänguväljak Kablisse, rulluisurada, toetada noorte enesealgatuslikku tegevust näit. noorteklubi loomine jm.).
- Tõhustada koostööd politseiga alaealiste õigusrikkumiste ennetamiseks (kontrollreidid noorteüritustel, teavitustöö koolides).

5.2.2 Puuetega inimesed

Sotsiaalhoolekande seaduse põhjal on kohaliku omavalitsuse ülesandeks puuetega inimestele võrdsete võimaluste loomine, nende iseseisvale toimetulekule kaasaaitamine.

Selleks loob omavalitsus võimalused puudest tingitud takistuste vähendamiseks või kõrvaldamiseks ravi, rehabilitatsiooni, õpetuse või tõlketeenusega; korraldab invatransporti; tagab juurdepääsetavuse üldkasutatavatesse hoonetes; määrab vajadusel tugiisiku, hooldaja või isikliku abistaja.

01.01.2011. a seisuga on puudega inimesi Häädemeeste vallas 262 isikut, sealhulgas lapsi 12, pensionialisi 160 ning puudega tööelisi 90 isikut.

Hooldajatoetuse maksmine (kroonides):

2005 a. 205 638

2006 a. 303 504

2007 a. 252 960

2008 a. 232 916

2009 a. 257 162

2010 a. 211 832

Probleemid:

- Puuetega inimestele pole tagatud võrdsed võimalused, puudub ligipääsetavus valla asutustesse, pank, arstipunkti.
- Puuetega inimeste transpordiprobleem, kui isik ei saa kasutada ühistransporti.
- Puuduvad puuetega inimestele mõeldud teenused iseseisva toimetuleku tagamiseks (isiklik abistaja, koduabi, jm.).
- Puuetega inimesed pole kaasatud osalema ühiskondlikus elus, paljudel puuduvad võimalused suhelda interneti teel, sportida, osaleda huvitegevuses.
- Puuetega inimeste hõivatus tööga madal.

Meetmed:

- Puuetega isikutele mõeldud teenuste täiendamine (isiklik abistaja, koduabi, transpordi korraldamine, viipekeele tõlgiteenus, jm).

- Ligipääsetavuse tagamine inimese jaoks olulistesse asutustesse (pank, arstipunkt, raamatukogud); internetiühenduse tagamine.
- Puuetega inimeste kaasamine seltsitegevustesse ja aktiivsetesse tööturumeetmetesse.

5.2.3 Eakad

Sotsiaalhoolekande seaduse järgi on kohaliku omavalitsuse ülesandeks vanurite hoolekandes nende toimetulekule kaasaaitamine harjumuspärases keskkonnas ning võrdväärseks eluks võimaluste loomine.

Selleks tagab kohalik omavalitsus iseseisvat toimetulekut soodustavate teenuste olemasolu, informatsiooni kättesaamise võimalike teenuste ja toetuste kohta ning loob suhtlemiseks ja huvialaseks tegevuseks vajalikud tingimused.

Vallas elab 31.12.2010. a seisuga 510 üle 65-aastast elanikku.

Eakate ühistegevus on koondunud seltsidena keskustes, Häädemeeste klubi „Elulõng”, Treimani tantsumemmed, Kabli „Kanarbik” ja seltsing Massiarus.

Klubid korraldavad oma klubiõhtuid, tähistavad sünnipäevi j tähtpäevi. Igal aastal korraldatakse eakatele 1 reis. Eakatele on ette nähtud juubelitoetus alates 75- eluaastast, makstakse bussisõidutoetust arsti juures käimiseks bussipiletite alusel kuni 12 korra eest aastas maakonnasisestel liinidel.

Probleemid:

- Ebapiisav on tegelik ülevaade eakate abivajaduse ulatusest.
- Vald asub suurel territooriumil, abivajajad elavad üksteisest kaugel ja valla erinevates piirkondades. See muudab teenuse osutamise kalliks transpordikulude tõttu. Mõnel juhul (talvel lumega, kevadel maa sulamisel), on halbade teeliste tõttu raskendatud klientide juurde pääsemine.
- Eakate probleemid seotud sageli abivajadusega kodustes majapidamistöodes (puude saagimine ja lõhkumine; lume rokimine; hädavajalikud kodused suurpuhastused, pisiremonttööd).
- Mõnedel kaugemates valla piirkondades elavatel inimestel bussipeatusse pikk maa, mida eakas või haige ei jaks kõndida, seetõttu raskused arsti juurde, kauplusesse, apteeki jm. Pääsemisega.
- Suhtlemise vähesus koduselavatel eakatel, probleemideks on – vanuril pole kellegagi rääkida, külalisi ei käi ning masenduse tekkimine.
- Informatsioon ei levi piisavalt.
- Puudub oma ühine organisatsiooniline tegevus, kogu valla eakaid haarav ühendus, kelle kaudu osaleda valla elus.

Meetmed:

- Üksielavate eakate toimetuleku kaardistamine, vajaduste uuring.
- Koduteenuse, ja koduabi teenuse kaudu eakate iseseisva toimetuleku toetamine.

- Eakate ühistegevuse kaudu elukestva õppe võimaluste loomine ja suhtlemisvõimaluste parandamine (MTÜ loomine, koolituste korraldamine).
- Sotsiaaltransporditeenuse loomine.

- **TOETUSED**

6.1 Toimetulekutoetus

Toetuste maksmine (kroonides):	Ühekordne lisatoetus
2000 a. 343 975	2000 a. 126 380
2001 a. 268 946	2001 a. 105 750
2002 a. 269 402	2002 a. 98 650
2003 a. 275 948	2003 a. 96 580
2004 a. 287 000	2004 a. 3 500
2005 a. 221 012	2005 a. 152 275
2006 a. 182 371	2006 a. 115 786
2007 a. 188 689	2007 a. 33 677
2008 a. 264 361	2008 a. 87 879
2009 a. 294 534	2009 a. 20 710
2010 a. 275 060	2010 a. 16 984

Toimetulekutoetuse summa on aastate lõikes jäänud keskmiselt ühele tasemele, toetusesaajate arv kõigub 150-170 pere vahel aastas.

Suhteliselt väike toimetulekutoetuse summa on tingitud madalatest eluasemekuludest. Vähe on korterelamuid ja puudub kaugküte. Enamus elanikest elab oma majas, kus kütteks kasutatakse põhiliselt küttepuud, mis on siiani odavaim küteliik.

Suurem osa ühekordsetest toetustest kulub kütte muretsemiseks, ravimite ja abivahendite soetamise.

6.2 Täiendavad sotsiaaltoetused:

1. Sünnitoetus 192 eurot (alates 2005 a.)
2. Matusetoetus 32 eurot (alates 2005 a.)
3. Eakate juubelitoetus 32 eurot (alates 2005 a.)
4. Eakate bussisõidu toetus
5. Toetus majandusraskustesse sattunud pere hädavajalike kulutuste osaliseks katmiseks
6. Hooldajatoetus (raske või sügava puudega isiku hooldajatele)

Puudub toetussüsteem, mis motiveeriks noori väärtustama õppimist ja hariduse omandamist (näit. eduka õpilase/sportlase toetus); noore spetsialisti toetamine, kui ta pöördub tagasi tööle kohalikku omavalitsusse.

6. TÖÖHÕIVE

31.01.2011. a seisuga on Töötukassa andmetel registreerinud end töötuks 150 Hädemeeste valla kodanikku. Paljud Hädemeeste valla elanikud töötavad Pärnu linnas, kuna kohapeal töökohti napib.

Peamised tööpuudust põhjustavad faktorid:

- Vähene ettevõtlus vallas, vähe suuri tööandjaid
- Inimeste vähene aktiivsus
- Kvalifitseeritud tööjõu puudus.

Meetmed:

- koostöö tihendamine ettevõtjate ja tööotsijate vahel, tööandjate-tööotsijate igakülgne informeerimine
- koostöö Tööturuametiga, töötute ja tööotsijate aktiveerimine Tööturuameti ja tööturuteenuste võimalusi kasutades
- pikaajaliste töötute aktiveerimine ja kaasamine heakorratöödel

7. TERVIS JA TERVISHOID

Tervise Arengu Instituudi eestvedamisel on 2010. aastal välja töötatud paikkonna terviseprofiili koostamise juhend. Antud juhendi põhjal on Häädemeeeste vallas vajalik koostada paikkonna terviseprofiil, mis aitab kaardistada elanikkonna tervise olukorda ja seda mõjutatavaid tegureid kõikide eluvaldkondade põhiselt ning määratleda vajalikud tegevused tervise olukorra parandamiseks.

Koostatud terviseprofiili põhjal on võimalik välja arendada tervise arengukava, mis annab ülevaate valla elanikkonna tervislikust seisundist ja terviseedenduse vajadusest.

Täiskasvanud elanikkonna peamised terviseprobleemid:

- südame- ja veresoonkonna haigused
- liigesehaigused
- ülekaalulisus

Käesolev olukord:

- Olemas 2 perearsti, 1 apteek
- Perearstide vastuvõtud 1x kuus Treimanis, kui teises suuremas keskus.
- Perearsti keskus võimalik kohapeal teha uuringuid (veri, uriin)
- Perearst ja õde viivad läbi õpilaste läbivaatust 1 x aastas.

Probleemid :

- Pääs perearsti keskusesse ratastoolis inimesele iseseisvalt võimatu, kuna keskus asub II korrusel ja puudub lift või trepitõstuk
- Kaugematest piirkondadest (Massiaru, Metsapoole) eakatel inimestel on raske jõuda arsti vastuvõtule või apteeki, mis asuvad keskus, aga bussiliiklus on hõre, puudub üldse või on bussipeatuseni kõndida pikk maa
- Laste tervises seisundis torkavad silma põhiprobleemidena rühivead ja nägemisprobleemid
- Märgatav on puudega inimeste hulga suurenemine vanemas eas
- Erakorralise meditsiiniabi kohalejõudmine Pärnust valla kaugemasse punkti võtab aega kõige vähem 45 min, mis on aga liiga pikk aeg. Kiirabibrigaad (või parameedikud) peaks asuma lähemal
- Eriarstide juurde pääsemiseks vajavad puuetega inimesed ja vanurid sageli transporti ja isiklikku saatjat
- Puudub süstemaatiline terviseedenduslik ja ennetuslik (narkomaania, alkoholism jm.) tegevus
- Lastel puudub hambaravi vajaduse kontroll koolis ja lasteaias
- Ortopeedi konsultatsiooni vajadus

Meetmed:

- Ligipääsetavuse tagamine arstikeskusse.

- Terviseedendusliku töö tõhustamine (alkoholismi ennetamine ja ravi, tervislik toitumine, kehaliste tegevuste võimaluste suurendamine, tervislike eluviiside propageerimine, koolitamine, elanikkonna motiveerimine ja kaasamine ennetavatesse tegevustesse).
- Pereõe vastuvõtud valla kaugemates piirkondades.
- Korraldada lastele koolis ja lasteaias esmane hammaste hindamine.

Arengukava koostamisel, probleemide kirjeldamisel ja tegevuskava väljatöötamisel olid abiks Eeva Noni, Maris Rüütli, Merilin Võikar, Esta Vesik, Ülle Iir, Raimu Pruul, Ene Ilves, Karmen Almers, Valentina Zvereva, Karmen Abramova, Marie Iir, Juta Männik, Malle Alunurm, Kaia Metsaoru, Urve Muru, Tiiu Savi, Marvi Lorents ja Sandra Rebane.

Häädemeeste valla sotsiaalhoolekande arengukava aastateks 2011-2020
TEGEVUSKAVA

Tegevused	Maksumus			Rahastajad, vastutajad
	2011	2012	2013-2020	
1. Sotsiaalteenuste mitmekesistamine, kättesaadavuse ja kvaliteedi tõhustamine				
1.1. Osutatavate teenuste liikide laiendamine				
1.1.1. Puuetega inimestele isikliku abistaja teenus (väljatöötamine, käivitamine)				isik, VV
1.1.2. Koduõendusteenuse loomine (ühitamine koduabi teenusega)				HK, VV
1.1.3. Pere tugiisiku teenuse loomine lastega peredele				PR, VV
1.1.4. Sotsiaaltransporditeenuse käivitamine (transpordivahendi soetamine)				SM, VV
1.1.5. Tasuliste teenuste süsteemi väljatöötamine (supikööök, sooja toidu kojuviimine, 1 x kuus eakate jt toimetulekuprobleemidega isikute bussiring sauna, arsti juurde, vajadusel sotsiaaltranspordi kasutamine)				isik, VV
1.1.6. Lastehoiuteenuste (sh puuetega laste) päevahoiuvõimaluste loomine				SM, VV
1.1.7. Teenusevajaduse uuring				VV
1.2. Koduabi teenuse tõhustamine ja laiendamine				
1.2.1. Koduteenuse ja koduabiteenuse vajaduse selgitamine				
1.2.2. Koduteenuse jm avahoolusteenuste osutamise tõhustamine, arendamine				
1.3. Sotsiaalelupindade arvu suurendamine, olemasolevate sotsiaalpindade renoveerimine				
1.3.1. Sotsiaalmajaja ja kõrvalhoonete renoveerimine Massiarus				VV, PR
1.3.2. Võidu küla korteri renoveerimine				
1.4. Hooldekodu renoveerimine (projekt, akende vahetus, katus, üldrenoveerimine)				PR, VV, RKAS

1.5. Juurdeehitus erihooldust vajavatele (dementsetele) klientidele ja vanuritele (8-10 kohta)				
1.6. Hooldekoduteenuse kvaliteedi parandamine (töötajate täiendõpe, töötajate arvu suurendamine, trepistöki paigaldamine)				VV, PR
1.7. Koostöö tõhustamine asenduskoduteenust osutavate asutustega				VV
2. Preventiivse töö edendamine sotsiaalprobleemide ennetamiseks				
2.1. Noorte vaba aja tegevuste võimaluste laiendamine				PR, VV
2.1.1. Lastekaitse ja noorsootöötaja ametikoha ühitamine				
2.1.2. Noorte omaalgatusliku tegevuse arendamine ja toetamine				VV, noorsootöötaja
2.2. Nõustamissüsteemi parandamine erinevate sotsiaalsete gruppide vajadustest lähtuvalt (psühh. Ja pereprobleemid, puude varane diagnoosimine, tugisüsteemide loomine jne)				VV, PR
2.3. Tugigruppide käivitamine toimetulekuprobleemidega peredele				VV, lastekaitsetöötaja
2.4. Motivatsioonigruppide loomine käitumis- ja põhikooli pooleli jätnud noortele kutseõppeasutustes õppimise jätkamiseks				VV, noorsootöötaja
2.5. Õppimistingimuste parandamine erivajadustega lastele tavakoolis (abiõpetaja kooli)				VV
2.6. Logopeediline abi koolieelses eas (täiendav logopeedi ametikoht lasteaias)				VV
2.7. Pikaajaliste töötute ja heitunute kaasamine aktiivsete tööturumeetmete abil (aktiviseerimine, töö- ja infovahetus)				VV, Eesti Töötukassa
3. Puuetega inimestele võrdsete võimaluste loomine				
3.1. Ligipääsetavuse tagamine asutustesse				VV, PR
3.2. Puuetega inimeste kaasamine ühiskondlikku ellu				VV, MTÜ
3.3. Riiklike hoolekandeteenuste (päevakeskus) osutamise jätkamine, arendamine				SM, VV, PR
3.3.1. Töötoa loomine erivajadustega isikutele				SM
3.3.2. Kogukonnas elamise teenuse loomine psüühiliste erivajadustega isikutele				SM, VV, PR
3.4. Puuetega inimeste kaasamine tööturu meetmetesse				Eesti Töötukassa, VV, MTÜ
3.5. Puuetega inimeste eluaseme kohaldamine				VV
4. Terviseedendusliku töö tõhustamine				

4.1. Perearstikeskuse ja tervisepunktide toetamine, esmase esmaabi säilitamisel (ruumide renoveerimine, med tehnika jm)				VV, erakapital
4.2. Trepitõstuki paigaldamine perearstikeskusesse				VV
4.3. Terviseedenduslik tegevus (tervisepäevad, teabepäevad, infrastruktuuride loomine terviseedenduslikeks tegevusteks)				PR, VV, MTÜ
4.4. Paikkonna rahvatervise uuringud ja terviseprofiili koostamine				PR, VV
4.5. Kiirabibrigaadi (parameedikute) taotlemine päästeameti juurde				VV, PA
5. Kolmanda sektori kaasamine sotsiaalteenuste osutajana ja toetajatena				
5.1. Transporditeenuse korraldamine puuetega inimestele, vanuritele				MTÜ, VV, isik
5.2. Koduabi teenuse osutamine (puude lõhkumine, lume rookimine, koristustööd jm)				MTÜ, VV, isik
5.3. Vabatahtlike tugiisikute kaasamine üksikvanurite üksinduse leevendajatena				
5.4. Elukestva õppe võimaluste loomine (koolitused, teabepäevad)				PR, MTÜ
KOKKU				

VV - vallavalitsus

HK - hooldekodu

PR - projekt

SM - Sotsiaalministeerium

RKAS - Riigi Kinnisvara Aktsiaselts

MTÜ - mittetulundusühing

PA- päästeamet

SISUKORD

Sissejuhatus	4
1. Jäätmekava eesmärgid	6
2. Häädemeeste valla üldiseloostus	8
3. Jäätmekäitluse ülevaade	11
3.1. Muutused Häädemeeste valla jäätmekäitluses.....	11
3.2. Jäätmekäitluskohad	11
3.3. Tekkivate jäätmete iseloostus ja nende käitluse korraldus	11
3.4. Jäätmete kogused Häädemeeste vallas	13
4. Jäätmetekke prognoos, jäätmekoguste vähendamine ja taaskasutamine.....	16
4.1. Segaolemejätmed	16
4.2. Biojätmed	19
4.3. Liigiti kogutavad jätmed	20
4.4. Koduses majapidamises tekkivad ohtlikud jätmed	20
4.5. Ehitus- ja lammutuspraht	21
4.6. Tööstusjätmed	22
5. Korraldatud jäätmevedu	23
6. Jäätmemajanduse probleemid Häädemeeste vallas	24
7. Jäätmekäitluse keskkonnakaitse- ja tervisekaitsemeetmed ning mõju keskkonnaseisundile	25
8. Keskkonnateadlikkus ja järelvalve tõhustamine.....	27
9. Jäätmekäitluse finantseerimine	28
10. Jäätmekäitluse rahastamisvõimalused.....	29
11. Tegevuskava eesmärkide realiseerimiseks.....	30
Kasutatud kirjandus.....	31

Sissejuhatus

Käesoleva jäätmekava eesmärk on üle vaadata ja ajakohastada Häädemeeste valla jäätmekavas aastateks 2007-2016 sätestatu ning määratleda Häädemeeste valla jäätmehoolde alased arengusuunad järgmisteks aastateks 2011 - 2020. Kava on koostatud juhindudes Häädemeeste valla arengukavast aastani 2020, üleriigilisest jäätmekavast ning arvestades õigusaktidest tulenevate kohustustega. Üleriigiline jäätmekava kiideti heaks Vabariigi valitsuse 29. mai 2008. a korraldusega nr 234.

Jäätmekava kirjeldab ning analüüsib Häädemeeste valla jäätmemajanduse hetkeolukorda ja toob välja valla jäätmemajanduse probleemid. Jäätmekava püstitab Häädemeeste valla jäätmehoolde eesmärgid aastateks 2011 – 2020 ning esitab eesmärkide elluviimise tegevuskava.

Jäätmeseaduse kohaselt on jäätmekava kohaliku omavalitsuse üksuse arengukava osa, mis käsitleb valla või linna jäätmehoolde arendamist. Häädemeeste valla jäätmekava 2011 – 2020 on koostatud eraldiseisvatena arengukavast. Jäätmekava puhul on tegemist mahuka dokumendiga, milles jäätmeseaduse nõuetest lähtuvalt antakse palju taustainformatsiooni (seadusandlus, olemasoleva olukorra kirjeldus jms) ja analüüsitakse jäätmehoolde laiemalt. Eelpool toodu põhjal peeti otstarbekaks lähtuda Eestis üldlevinud praktikast ning koostada jäätmekava iseseisva dokumendina.

Jäätmekava koostamise käigus on konsulteeritud jäätmekäitlust korraldavate ametkondadega, jäätmekäitlusettevõtetega ning vallaelanikega. Toimunud aruteludel on kõik osapooled saanud esitada omapoolseid ettepanekuid. Arutelud viisid läbi ning kava sõnastasid Häädemeeste valla keskkonnaspetsialist Kerli Laur, Häädemeeste valla arengu- ja keskkonnanõunik Merle Loring, abiks olid Häädemeeste vallavanem Urmas Aava ja Häädemeeste valla pearaamatupidaja Ly Lehemets.

Jäätmeseadusest juhindudes peab kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava sisaldama järgmist:

- 1) jäätmehoolde olemasoleva olukorra, peamiste taaskasutatavate ja kõrvaldatavate jäätmeliikide ning jäätmete päritolu kirjeldust ja nende koguseid;
- 2) jäätmekäitluseks vajaliku loodusvara, nagu vee, turba, savi, pinnase kasutamise mahu hinnangut;

- 3) jäätmekava rakendamise mõju keskkonnale;
- 4) kavandatavaid eesmärke, nagu jäätmetekke vältimine, jäätmekoguste ja jäätmete ohtlikkuse vähendamine, jäätmete taaskasutamine, jäätmete keskkonnaohutu kõrvaldamine, jäätmeveo optimeerimine;
- 5) eesmärkide realiseerimise vahendeid ja meetmeid, nagu jäätmekäitlustoimingu valik, jäätmekäitluskohtade võrgustik, meetmed ohtlike ja muude peamiste jäätmeliikide käitlemiseks, vajalikud halduskorralduslikud meetmed jäätmekava elluviimiseks, keskkonnakaitse- ja tervisekaitsemeetmed ning nende tagamise tehnoloogilised vahendid, meetmete rakendamise eeldatav maksumus;
- 6) kohaliku omavalitsuse organi korraldatava jäätmeveo arendamist tema haldusterritooriumil, sealhulgas korraldatud jäätmeveo piirkonna või piirkondade määramist;
- 7) jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamist koos tähtaegadega konkreetsete jäätmeliikide kaupa;
- 8) jäätmehoolduse rahastamist.

Jäätmekava käsitleb jäätmemajanduse olukorda Häädemeeste vallas ja pakub välja arengusuunad aastateks 2011 –2020, pidades silmas jäätmehoolduse arenguperspektiive.

Jäätmekava tuleb perioodiliselt läbi vaadata ja vajadusel viia sisse parandused ja täpsustused, iseäranis siis kui on toimunud riigi jäätmekava ajakohastamine – kui tehtud muudatused puudutavad kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava, tuleb vastavad muudatused omavalitsusüksuse jäätmekavasse sisse viia ühe aasta jooksul ajakohastatud riigi jäätmekava kinnitamisest arvates.

1. Jäätmekava eesmärgid

Jäätmekäitluse üldine eesmärk on vähendada inimeste poolt tekitatavat survet looduskeskkonnale ja kasutada meie käsutuses olevaid loodusressursse säästlikult. Loodusressursse on võimalik hoida kõigi ühiskonnaliikmete ühise säästliku teadliku tegevuse abil ja üks osa sellest tagatakse korraldatud jäätmekäitluse abil.

Jäätmemajanduse põhieesmärgid on määratletud Eesti Keskkonnastrateegias ja need on:

- 1) jäätmetekke vältimine,
- 2) tekkivate jäätmekoguste ja nende ohtlikkuse vähendamine,
- 3) jäätmete taaskasutamise laiendamine,
- 4) keskkonnanõuete kohane jäätmetöötlus,
- 5) jäätmete keskkonnaohutu kõrvaldamine.

Peamisteks eesmärkideks Häädemeeste valla jäätmemajanduse arendamisel aastatel 2010-2015 on:

- 1) jäätmetekke vähendamine;
- 2) korraldatud jäätmekäitluse ja jäätmekäitluse järelvalve arendamine;
- 3) jäätmekäitlusala aruandluse ja statistika arendamine;
- 4) jäätmete taaskasutamine;
- 5) jäätmete liigiti kogumine;
- 6) jäätmete keskkonnaohutu kõrvaldamine;
- 7) jäätmejaama rajamine;
- 8) ohtlike jäätmete eraldi kogumine;
- 9) jäätmekäitlusala seire läbiviimine;
- 10) elanike keskkonnateadlikkuse suurendamine.

Visioon - Häädemeeste valla jäätmekäitlus vastab taaskasutuse põhimõtetele. Elanike ja ettevõtjate poolt toodetud jäätmete hulk on vähenenud looduse poolt aktsepteeritavale tasemele ning elanike ja ettevõtjate teadlikkus jäätmete kogumise võimalustest ja kohustustest on suurenenud.

Eesmärkide saavutamiseks vajalikud tegevused on toodud tegevuskavas (tabel 8).

Osaliselt on suudetud püstitatud eesmäärke täita. Vallas on ohtlike jäätmete kogumispunkt, toimuvad ohtlike jäätmete kogumisringid, suurematesse asulatesse on paigutatud liigiti kogutavate jäätmete konteinerid (klaas, pakend, vanapaber).

Hädemeeste vallas on tõhustatud järelvalvet – töötab kohalik heakorralinspektor, koostöö politsei ja keskkonnainspeksiooniga. Arendatud on naabrivalvet ja sotsiaalsel kontrolli.

2. Häädemeeste valla üldiseloomustus

Häädemeeste vald sai omavalitsusliku haldusüksuse õigused 6. detsembril 1990. a. Valla pindala on 390,2 km², sellest on 17% põllumajandusmaa, 58% metsamaa. Elanikke 01.01.2010. a. seisuga 2987.

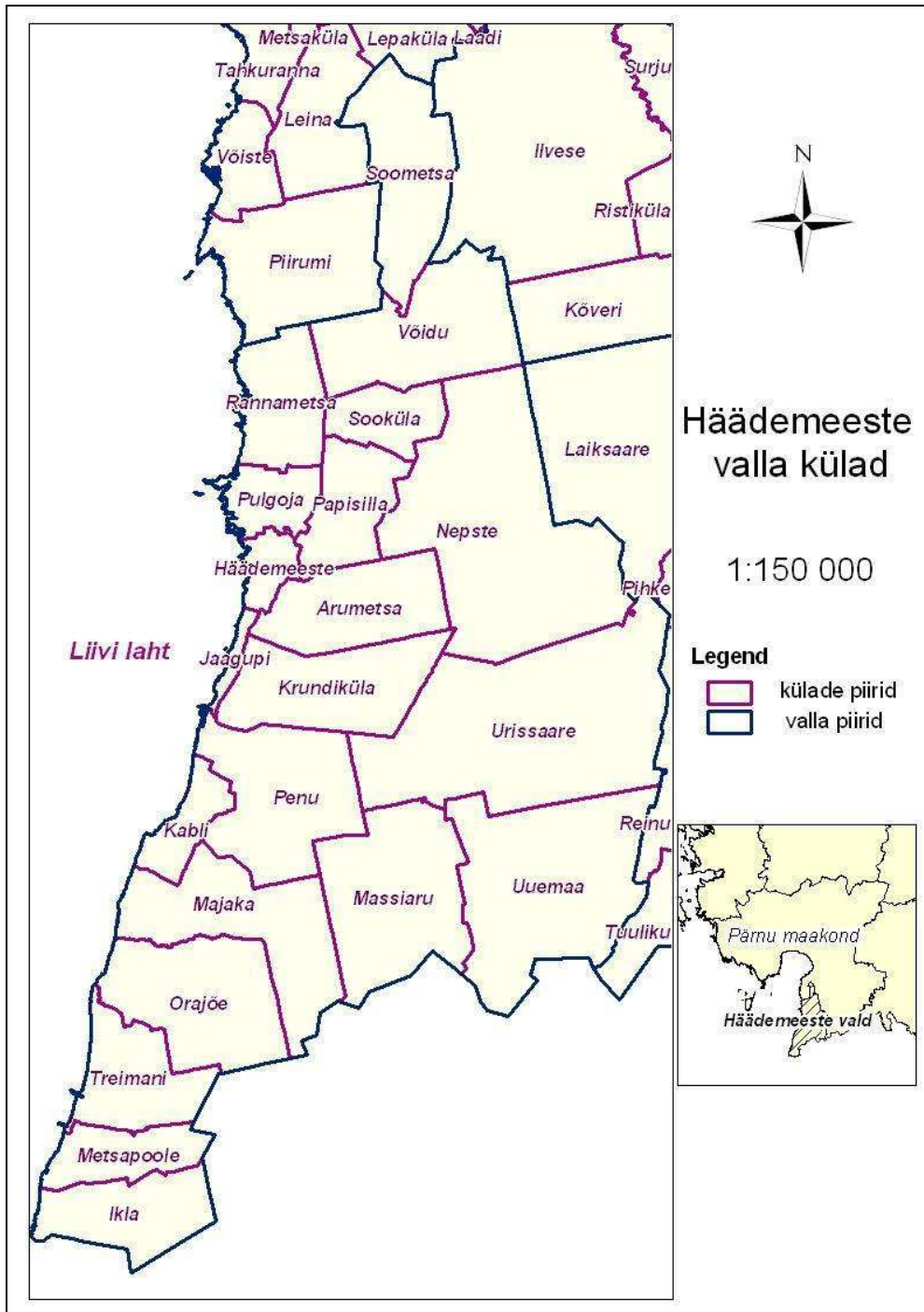
Häädemeeste vald asub mandri-Eesti edelanurgas. Vallal on üle 35 km rannajoont Liivi lahe rannikul ning ühine piir Läti Vabariigiga. Valda läbib 1980. a. olümpiamängudeks valminud Via Baltica maantee. Välja on kujunenud 4 keskust - Häädemeeste, Kabli, Treimani ja Massiaru, kus on õppeasutused, isetegevus, kauplused.

Häädemeeste valla arengukava Tegevuskava on ajaliselt liigendatud ega lange kokku volikogu koosseisu volitustega. Nii saab iga valitav volikogu lähtuda kehtivast arengukavast, täpsustades vajadusel arengusuundi, minemata seejuures vastuollu saavutatud ühiskondliku kokkuleppega.

Asustus. Häädemeeste vallas on suhteliselt ebahühtlane ja koondunud eelkõige mere lähedusse, olles tihedam Häädemeeste alevikus ning Kabli ja Treimani külades. Kõige hõredam on asustus Nepste, Uuemaa, Orajõe ja Pulgoja külade maa-alal. Vallas on 1 alevik ja 20 küla (joonis 1).

Keskmine asustustihedus Häädemeeste vallas on 7,8 elanikku km² kohta (võrdluseks: Pärnumaa keskmine, arvestades ka linnalisi asulaid, on 20,7 elanikku km² kohta)

Häädemeeste vallas on 08.03.2010 seisuga 1300 leibkonda.

Joonis 1. Häädemeeste valla külade piirid.

Häädemeeste vald on atraktiivne rekreatsioonipiirkond, omades üle 35 km rannajoont Liivi lahe rannikul. Arvestades asjaolu, et Liivi laht on poolsuletud vähese veevahetusega veekogu ning eriti tundlik merereostuse suhtes, on Häädemeeste valla jäätmemajanduse korraldamine ning selle käigus keskkonnahoidlike rakenduste juurutamine oluline meede Liivi lahe merekeskkonna puhtuse tagamisel.

Tabel 1. Häädemeeste valla asustus ja rahvaarv

Asustus	Rahvaarv			
	01.01.2007	01.01.2008	01.01.2009	01.01.2010
Häädemeeste	823	808	810	790
Pulgoja	67	65	67	66
Rannametsa	134	132	140	136
Papisilla	69	72	70	74
Sooküla	75	74	73	68
Võidu	103	104	106	104
Soometsa	140	138	134	127
Arumetsa	104	109	103	101
Krundiküla	134	130	125	119
Jaagupi	101	98	91	91
Penu	80	73	77	75
Majaka	49	50	54	55
Orajõe	46	43	42	47
Kabli	364	340	330	316
Treimani	274	268	252	246
Metsapoole	147	148	140	141
Ikla	184	178	184	178
Massiaru	120	119	117	114
Uuemaa	34	32	29	26
Urissaare	83	86	86	80
Nepste	25	25	29	29
Rahva üldarv Häädemeeste vallas	3156	3092	3060	2987

Kõrge männimetsaga kaetud rannaluidete vöönd, millest mere poole jäävad liivarannad, on puhkajate seas populaarne piirkond. Häädemeeste vallas on suvitajate meeliskohaks valla lõunaossa jäävad Kabli, Lemme ja Treimani rannaala. Nendes piirkondades asub ka enamasti piirkonna majutus- ja puhkeasutusi.

Äriregistri andmete alusel on 2011.a aprilli seisuga vallas registreeritud 4 aktsiaseltsi, 2 tulundusühingut, 138 osühingut ning 126 füüsilisest isikust ettevõtjat.

Põhilised tööandjad: Vallavalitsus allasutustega, kalakombinaadid. Põhilised tegevusalad vallas on kalatööstus, metsandus, teenindus, puidu töötlemine, põllumajandus, tööstuslik tootmine, ehitus.

3. Jäätmekäitluse ülevaade

3.1. Muutused Häädemeeste valla jäätmekäitluses

Häädemeeste valla jäätmekäitluse peamiseks muutuseks on 01.05.2009. a. alguse saanud korraldatud jäätmevedu. Alates 2009. aasta maikuust on kõikidel kinnistuomanikel, kes ei ole erandkorras jäätmeveost vabastatud, kohustus omada segaolmejäätmete konteinerit. Selline üleriigiline jäätmekäitluskorraldus on haaranud ühtsesse süsteemi nii alalised elanikud kui ka suvilad ning lahendanud omavalitsuste jaoks mitmedki probleemid.

Kindlasti on üheks suureks muudatuseks ka see, et alates 2006. aastast on Paikuse vallas avatud uus nõuetele vastav prügila. Paikusel asuv Paikre prügila on Häädemeeste vallale lähim jäätmekäitlus kompleks, mis teenindab tervet Pärnumaad.

3.2. Jäätmekäitluskohad

Häädemeeste valla territooriumil on SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse toetusel nõuetekohaselt kaetud ja korrastatud kõik kolm nõuetele mittevastavat ja suletud prügilat: Häädemeeste prügila (2008), Treimani prügila (2006) ja Kabli prügila (2006).

Häädemeeste alevikus asub ohtlike jäätmete kogumispunkt, kuhu saab ohtlikke jäätmeid tuua tööpäeviti kokkuleppel valla keskkonnaametnikuga.

Valla territooriumile on kavas ehitada jäätmejaam, Jäätmejaama projekt valmis 2008 aastal SA Keskkonnainvesteeringute Keskus toetusel. Jäätmejaama projektiga on lahendatud teenindusala sorteeritud jäätmete vastuvõtmiseks, kompostiväljak ja väljak suuremõõtmeliste jäätmete vaheladustamiseks ja taaskasutusse suunamiseks.

Nagu eeltoodust järeldus, on Häädemeeste valla jäätmekäitluskohtade võrgustik alles kujunemisjärgus. Hetkel on lähim nõuetele vastav jäätmekäitluskohta Paikre Prügila Paikuse vallas.

3.3. Tekkivate jäätmete iseloomustus ja nende käitluse korraldus

Olmejäätmed on kodumajapidamisjäätmed ning kaubanduses, teeninduses või mujal tekkinud oma koostise ja omaduste poolest samalaadsed jäätmed. Olmejäätmetele rakenduv

korraldatud jäätmevedu kohustab kõiki liituma segaolmejäätme veoga vastavalt “Häädemeeste valla jäätmehoolduseeskirja” ja “Häädemeeste valla korraldatud jäätmeveole ülemineku kord ja korraldatud jäätmeveo rakendamise juhendi” nõuetele.

Ohtlikud jäätmed on patareid, akud, ravimid, päevavalgustuslampide jäätmed, lakid, värvid, lahustid ja nende pakendid, õlijäätmed, õlifiltrid ja õlipakendid jne. Ohtlike jäätmeid tekib nii tootmises kui kodumajapidamistes. Ohtlike jäätmeid saavad Häädemeeste valla elanikud tasuta ära anda Häädemeeste valla ohtlike jäätmete vastuvõtupunkti. Väiksemate ohtlike jäätmete (nt patareid) jaoks on poodidesse paigutatud kogumiskastid.

Biolagunevad jäätmed – on anaeroobselt või aeroobselt lagunevad jäätmed, nagu toidujäätmed, paber ja papp.

Lähtuvalt riigi jäätmekavast aastateks (2008 – 2013) peavad omavalitsused rakendama biolagunevate jäätmete liigiti kogumist ning arendama välja vastava käitlussüsteemi. Jäätmevaldajal peab olema võimalus ära anda tekkinud biolagunevad jäätmed jäätmejaamadesse ja/või eraldi rajatud kompostiplatsi(de)le. Häädemeeste vallas saab biolagunevaid jäätmeid ära anda siis, kui valmib jäätmejaam. Seniajani tuleb Häädemeeste valla territooriumil rakendada kohtkomposteerimist.

1) Toidujäätmed - puu-ja köögivilja koored ja söögiks kõlbmatud osad, muud köögijäätmed, aiapäätmed. Need tuleb suunata Paikre prügilasse või jäätmejaama (selle olemasolul). Võimalusel kompostida kinnistu piires selleks ette nähtud kohas.

2) Paber ja papp – paberjäätmeid võib põletada küttekolletes järgides kõiki Häädemeeste valla jäätmehoolduseeskirjas § 8 sätestatud nõudeid. Vanapaberi kogumiseks on Häädemeeste valla territooriumile paigutatud ka vastavad kogumiskonteinerid.

Fekaalid kogutakse spetsiaalsete autodega ning viiakse üldreeglina puhastisse. Reoveepuhasti jääkmuda komposteerimiseks puudub kompostiväljak, kuid see on plaanis lähitulevikus rajada.

Klaas – klaaspakendid, purunenud või tarbest eemaldatud klaasist või keraamikast kööginõud, purunenud või kasutusest eemaldatud klaas, peeglid, hõõglampide purunenud klaasosad. Klaasijäätmed tuleb koguda segaolmejäätmetest eraldi. Häädemeeste vallas on klaasikonteinerid paigutatud suurematesse asulatesse ja poodide lähiümbrusesse.

Pakendijäätmed – mis tahes pakend või pakendimaterjal, mis on jäätmeseaduse § 2 tähenduses, välja arvatud tootmisjääd. Pakendijäätmed tuleb lähtuvalt Häädemeeste valla jäätmehoolduseeskirjast koguda eraldi ja viia selleks ettenähtud kogumispunktidesse. Pakendijäätmete käitlemise nõuded on välja toodud Häädemeeste valla Jäätmehoolduseeskirjas § 10.

Hetkel on Häädemeeste vallas 11 segapakendi konteinerit, 5 klaasikonteinerit ja 3 paberi- ja vanapaberi konteinerit. Liigiti kogutavaid jäätmemahuteid haldavad kolm taaskasutusorganisatsiooni: MTÜ Eesti Pakendiringlus, MTÜ Eesti Taaskasutusorganisatsioon ja Tootjavastutusorganisatsioon OÜ. Liigiti kogutavad jäätmemahutid on jagatud Häädemeeste valla 7 suurema küla ja aleviku vahel.

Ehitus ja lammutusjäätmed - puidu, metalli, betooni, telliste, plaatide ja keraamikatoodete, klaasi ja muude ehitusmaterjalide jäätmed, sealhulgas asbesti, bituumeni ja teisi ohtlikke jäätmeid sisaldavad jäätmed ning pinnas, mis tekib ehitus-, lammutus- ja remonttööde, tee-ehituse ja pinnasetööde käigus ning mida ehitustööde tegemiseks ei kasutata. Hetkel puudub Häädemeestel ehitusjäätmete ladestuskoht. Ehitus- ja lammutusjäätmete ladestuskoht on planeeritud jäätmejaama. Et kontrollida ehitus ja lammutusjäätmete koguseid ja käitlemist kohustab „Häädemeeste valla jäätmehoolduseeskiri“ § 17 punkt 5 esitama jäätmete teatise jäätmete nõuetekohase käitlemise kohta (kui prognoositav jäätmekogus ületab 10 m³). Kui ehitustegevuse käigus tekib jäätmeid üle 10 m³, tuleb ehitise vastuvõtmiseks esitatavatele dokumentidele lisada jäätmeõiend ning seletuskiri jäätmete nõuetekohase käitlemise kohta. Samuti tuleb lammutustegevuse lõpetamisel esitada jäätmeõiend.

3.4. Jäätmete kogused Häädemeeste vallas

Tavajäätmed. Häädemeeste vallas puudub tavajäätmete ladestuskoht. Alates 01.05.2009 on Häädemeeste vallas korraldatud jäätmevedu, mis hõlmab segaolmejäätmeid. Alates 01.05.2009 kuni 30.04.2010 jäätmevaldajatelt kogutud 310,1 tonni segaolmejäätmeid.

Liigiti kogutavad jäätmed. Eesti pakendiringlus on kogunud Häädemeeste vallast igal aastal umbes 2,5 tonni segapakendijäätmeid, sealhulgas 2 tonni klaasi, 400 kg plastikjäätmeid ja 100 kg metallpakendit. Eesti Taaskasutusorganisatsiooni MTÜ andmed on toodud tabelis 2. Kokku koguti Häädemeeste vallas 2009. aastal 13,89 tonni segapakendit.

Tabel 2. Eesti Taaskasutusorganisatsioon MTÜ (ETO) liigiti kogutud jäätmete kogused tonnides.

	2007	2008	2009
Segapakend	5,49	12,114	11,395
Vanapaber ja papp	5,446	7,3	6,68

Ohtlike jäätmete kogused Häädemeeste vallas. Häädemeeste valla elanikel on loodud võimalus tekkivad ohtlikud jäätmed sorteerida ning ohtlike jäätmete kogumispunkti viia. Ohtlike jäätmete kogumispunkt asub Häädemeeste alevikus. Ohtlike jäätmete vastuvõtmisel tasu ei võeta. Ohtlike jäätmete äraveoks on vallal sõlmitud litsentseeritud firmaga leping. Omavalitsus on korraldanud koostöös SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse ja jäätmekäitlusfirmadega ohtlike jäätmete kogumise ringe. Häädemeeste vallas kogutud ohtlike jäätmete kogused 2010. aastal on esitatud tabelis 3.

Vabariigi Valitsuse 24. detsembri 2004. a määrus nr 376 § 6 järgi on elektri- ja elektroonikaseadmete turustaja jäätmevaldajalt kohustatud tasuta tagasi võtma arvilise vastavuse alusel turustatava seadmega sama liiki ja sama otstarvet täitvast seadmest tekkinud elektroonikaromu. Lähtuvalt Vabariigi Valitsuse 7. augusti 2008. aasta määrusest nr 124 §5 on tootja on kohustatud kantavate patareide ja akude ning mootorsõidukite patareide ja akude jäätmed tarbijalt turustaja müügikohtade kaudu tagasi võtma tasuta, sõltumata sellest, kas tarbija kavatseb osta uue patarei või aku või mitte. Tootja on kohustatud patareide ja akude turustajalt, kohalikul omavalitsuselt ning kohaliku omavalitsuse jäätmejaama halduslepingu alusel haldavalt jäätmekäitlejalt patarei- ja akujäätmed tasuta tagasi võtma.

Tabel 3. Häädemeeste vallas kogutud ohtlike jäätmete kogused 2010. aastal.

Vanad patareid ja akud	167 kg
Pliiakud	75 kg
Kemikaalid	55 kg
Värvijäätmed	705 kg
Ravimijäätmed	45 kg
Teravad-torkivad jäätmed	55 kg
Õlijäätmed	75 kg
Elektroonikaseadmed	7916 kg

Reostunud materjal	1500 kg
Väikede diameetriga vanarehvid	95 tk
Reostunud pakendid	185 kg
Päevavalguslambid	35 tk
Asbestijäätmed	880 kg
	11658 kg (+ 95 vanarehvi ja 35 päevavalguslampi)

Ehitus ja lammutusprahi kogused Hädemeeste vallas. Paikre prügilala on Hädemeeste valla elanikelt ja ettevõtetelt kogunud 2008. aastal 51,9 tonni ja 2009. aastal 30,4 tonni ehitus- ja lammutusjäätmeid (tabel 4). Taaskasutusse suunatakse jäätmed koodidega 17 01 01, 17 01 02 ja 17 01 07 (jäätmed, mida prügilala taaskasutab). Paikre prügilalt saadud andmete alusel ei ole võimalik hinnata jäätmete hulka, mida ettevõtte ja elanikud kohapeal taaskasutavad.

Tabel 4. Hädemeeste valla ehitus- ja lammutusjäätmed, mis on kogutud Hädemeeste valla elanikelt ja ettevõtetelt (kogused tonnides).

Jäätmekood	Jäätmete liigid	2008	2009
17 01 01	Betoon	0	5,82
17 01 02	Tellised	0,46	1,88
17 01 07	Betooni-, tellise-, plaadi- või keraamikatootesegud	2,04	
17 06 05	Asbesti sisaldavad ehitusmaterjalid	0,54	1,32
17 08 02	Kipsipõhised ehitusmaterjalid	1,00	0
17 09 04	Ehitus- ja lammutusegapraht	47,94	21,545
	KOKKU	51,98	30,565

Aastal 2008 moodustas elanikelt vastu võetud ehitus- ja lammutusjäätmete hulk 6,1 tonni, millest 41% suunati taaskasutusse. Ettevõtetelt 2008. aastal vastu võetud ehitus- ja lammutusjäätmed (45,86 tonni) suunati ladestusse. Kokku suunati 51,98 tonnist vastu võetud ehitus- ja lammutusjäätmetest 4,8% taaskasutusse.

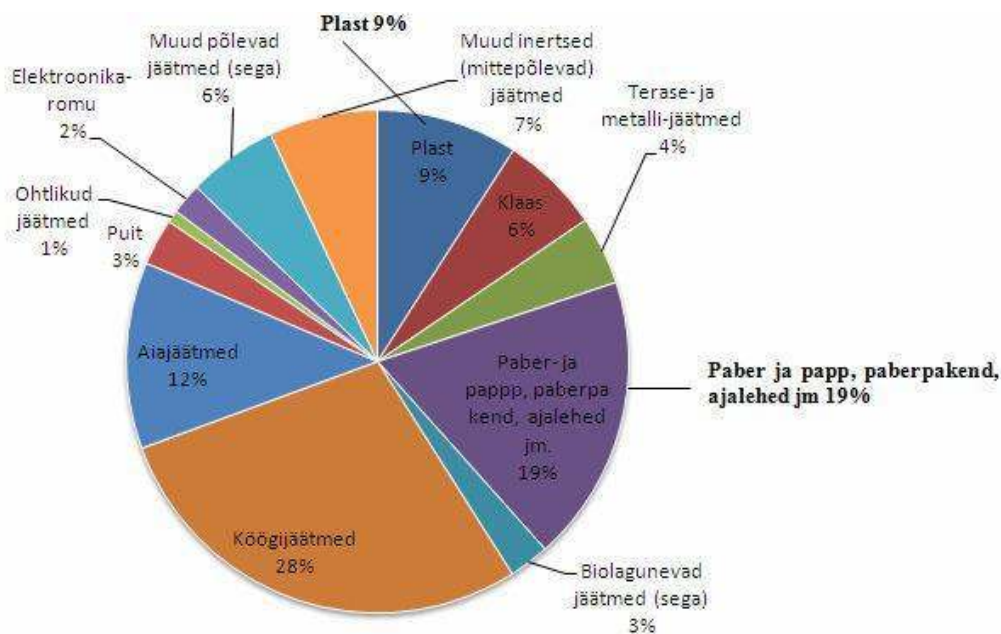
Aastal 2009. moodustas elanikelt vastu võetud ehitus- ja lammutusjäätmete hulk 8,3 tonni, millest 82% suunati taaskasutusse. Ettevõtetelt 2009. aastal vastu võetud ehitus- ja lammutusjäätmetest suunati taaskasutusse 3,7%. Kokku suunati vastu võetud ehitus- ja lammutusjäätmetest 25 % taaskasutusse.

4. Jäätmetekke prognoos, jäätmekoguste vähendamine ja taaskasutamine

4.1. Segaolemejäätmed

Riigi jäätmekava kohaselt tekkis Eestis 1999-2005. aastatel keskmiselt 361 kg olmejätmeid inimese kohta aastas. Riigi jäätmekava prognoosi kohaselt on oodata jäätmetekke tõusu. SEI (2008) sorteerimisuuringu kohaselt ladestatakse Eestis inimese kohta 285 kg segaolemejätmeid aastas. Võib järeldada, et Hädemeeste valla keskmine olmejätmete kogus inimese kohta jääb riigi keskmisele alla, sest Hädemeeste vald on maapiirkond, kus enamus tekkivatest biojätmetest kompostitakse kohapeal ja paber- papp põletatakse. Kindlasti tulevad erinevused ka ostujõudlusest ning Hädemeeste valla rahvastiku vähenemisest.

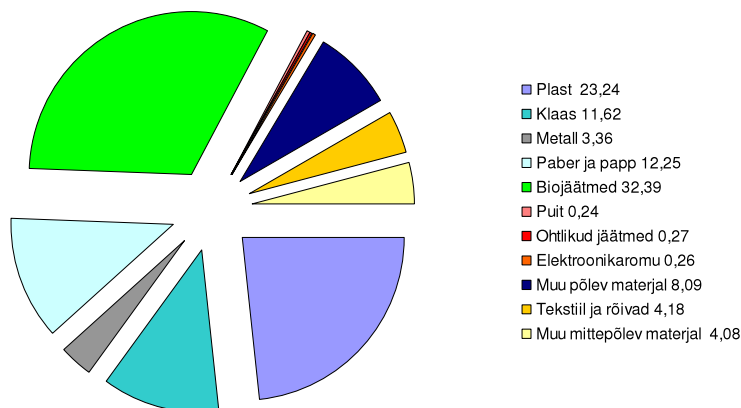
Olmejätmete koostisest kõige täpsema ülevaate annab jäätmete sorteerimine. Usaldatava tulemuse saamiseks on seda soovitatav teha kord iga paari aasta järel, sest muutub tarbimine ja sellega seonduvalt ka jäätmete koostis ja iseloom.

Joonis 2. Olmejätmete koostis, kus pakendijätmed on antud vastavalt pakendi materjalile (Riigi jäätmekava 2008)

Säästva Eesti Instituudi (SEI) 2008. aastal korraldatud segaolemejätmete sorteerimisuuringu andmete kohaselt sisaldavad Pärnumaa segaolemejätmed kõige suuremas koguses

biojätmeid, mis moodustas 32,39 massiprotsenti. Biojätmete hulka arvati köögijätmed, mis moodustasid enamuse biojätmetest; aiajätmed ja muud biojätmed (joonis 3 ja tabel 5).

Joonis 3. Pärnumaa segaolmejäätmete koostis massiprotsentides (SEI 2008).

Tabel 5. Jäätmeliikide massiprotsendid Pärnumaal (maapiirkond) (SEI 2008)

Jäätmeliigid		Sügis	Talv	Kevad	Suvi	Keskmine
Klaas	Klaaspakend kokku	9,58	5,98	9,03	21,45	11,51
	Muud klaasijätmed	0,00	0,30	0,00	0,16	0,11
	Klaasijätmed kokku	9,58	6,28	9,03	21,61	11,62
Plast	Plastpakend kokku	19,62	19,14	22,19	22,07	20,76
	Muud plastijätmed	3,16	2,59	1,62	2,57	2,49
	Plastijätmed kokku	22,79	21,73	23,81	24,64	23,24
Paber ja papp	Paberpakend kokku	6,94	5,15	7,47	7,48	6,76
	Muud paber- ja pappijätmed	5,76	6,86	5,85	3,48	5,49
	Paber- ja pappijätmed kokku	12,70	12,01	13,31	10,96	12,25
Metall	Metallpakend kokku	4,79	2,47	2,13	2,13	2,88
	Muud metallijätmed	0,76	0,48	0,00	0,71	0,48
	Metallijätmed kokku	5,55	2,95	2,13	2,84	3,36
Puit	Puidust pakendijätmed	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Muud puidust jätmed	0,88	0,05	0,00	0,06	0,24
	Puitjätmed kokku	0,88	0,05	0,00	0,06	0,24
Biojätmed	Aiajätmed	2,75	0,00	6,45	2,10	2,83
	Köögijätmed	24,88	35,70	29,54	21,40	27,88
	Muud biojätmed	2,35	1,39	1,99	1,00	1,68
	Biojätmed kokku	29,98	37,09	37,98	24,50	32,39
Tekstiil ja rõivad	Looduslikust kiust	1,59	0,40	1,42	1,02	1,11
	Tehislikust kiust	3,18	3,89	3,07	2,13	3,07
	Tekstiil- ja rõivajätmed kokku	4,78	4,29	4,49	3,15	4,18
Ohtlikud jätmed	Ohtlikud jätmed	0,27	0,42	0,21	0,20	0,27
	Elektroonikamu	0,08	0,30	0,59	0,09	0,26
	Ohtlikud jätmed kokku	0,34	0,72	0,80	0,29	0,54
Muu mittepõlev materjal		3,45	6,91	3,14	2,83	4,08
Muu põlev materjal		9,97	7,97	5,31	9,12	8,09
Kõik kokku		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tekkivate olmejäätmete koguse suurenemist põhjustab eelkõige tarbimise suurenemine ning nõuded pakendamisele. Lõppladestamisele suunatavad jäätmekogused saavad hakata vähenema vaid siis, kui järjest rohkem jäätmeid suunatakse taaskasutusse. Nii Eestis tervikuna kui ka Hädemeestel on prognoositav olmejäätmete tekke kasv, mis tuleneb eelkõige pakendijäätmete arvelt. Taaskasutuseks annab võimaluse pakendijäätmete kogumissüsteemi ja teiste jäätmeliikide kohtsortimise arendamine. SEI andmetel on pakendijäätmete hulk segaolmejäätmetes kõige suurem just Pärnumaal, vastavalt 23,24 %. Plastjäätmetest moodustab omakorda kõige suurema osa plastpakend. SEI koostatud uuringus on ka klaasijäätmete ja metallijäätmete keskmine osakaal segaolmejäätmetes suurim just Pärnumaal, moodustades jäätmete koguhulgast vastavalt 11,62% ja 3,36%. Uuringu kohaselt on paber- ja pappjäätmete, elektroonikaromude ning biojäätmete hulk segaolmejäätmetes Pärnumaal kõige väiksem (tabel 6).

Tabel 6. Segaolmejäätmete liigiline koostis piirkondade kaupa (massiprotsentides) (SEI 2008)

Jäätmeliik	Pärnumaa maapiirkond	Eesti keskmine
1. Plast	23,24	18,63
2. Klaas	11,26	8,32
3. Metall	3,36	2,58
4. Paber ja papp	12,25	17,53
5. Biojäätmed kokku*	32,39	36,65
5.1 Köögijäätmed	27,88	30,00
5.2 Aiajäätmed	2,83	5,27
5.3 Muud biojäätmed	1,68	1,38
6. Puit	0,24	0,44
7. Ohtlikud jäätmed	0,27	0,22
8. Elektroonikaromu	0,26	0,58
9. Muu põlev materjal	8,09	6,34
10. Tekstiil ja rõivad	4,18	4,43
11. Muu mittepõlev materjal	4,08	4,28
Kokku	100,00	100,00

***Segaolmejäätmete keskmise liigilise koostise arvutamisel üldistati uuritud piirkondade analüüsitulemusi muudele Eesti piirkondadele.

Võttes arvesse AS Ragn-Sells'i poolt saadud andmeid 12 kuu segaolmejäätme koguste kohta ning Hädemeeste valla elanike arvu seisuga 01.01.2010 tekib Hädemeeste vallas segaolmejäätmete keskmiselt 100 kg inimese kohta. Arvestada tuleb, et keskmist jäätmeteket mõjutab positiivselt suvilate arv vallas (kinnistud, kes on kohustatud konteinerit omama vaid suveperioodil). Suvilaomanikud ei kajastu elanike arvus ja seega võib järeldada, et tegelik segaolmejäätmete hulk inimeste kohta on veel väiksem. Võrreldes Hädemeeste valla keskmist jäätmekogust Vabariigi (285 kg) keskmisega, on see umbes 1/3 sellest.

Segaolmejäätmete koguste vähendamine ja taaskasutus on terve Vabariigi jäätmekäitluse suurim väljakutse. Jäätmetekke vältimine ja vähendamine ei ole õnnestunud ka kõrge jäätmehooldusega riikides. Eestis tuleks esmalt jäätmetekke stabiliseerida ladestamisele minev segaolmejäätmete kogus ja alles siis hakata jäätmeteket vähendama. Kõige efektiivsem abinõu oleks elanike keskkonnateadlikkuse tõstmine ja seeläbi segaolmejäätmete kohtsortimise arendamine.

Biopuhastite mudajääk on Hädemeeste vallas koguseliselt 30 kuni 40 tonni aastas (kuivmass) ja ei ole ette näha koguste suurenemist lähitulevikus.

Jäätmekoguseid Hädemeeste vallas tuleks eelkõige vähendada ja taaskasutada pakendijäätmete arvelt. Viimastel aastatel 2005-2008. aastatel liigiti kogutavate jäätmete hulk suurenes, kuid 2009. aastal vähenes, mis võis olla tingitud korraldatud jäätmeveost. Samuti peab tõstma elanike keskkonnateadlikkust ohtlikest jäätmetest tulenevatest ohtudest inimese tervisele ja loodusele.

Hädemeeste valla segaolmejäätmete käitluse eesmärgid:

- vähendada ladestamisele mineva segaolmejäätmete koguseid pakendi- ja paberijäätmete taaskasutusse suunamise kaudu vähemalt 20% ulatuses aastaks 2013;
- vähendada ohtlike jäätmete sisaldust segaolmejäätmetes;
- arendama kohtkomposteerimist ja taaskasutamist nii, et see vastaks jäätmehoolduseeskirjas sätestatud nõuetele;
- suurendada elanike keskkonnateadlikkust ja koostööd.

4.2. Biojäätmed

Hädemeeste vallas ei ole biojäätmed kõige suuremaks probleemiks, kuna enamik maju on eramajad, kus käideldakse biojäätmeid kohapeal. Probleemiks võib kujuneda komposteerimise nõuete täitmine. Komposteerimise nõuded on välja toodud Hädemeeste valla jäätmehoolduseeskirjas.

Vastavalt jäätmeseadusele ei tohi prügilasse ladestatavate olmejäätmete hulgas biolagunevaid jäätmeid olla:

- 1) üle 45 massiprotsendi alates 2010. aasta 16. juulist;
- 2) üle 30 massiprotsendi alates 2013. aasta 16. juulist;

3) üle 20 massiprotsendi alates 2020. aasta 16. juulist.

Häädemeeste valla biojätmete käitluse eesmärgid:

- rajada Häädemeeste valla territooriumile komposteerimisväljak;
- edendada kohtkomposteerimist ja taaskasutamist;
- arendada kohtkomposteerimise jäätmehoolduseeskirjas sätestatud nõuetele vastavaks.

4.3. Liigiti kogutavad jäätmed

Pakendi ja paberijätmete koguste vähenemise Häädemeeste vallas 2009. aastal võis tingida korraldatud jäätmevedu. Korraldatud jäätmevedu kohaselt peavad kõik majapidamised omama jäätmemahuti. Isikliku jäätmemahuti omamine võis muuta inimeste arusaama liigiti kogumisest ning kogu tekkinud olmejäätmete pandi ühte prügikasti. Samas võis pakendijätmete ning paberjätmete koguste vähenemine tuleneda ka turusituatsioonist ning majanduse langusest, mis muutis elanike tarbimisharjumisi.

Häädemeeste valla liigiti kogutavate jätmete käitluse eesmärgid:

- suurendada Häädemeeste valla territooriumil taaskasutust
- Aastaks 2013. peab taaskasutatavate pakendite ja pakendijätmete hulk olema vähemalt 40 % ladestatavate olmejäätmete hulgast;
- edendada kohtsorteerimist;
- tõsta elanike keskkonnateadlikkust ja selgitada jätmete sorteerimise tähtsust;
- arendada koostööd taaskasutusorganisatsioonide ja valla vahel.

4.4. Koduses majapidamises tekkivad ohtlikud jäätmed

Jätmete ohtlikkuse vähenemine saab toimuda kodumajapidamises vaid juhul, kui ohtlikud jäätmed kogutakse teistest jätmetest eraldi ning käideldakse nõuetele vastavalt. Ohtlike jätmete kogumissüsteemi arendamine on omavalitsuse ülesanne. Ohtlikuid jätmeid saavad Häädemeeste valla elanikud tuua ohtlike jätmete vastuvõtupunkti või üle anda ohtlike jätmete kogumisringidel.

Häädemeeste valla ohtlike jätmete käitluse eesmärgid:

- tõsta elanikkonna teadlikkust ohtlike jätmete eraldi sorteerimise vajalikkusest;

- korraldada hajaasustusega külades ohtlike jäätmete kogumisringe;
- muuta ohtlike jäätmete üleandmine jäätmevaldajatele mugavaks.

4.5. Ehitus- ja lammutuspraht

Igasugune ehitus- ja lammutustegevus toob kaasa jäätmete tekke. Ehitusjäätmed tekivad põhiliselt olemasolevate hoonete rekonstrueerimiste või lammutamiste käigus. Kogu tekkiv ehitus- ja lammutusjäätmete kogus ei suunata kindlasti prügilasse, märkimisväärne osa neist taaskasutatakse või käideldakse muudel viisidel (näiteks kasutatakse kohapeal täitena, puitu kasutatakse kütusena, metall ning ohtlikud jäätmed antakse üle käitlejatele). Ehitustöödel tekkinud pinnast kasutatakse ehituspiirkonna läheduses olevate pinnaebatasasuste täitmiseks.

Ehitus- ja lammutusjäätmete kogus sõltub suuresti investeeringutest ja ehitusmahtudest. Lähtudes eeldatavatest ehitusmahtude langusest ning ehitus- ja lammutusjäätmete enamkorraldatud käitlemisest on oodata tekkivate ning vastavalt käideldud (sh. statistikas kajastuvate) ehitus- ja lammutusjäätmete koguse mõningast langust.

Ehitusjäätmete tekke vähendamise ja taaskasutusse suunamise edukus sõltub suuresti tööde organiseerimisest – ehitusprahi ja purunenud materjalide koguse vähendamine, materjalide ladustamise tingimused, jäätmete kohtsorteerimine, ohtlike jäätmete eraldamine jne. Lammutusjäätmete taaskasutuse eelduseks on samuti tööde hea organiseerimine, pidades silmas saadud materjalide taaskasutamise võimalusi. Ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemise suunamisel on oluline roll ka kohalikul omavalitsusel, kohalik omavalitsus saab antud jäätmete käitlust suunata näiteks ehitus-lammutustööde projekteerimistingimustes vastavate nõuete esitamisega ning suuremates projektides ehitus- ja lammutusjäätmete käitluse kajastamise nõudmisega.

Ehitus- ja lammutusjäätmete taaskasutamisevõimalused on järgmised:

- 1) sorteerimise järgselt ehitusmaterjalina;
- 2) täitepinnaasena teede ja elamuehituses;
- 3) kasutamine suletavate prügilate kattematerjalina;
- 4) ehituslikest puidujäätmetest on võimalik purusti abil toota puiduhaket nii kütmiseks kui ka kompostimisel täitematerjalina kasutamiseks.

Praeguses turusituatsioonis on aga loodusliku toorme hind suhteliselt madal ja huvi ehitusjäätmete taaskasutamine vastu samuti. Lahendusvariandina tuleks kaaluda ehitusjäätmete ladestamist sorteerituna eraldi olmejäätmetest, et siis tulevikus see taas kasutusele võtta toormaterjalina.

Häädemeeste valla ehitus- ja lammutusjäätmete käitluse eesmärgid:

- edendada kontrolli tekkivate ehitus- ja lammutusjäätmete koguste ja nende käitlemise üle;
- suurendada ehitus- ja lammutusjäätmete liigitikogumine maksimaalsele tasemele;
- suunata tekkinud ehitus- ja lammutusjäätmetest vähemalt 50% taaskasutusse;
- muuta jäätmeteatis nõudmine ehitusloa kohustuslikuks osaks;
- jäätmeõiendi nõudmine kasutusloa väljastamisel.

4.6. Tööstusjätmed

Tööstusjätmeid tekib Häädemeeste vallas maxit Estonia AS kergkruusatehases, puidutöötlemisel, kalatööstustes ja põllumajandussaaduste tootmisel ja töötlemisel. Teised tootmisharud on piirkonnas vähem olulised ning neis tekib spetsiifilisi tootmisjätmeid väheses koguses.

Puidujätmete kogus on suhteliselt suur, on nende käitlemine võrdlemisi hästi korraldatud, tekkivad puidujätmed taaskasutatakse eelkõige kütusena või tehakse hakkepuiduks. Sellele kogusele lisanduks veel metsa ülestöötamisel kohapeal tekkivad puidujätmed (oksad, risupuit jm), mida üldjuhul jäätmetena ei käsitleta ning mis ei kuulu Jäätmeseaduse reguleerimisalasse.

Põllumajandusjätmed. Euroopa Liidu toetusel (rannaniitude hooldamine LIFE projekti toetusel, PRIA jne.) toimub põllumajanduse areng, kuid eesmärgiks on loodussäästlik ja maalähedane tootmine.

Metallijätmed. Praeguseks ajaks suhteliselt kõrgele tõusnud metalli ja metallijäätmete kokkuostuhinnad stimuleerivad metallijäätmete tekitajaid metallijätmeid üle andma kogumispunktidesse.

5. Korraldatud jäätmevedu

01. maist 2004 jõustunud Jäätmeseaduse § 66-70 sätestavad kohaliku omavalitsuse organi korraldatud jäätmeveo tingimused. Jäätmeseaduse § 135 lõige 1 sätestab, et korraldatud jäätmevedu tuleb korraldada alates 1. jaanuarist 2005. Häädemeeste valla haldusterritoorium moodustab ühise jäätmeveopiirkonna. Korraldatud jäätmeveoga hõlmatavad jäätmeliigid Häädemeeste vallas on segaolmejäätmed (20 03 01). Teiste jäätmeliikide kaasamine ei olnud majanduslikult otstarbekas.

Jäätmevedaja valikuks tuleb korraldada avalik konkurss vastavalt Jäätmeseaduse § 67 tingimustele. Jäätmevaldaja loetakse korraldatud jäätmeveoga liitunuks automaatselt, välja arvatud juhul, kui vallavalitsus loeb jäätmevaldaja süsteemiga mitteliitunuks viimase põhjendatud taotluse alusel. Korraldatud jäätmevedu hõlmab nii kodumajapidamisjäätmeid kui ka samalaadseid kaubandus- tööstus- ja ametiasutusjäätmeid. Häädemeeste vallas võitis avaliku konkursi alusel viie aastase ainuõiguse AS Ragn-Sells. Häädemeeste vallas algas korraldatud jäätmevedu 01.05.2009 ja alates sellest on kohustuslikult liidetud kõik jäätmevaldajad.

Häädemeeste Vallavolikogu 18. juuni 2008. aasta määrusega nr 13 „Häädemeeste valla jäätmehoolduseeskiri“ § 9 ja Häädemeeste Vallavolikogu 18. juuni 2008 aasta määrusega nr 14 „Häädemeeste valla korraldatud jäätmeveole ülemineku kord ja korraldatud jäätmeveo rakendamise juhend“ on paika pandud Häädemeeste valla korraldatud jäätmeveo tingimused.

Jäätmeseaduse § 69 lõige 3 ütleb, et kohaliku omavalitsuse üksus asutab määrusega jäätmevaldajate registri ning kehtestab registri pidamise korra. Häädemeeste Vallavolikogu 26. november 2008. aasta määrusega nr 20 kehtestati „Häädemeeste valla jäätmevaldajate registri asutamine ja registri pidamise põhimäärus“. Samuti on Häädemeeste vallal olemas jäätmevaldajate register.

6. Jäätmemajanduse probleemid Häädemeeste vallas

Nõuetele mittevastav olmejäätmete käitlus. Paljud jäätmeveo teenuse tellinud elanikud kurdavad selle üle, et võõrad inimesed kasutavad oma jäätmetest vabanemiseks nende konteinereid ja nemad on sunnitud selle eest maksma. Sama juhtub ka avalike prügikastidega, mille teenindamise eest hoolitseb vald. Tänavatel, vallaasutuste ja puhkekohtade juures kipuvad prügikastid kiiresti täituma just sinna poetatud olmejäätmete tõttu. Ka liigiti kogutavate jäätmete konteinerid on sageli täitunud segaolmejäätmetega.

Häädemeeste valla haldusterritooriumil on suvilaomanikud kohustuslikult liidetud jäätmeveoga suveperioodiks. Lähtudes eeltoodust võib järeldada, et probleeme ja arusaamatusi tekitavad eelkõige läbisõitjad või kinnistuomanikud, kes ei muretse endale konteinerit, kuigi on selleks kohustatud.

Teine osa probleemist on jäätmete põletamine ja matmine. Levinud on kõigi materjalide põletamine, mis tuld võtavad. Sealhulgas põletatakse näiteks plastik-, kilepakendeid ja plastpudeleid, samuti vanu rehve ja ohtlikke aineid sisaldavad jäätmeid. Osad elanikud on veendunud, et kui nad jäätmeid põletavad või matavad, siis neil ei teki jäätmeid ja nad ei vaja jäätmekonteinerit.

Madal keskkonnateadlikkus ja informatsiooni vähesus. Elanikepoolne väärade jäätmekäitlusmeetodite kasutamine on tihti tingitud lihtsalt teadmatusest. Inimestel puudub arusaam selle kohta, milliseid keskkonna- ja terviseriske toob endaga kaasa jäätmete põletamine ja matmine. Tihti pannakse ohtlikud ja komposteeritavad jäätmed kokku segaolmejäätmetega ühte konteinerisse. Kuigi teavet jäätmete ohtlikkusest ja sorteerimisest jagatakse valla kodulehel ja kohalikus ajalehes jooksvalt, on jäätmete korrektne liigitamine ja sorteerimine elanike seas alles välja kujunemas.

Järelevalve puudulikkus. Keskkonnajärelevalve seadusega on kohalikul omavalitsusel kohustus teostada keskkonnajärelevalvet. Alates 2007 aastast töötab vallas heakorrainpektor, kelle pädevuses on teostada jäätmekäitlusalast järelevalvet. Siiski on palju juhtumeid, kus võõrastele kinnistutele kokku kantud jäätmed peab kõrvaldama kinnistu omanik, kuna reostajat ei ole võimalik kindlaks teha.

Reoveesette käitlemine. Reoveepuhasti jääkmuda komposteerimiseks on vaja ehitada komposteerimisväljak. Settekaevude setted suunatakse biopuhastisse.

7. Jäätmekäitluse keskkonnakaitse- ja tervisekaitsemeetmed ning mõju keskkonnaseisundile

Jäätmekäitluse mõju võib olla lokaalne (mõju põhja- ja pinnavee kvaliteedile, hais ja häiringud), regionaalne (ohtlike jäätmete keskkonda kõrvaldamine, nende nõuetevastane käitlemine) kui ka globaalne (kasvuhoonegaasige emissioon seoses jäätmete põletamisega). Jäätmekäitluse keskkonnamõju tuleb arvestada nii jäätmete tekitamisel, kogumisel, transpordil kui kõrvaldamisel. Mõju inimese tervisele võib põhjustada vee-, õhu- ja pinnase reostus ja toiduahela kaudu.

Väga suurt mõju keskkonnale avaldab lammutusjäätmete kasutamine täitematerjalina. Otsest ohtu inimese tervisele kujutab asbesti sisaldavate lammutusjäätmete (eterniit, isolatsioonimaterjalid) mittenõuetekohane käitlemine.

Häädemeeste valla korraldatud jäätmekäitlus seisneb jäätmete kogumises ja veos. Jäätmete kogumisel tekivad peamised probleemid toiduainete jm. kergesti roiskuvate biolagunevate jäätmetega. Roiskumisega seotud probleemid mõjuvad eelkõige hügieenitingimustele. Eriti soojal aastaajal on nende jäätmete kogumine ja edasisse käitlusesse suunamine ajaliselt piiratud.

Keskkonnakaitse- ja tervisekaitsemeetmeks on Häädemeeste vallas toimiv konteinerisüsteem, kus jäätmed kogutakse konteineritesse, vältides nii nende sattumist loodusesse. Korraldatud jäätmekäitlus annab võimaluse igal kinnistul tekkivad jäätmed üle anda vältides nende matmist ja põletamist. Eelpool nimetatud süsteem on keskkonna- ja tervisekaitse seisukohalt üks parimaid lahendusi. Kinnistuomanikelt kokkukogutud jäätmete edasise nõuetekohase käitlemise ning keskkonnakaitse- ja tervisekaitsemeetmete rakendamise eest vastutab AS Ragn-Sells.

Jäätmekäitlus on negatiivse keskkonnamõjuga ning selle vähendamiseks on vaja rakendada käesolevas jäätmekavas loetletud tegevusi, mis aitavad korrastada jäätmekäitlust, suurendada jäätmete sortimist ja taaskasutust. Jäätmekavaga kavandatud jäätmetekke vähendamine, tekkekohas sortimine ja jäätmete taaskasutamine aitavad kaasa jäätmete lõppkäitlemise keskkonnamõjude vähendamisele, samuti väheneb taastumatute loodusvarade kasutamine ja

sellest tingitud keskkonnamõjud. Eesmärk on suurendada taaskasutatava materjali ringlust ning vältida selle ladestumist looduskeskkonnas.

8. Keskkonnateadlikkus ja järelvalve tõhustamine

Kaasaegse jäätmekäitluse arendamine ei ole üksnes tehniline, vaid ka sotsiaalne probleem. Jäätmekavaga püstitatud eesmärkide elluviimine eeldab elanike kaasamist ja vastavat selgitustööd. Jäätmete tekke vähendamine, jäätmete sorteerimine ja käitlemine tekkekohas sõltub suurel määral elanike valmisolekust jäätmekäitlust edendada. Valmisolek omakorda on seotud motivatsiooniga – parandada elukeskkonda tervikuna, vähendada jäätmekäitluse maksumust jne.

Elanike kaasamisel tehtava selgitustöö saab jagada kaheks:

- 1) üldine süstemaatiline keskkonnakasvatus, kõikidele sihtgruppidele suunatud säästva jäätmekäitluse alane teavitamine;
- 2) konkreetse jäätmekäitlusprogrammi käivitamise eelne ja selle toimimise ajal toimuv selgitustöö.

Teadlikkuse tõusu saab kiirendada ka järelvalve tõhustamise kaudu. Jäätmekäitluse üle teostavad järelevalvet Keskkonnainspeksioon ja tema piirkondlikud regioonid. Keskkonnajärelevalve seaduse järgi on ka kohalik omavalitsus järelevalveasutus, millel on oma territooriumil Keskkonnainspeksioonga samasugused õigused ja kohustused. Häädemeeste vallas teostab järelevalvet heakorainspektor, kelle tööülesannete hulka kuulub avaliku korra tagamine ja järelvalve teostamine Häädemeeste vallavolikogu poolt vastuvõetud eeskirjade täitmise üle.

Järelevalve tõhustamise abinõud on järgmised:

- 1) parem koostöö Keskkonnainspeksiooni ja omavalitsuse vahel;
- 2) väiketootjate – jäätmetekitajate jäätmearuande kohustus;

Ettevõtete ja asutuste keskkonnateadlikkust saab edendada keskkonnasõbralikuma organisatsiooni valimisega vallas.

9. Jäätmekäitluse finantseerimine

Jäätmekäitluse finantseerimine toimub Hädemeeste vallas järgmiselt:

1. Ettevõtted maksavad ise kõikide ettevõttes tekkinud jäätmete käitlemise eest.
2. Elanikud maksavad olmejäätmete käitlemise eest otse jäätmekäitlusettevõttele.
3. Valla eelarvest finantseeritakse (tabel 7):
 - 1) jäätmemajanduse arendamist;
 - 2) jäätmevaldajate registri pidamist;
 - 3) kodumajapidamistes tekkinud ohtlike jäätmete kogumist ja käitlemist;
 - 4) kodumajapidamistes tekkinud paberi-, klaasi- ja suurjäätmete kogumist ja käitlemist;
 - 5) prügiveokulud bussipeatustest;
 - 6) vallaasutuste prügiveokulud;
 - 7) kalmistutel tekkinud jäätmete käitlemist;
 - 8) kampaaniate käigus kogutud jäätmete käitlemist.

Tabel 7. Hädemeeste valla eelarve kulud jäätmekäitlusele, tuhandetes kroonides (tuhat krooni)

Aasta	Kulud jäätmekäitlusele
2007	83,358
2008	1 205, 402
2009	60, 00
2010	55,00

SA Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK) toetab erinevaid projekte vastavalt esitatud taotlustele ja oma võimalustele. Keskkonnateadlikkuse programmi projektini „Hädemeeste keskkonnapäev „Saastad või säästad” eesmärgiks oli jäätmekäitlusala teadmiste suurendamine eeskätt noorte hulgas ja jäätmete liigiti kogumise vajaduse teadvustamine ja õpetamine ning keskkonnasõbralike tarbimisharjumuste kujundamine, projekti tegevused viidi läbi 2006 aastal.

2006 aastal kaeti ja korrastati KIKi toetustega Treimani ja Kabli prügilad, Aastatel 2004 kuni 2010 on KIK finantseerinud ohtlike jäätmete kogumist elanikkonnalt Hädemeeste valla hajaasustusega aladel. 2008 aastal kaeti ja korrastati KIKi abiga viimane nõuetele mittevastav prügila Hädemeeste vallas – Hädemeeste prügila.

10. Jäätmekäitluse rahastamisvõimalused

Jäätmete käitlemise hinnast tuleb järgmised kulud:

- 1) jäätmete veokulud;
- 2) ohtlike jäätmete käitlemiskulud;
- 3) jäätmete taaskasutamise kulud;
- 4) jäätmehoolduse arendamise üldised kulud, nagu planeerimine, uuringud, selgitustöö.

Nimetatud tegevusi rahastatakse eri allikatest:

- 1) Jäätmeveo teenustasu peab olema piisav, et katta jäätmekäitluskoha rajamis-, kasutamis- sulgemis- ja järelhoolduskulud ning jäätmete veokulud (Jäätmeseadus: § 66 lõige 5).
- 2) Jäätmehoolduse arendamist toetatakse olmejäätmete keskkonda viimise eest makstavast saastetasust (Jäätmeseadus § 72).
- 3) Tootja on kohustatud tagama tema valmistatud, edasimüüdud või sisseveetud probleemtootest tekkivate jäätmete kokkukogumise ja nende taaskasutamise või nende kõrvaldamise ja omama selle kohustuse täitmiseks piisavat tagatist. (Jäätmeseadus, § 26 lõige 1).
- 4) Pakendijäätmete kogumise ja taaskasutamise kulud peab kandma pakendiettevoite või akrediteeritud taaskasutusorganisatsioon (Pakendiseadus, § 16)

Sisuliselt jagunevad jäätmehoolduse tegevused ja rahalise koormus eri tasandite – riigi, maakonna, omavalitsuse, erasektori ja jäätmetekitaja – vahel. Jäätmehooldusesse on võimalik kaasata ka “väliseid” vahendeid - jäätmehoolduse arendamise rahastamiseks saab taotleda abi Keskkonnainvesteeringute keskusest ning ka Euroopa Liidu struktuurifondidest.

11. Tegevuskava eesmärkide realiseerimiseks

Tegevused eelnevates peatükkides toodud eesmärkide täitmiseks ajavahemikul 2010 – 2020 on esitatud jäätmekavale lisatud tabelis 8.

Tegevuste maksumus on soovitatav täpsustada eelarveaasta jaoks eraldi, lähtudes eelkõige sellest, kui suuri summasid on võimalik kasutada ja analüüsid, millised tegevusmahud on eesmärkide täitmiseks (häda)vajalikud, kui palju saab taotleda valla välistest allikatest. See eeldab küllaltki suurt projektipõhist ettevalmistustööd.

Tegevuste eesmärgiks on jäätmehoolduse parendamine Häädemeeste vallas. Juhul, kui neid ei ole mingil põhjusel võimalik antud aastal täita (näiteks KIK ei rahasta, jm.), võib need lülitada järgmis(t)e aasta(te) tegevuste hulka.

Oluline on omada ülevaadet, millised tegevused on täidetud, millised mitte. Samuti võib tekkida vajadus uute tegevuste lülitamiseks jäätmekavasse. Selleks on vajalik jäätmekava regulaarne ülevaatamine ja täiendamine.

Kasutatud kirjandus

- 1) Eestis tekkinud olmejäätmete (sh eraldi pakendijäätmete ja biolagunevate jäätmete) koostise ja koguste analüüs. Säästva Eesti Instituut. 2008, 64 lk.
- 2) ENTEC, Paikuse jäätmekäitluskompleksi teeniduspiirkonna jäätmekava. AS ENTEC. 2002, 205 lk.
- 3) Häädemeeste Vallavolikogu 18. juuni 2008 aasta määrus nr 13 “Häädemeeste valla jäätmehoolduseeskiri”.
- 4) Häädemeeste Vallavolikogu 18. juuni 2008 aasta määrus nr 14 “Häädemeeste valla korraldatud jätmeveole ülemineku kord ja korraldatud jätmeveo rakendamise juhend”.
- 5) Jäätmeseadus (vastu võetud 28.01.2004. a. seadusega (RT I 2004, 9, 52)).
- 6) Pakendiseadus (vastu võetud 21.04.2004. a. seadusega (RT I 2004, 41, 278)).
- 7) REC Estonia, Jäätmekava koostamise juhend. 2003.
- 8) Üleriigiline jäätmekava (heaks kiidetud Vabariigi valitsuse 29. mai 2008 a. korralduse nr 234). 2008, 148

Häädemeeste valla jäätmekava aastateks 2011-2020
TEGEVUSKAVA

Tegevused	Maksumus			Allikas
	2011	2012	2013-2020	
1. Korraldatud jäätmeveo organiseerimine				
1.1. Jäätmevaldajate registri asutamine ja andmebaasi täiendamine, ajakohastamine	+	+	+	VE
1.2. Korraldatud jäätmeveo juurutamine	+	+	+	VE
2. Ohtlike jäätmete kogumissüsteem				
2.1. Ohtlike jäätmete kogumispunkti haldamine	+	+	+	VE
2.2. Ohtlike jäätmete kogumisaksioonide korraldamine	2700	2700	+	VE, F
2.3. Patareide kogumissüsteemi arendamine, nende nõuetele vastavuse tagamine	+	+	+	Tootjad, F, VE
3. Jäätmete valikkogumine				
3.1. Jäätmete liigiti kogumise süsteemi rajamine ja täiustamine	+	+	+	Tootjad, F, VE
3.2. Pakendijäätmete kogumissüsteemi haldamine	+	+	+	PE, JV, Tootjad
3.3. Individuaalelamute kohtkompostimise juurutamine	+	+	+	JV
3.4. Vabapaberi kogumissüsteemi arendamine ja haldamine	+	+	+	VE, F, JV
3.5. Elektroonikajäätmete kogumine	+	+	+	Tootjad
4. Ehitusjäätmete kogumise arendamine				
4.1. Ehitusjäätmete sorteerimise edendamine (teavitustöö)	+	+	+	EL, KIK
5. Jäätmejaama rajamine ja süsteemi väljaarendamine				
5.1. Jäätmejaama rajamine	+	+	320000	VE, F
5.2. Jäätmesüsteemi väljaarendamine	+	+	+	VE, F
6. Elanike keskkonnateadlikuse arendamine				
	+	+	+	VE, F

7. Jäätmemajandusalase statistika korrastamine	+	+	+	VE
8. Erinevate jäätmetekke uuringute läbiviimine	+	+	+	VE, F
Kokku	2700	2700	320000	

VE - valla eelarve

F- fondid (sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus, EL
struktuurifondid)

JV- jäätmevaldajad

ET- ettevõtted

PE- pakendiettevõtted